ሒሳብ

የተማሪ መጽሐፍ

1ኛ ክፍል

አዘጋጅ:-

ባይሳ ሰርቤሳ

አርታኢ:-

ገብረየስ ኃይለጊዮርጊስ

ገምገሚዎች:-

ዳኛው አስማረ

ክፍሌ ይልማ

ኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ትምህርት ሚኒስቴር

AL GHURAIR

Printing and Publishing LLC

ምስጋና

የዚህ መጽሐፍ ዲዛይን ህትመትና ስርጭት ማከናወኛ ገንዘብ የተገኘው በአጠቃላይ የትምህርት ጥራት ማሻሻያ ኘሮጀክት (GEQIP) አማካኝነት ነው፡፡ የኘሮጀክቱ ዋና ዓላማ በአገሪቱ በሚገኙ የመንግስት ትምህርት ቤቶች ከ1ኛ-12ኛ ክፍሎች የሚሰጠውን የትምህርት ጥራት ማሻሻል ነው፡፡

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግስት ለGEQIP የዋለውን ገንዘብ ያገኘው በብድር/በእርዳታ ሲሆን ብድሩን/ እርዳታውን የሰጡት ዓለምአቀፍ የልማት ማህበራት (IDA)፣ ፋስት ትራክ ኢንሼትቭ ካታሊቲክ ፈንድ (FTI CF) እና ሌሎችም የልማት አጋሮች ማለት የፊንላንድ፣ የኢጣሊያ የልማት ማህበር፣ የኔዘርላንድና የታላቋ ብሪታኒያ የእርዳታ ድርጅት አለምአቀፍ የልማት ዋና ክፍል (DFID) ናቸው፡፡

ሁሉንም በዝርዝር መጥቀስ የማይቻል በርካታ ግለሰቦችና ድርጅቶች ይህ የተማሪ መጽሀፍና የመምህር መምሪያ እውን እንዲሆኑ ያልተቆጠበ ድጋፍቸውን ሰጥተዋል፡፡ በዚህም ትምህርት ሚኒስቴር ምስጋናውን ያቀርባል፡፡

© በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የትምህርት ሚኒስቴር

1ኛ እትም፣ 2004 ዓ.ም

ISBN 978-99944-2-221-0

የአል-ጉሬር አታሚና አሳታሚ ድርጅት
የፖ.ሳ.ቁጥር 5613
ዱባይ፣
የተባበሩት የአረብ ኤሜሬት

ከኩራዝ ኢንተርናሽናል አሳታሚ ኃ/የተ/የግ/ማህበር
የፖ.ሳ.ቁጥር 100767
አዲስ አበባ
ኢትዮጵያ

ጋር በመተባበር ይህን መጽሐፍ ለኢፌዴሪ የትምህርት ሚኒስቴር አዘጋጅተው አትመው፣ አሰራጭተዋል፡፡

ሁሉም የህትመት መብቶች ተከብረዋል፡፡
የዚህን መጽሐፍ ክፍል በተለያዩ መሳሪያዎች ያለባለቤቱ የቅድሚያ ፈቃድ እንደገና ማሳተም፣ ማሰራጨት፣ ማከማቸትና መልሶ መጠቀም እንደማይቻል የኢ.ፌ.ዲ.ሪ የፌዲራል ነጋሪት ጋዜጣ አዋጅ ቁጥር 410/2004 የኮፒራይትና የተዛማጅ መብቶች ጥበቃ አዋጅ 10ኛ አመት ቁጥር 55 አዲስ አበባ ጁላይ 19, 2004 ይከለክላል፡፡

የስዕሎችን የኮፒ ራይት መብቶች ለማክበር በተቻለን መጠን የሚፈለግብንን ጥረት ሁሉ አድርገናል፡፡ ሳናውቅ በስህተት ሳንጠቅሳቸው የተዘለሉ ካሉ በቅድሚያ ይቅርታ እየጠየቅን በሚቀጥሉት ህትመቶች አስፈላጊውን እውቅና እንደምንሰጥ ለመግለጽ እንወዳለን፡፡

ማውጫ

ገፅ

ምዕራፍ 1 እስከ 9 ያሉ የመቁጠሪያ ቁጥሮች

1.1 ከ1 እስከ 5 ያሉ የመቁጠሪያ ቁጥሮች እና ቅደም ተከተላቸው 1
1.2 ከ6 እስከ 9 ያሉ የመቁጠሪያ ቁጥሮች እና ቅደም ተከተላቸው 18

ምዕራፍ 2 እስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮችን መደመርና መቀነስ

2.1 ድምራቸው ከ9 የማይበልጡ የመቁጠሪያ ቁጥሮችን መደመር 27
2.2 እስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮችን መቀነስ 32
2.3 ድምራቸው ከ9 የማይበልጡ ሦስት የመቁጠሪያ ቁጥሮችን መደመር 35

ምዕራፍ 3 ከ0 እስከ 20 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች

3.1 ዜሮ ቁጥር............... 39
3.2 እስከ 20 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችና ቅደም ተከተሎቻቸው 41
3.3. የቁጥር ቤት ዋጋ ሥርዓት............... 48

ምዕራፍ 4 እስከ 20 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን መደመርና መቀነስ

4.1 ድምራቸው ከ20 የማይበልጡ ሙሉ ቁጥሮችን መደመር............... 53
4.2 እስከ 20 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን መቀነስ............... 57
4.3 የመደመርና የመቀነስ ፕሮብሌሞች 61

ምዕራፍ 5 ባህላዊ የመለኪያ ምድቦችን በመጠቀም መለካት

5.1. የርዝመት ልኬት............... 64
5.2. የይዘት ልኬት............... 65
5.3. የክብደት ልኬት 66

ምዕራፍ 6 የክፍልፋዮች ፅንሰ ሀሳብ መግቢያ

6.1. ግማሽ 69
6.2. ሩብ............... 71

ምዕራፍ 7 እስከ 20 ባሉ ሙሉ ቁጥሮች ማባዛትና ማካፈል

7.1. እስከ 10 ያሉ ቁጥሮችን በ2 ማባዛት 74
7.2. እስከ 20 ያሉ ተጋማሽ ሙሉ ቁጥሮችን በ2 ማካፈል 78

ምዕራፍ 8 መስመሮችና ቀላል ምስሎች

8.1 ቀጥታና ጥምዝ መስመሮች 84
8.2 ቀላል ምስሎች 87

ምዕራፍ 9 እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች

9.1 የ10 ብዜቶች እስከ 100 90
9.2 ከ21 እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች 93
9.3 እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች ቅደም ተከተል 99
9.4 እስከ 100 ያሉ ቁጥሮች የቁጥር ቤት ዋጋ 101

ምዕራፍ 10 የኢትዮጵያ ገንዘቦች

10.1 የኢትዮጵያ ሳንቲሞችና የብር ኖቶች 104
10.2 የሣንቲሞችና የብር ኖቶች ዝምድና 107

ምዕራፍ 11 ጊዜ

11.1 በቀን ውስጥ የሚጠቀሱ ጊዜያት 109
11.2 የሳምንቱ ቀናት 111

ምዕራፍ 12 የመረጃ አያያዝና ቀላል ሒሳባዊ ድርድሮች

12.1 ቀላል ስዕላዊ ግራፎች 113
12.2 ሒሳባዊ ድርድሮች 115

ምዕራፍ 1

እስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች

1.1 ከ1 እስከ 5 ያሉ የመቁጠሪያ ቁጥሮች እና ቅደም ተከተላቸው

መግቢያ

ቀጥለው ያሉት የምን የምን ምሥሎች ናቸው?

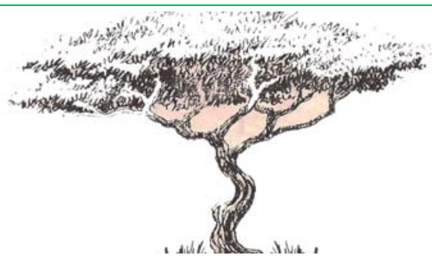	
	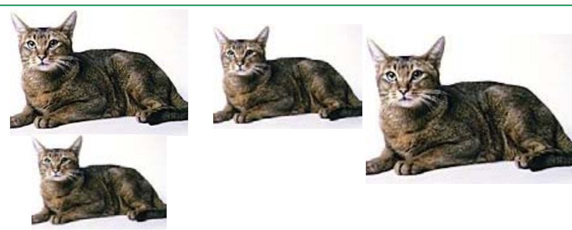

በብዛት የሚበልጠው በግራ በኩል ወይስ በቀኝ በኩል ያለው ነው?

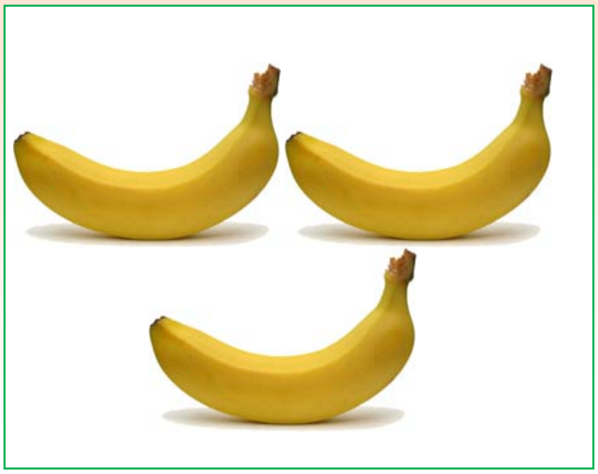
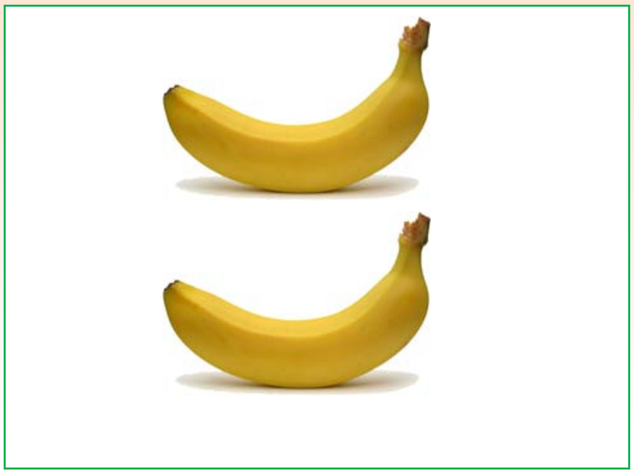

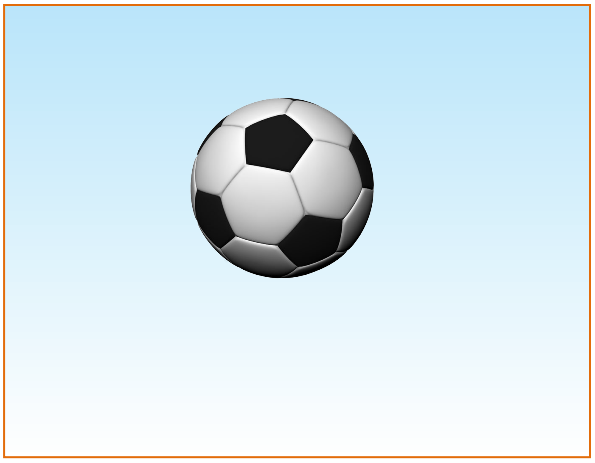
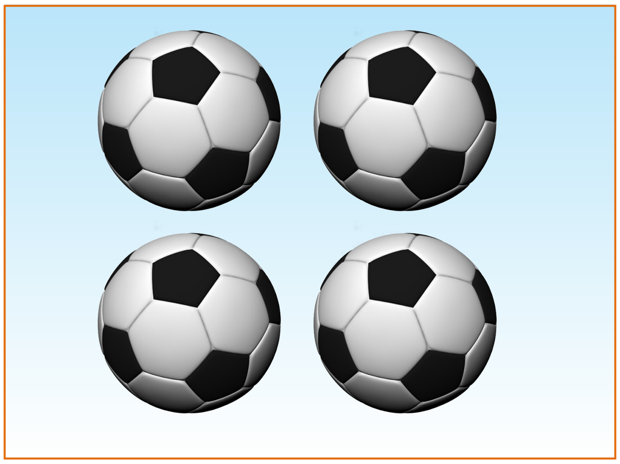

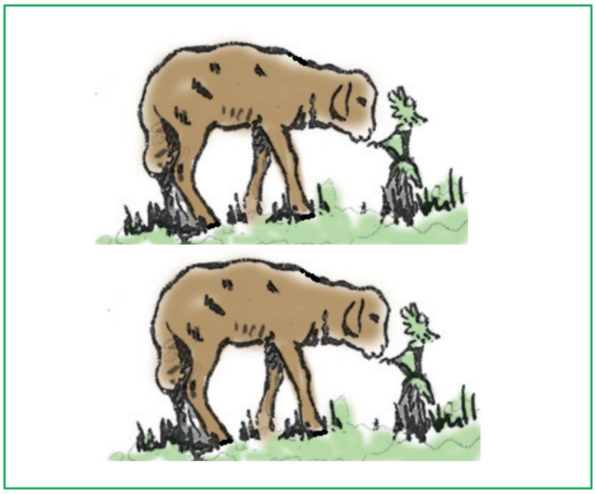
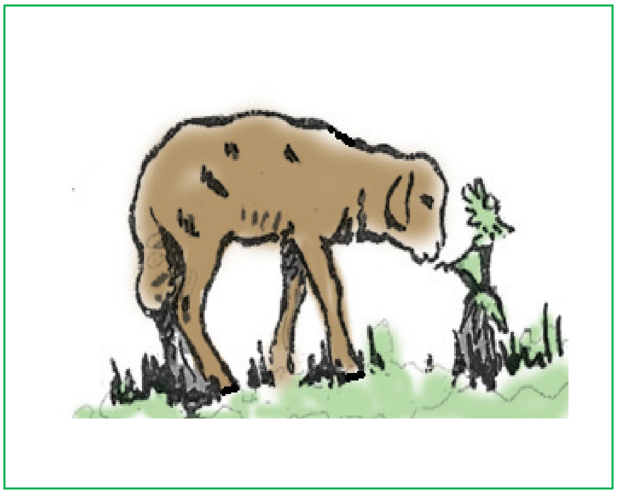

መልመጃ

በምሥሉ ላይ የሚታዩት ምንድን ናቸው? ብዛታቸውስ?

ምሳሌ

ሁለት እርሳሶች

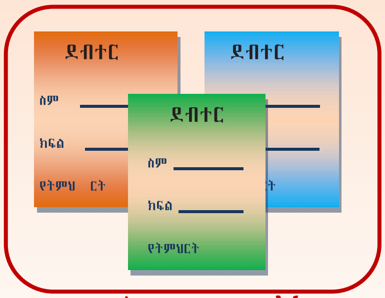

ሶስት ደብተሮች

አንድ የሒሣብ መፅሐፍ

____

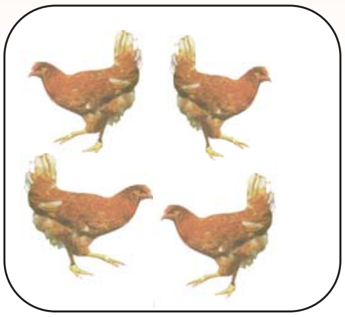
____

____

____

____

____

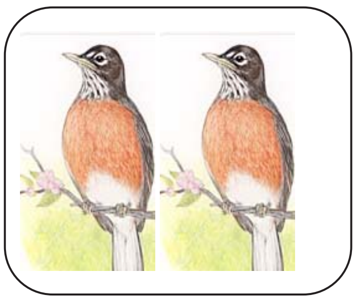
____

____

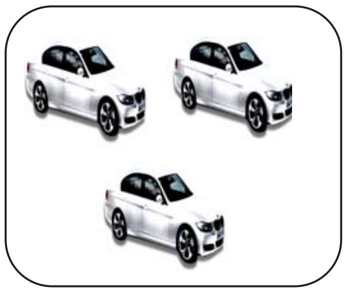
____

ከ1 እስከ 5 ያሉ የመቁጠሪያ ቁጥሮች

መልመጃ

የሚከተሉትን ምሥሎች ከነብዛታቸው ግለፁ?

ምሳሌ

አንድ ቤት

አንድ አንበሳ

ቁጥር 1ን ማንበብና መፃፍ

1 አንድ

1 1 1 1

በተለያዩ ቀለማት አጥቁሩ::

1 1 1 1

ነጠብጣቦቹን በማያያዝ አድምቁ::

1 1 1 1

1 1 1 1

ደጋግማችሁ ፃፉ::

1 ______ ______ ______

ቁጥር 2ን ማንበብና መፃፍ

2 ሁለት

የምስሎችን ብዛት ተናገሩ::

______ ሎሚዎች

______ ዳክዬዎች

______ ፖስታ

ነጠብጣቦችን በማያያዝ አድምቁ::

2 2 2 2 2 2

2 2 2 2 2 2

በመደጋገም ፃፉ::

2 ___ ___ ___ ___ ___

2 ___ ___ ___ ___ ___

ቁጥር 3ን ማንበብና መፃፍ

3 ሦስት

በምሥል የሚታዩትን ቁጠሩ::

	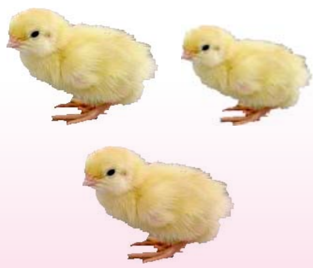	
______ልጆች	______ጫጩቶች	______ድመቶች

ነጠብጣቦቹን በማያያዝ አድምቁ::

3 3 3 3 3 3

በመደጋገም ፃፉ::

3 3 ____ ____ ____ ____

3 ____ ____ ____ ____ ____

በመቁጠር ብዛትን መግለፅ

መልመጃ

ምሥሉቹን በመቁጠር ብዛቱን በተሰጠው ክፍት ቦታ ላይ ጻፉ::

ምሣሌ

አንድ እንቁላል

ሁለት ብርቱካኖች

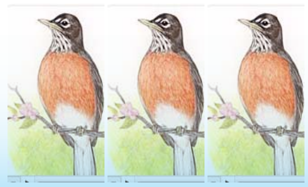

ሦስት ወፎች

__________ተማሪዎች

__________ሰዎች

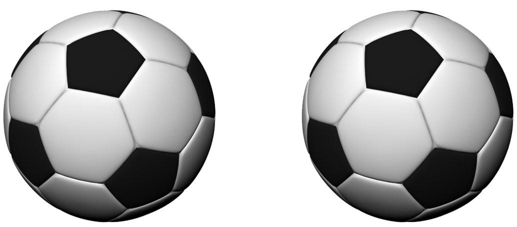

__________ኳሶች

__________ጦጣዎች

በመቁጠር ብዛትን መግለፅ

መልመጃ

የምሥሎችን ብዛት ከሥር በተሰጠው ባዶ ቦታ ግለፁ::

ምሳሌ

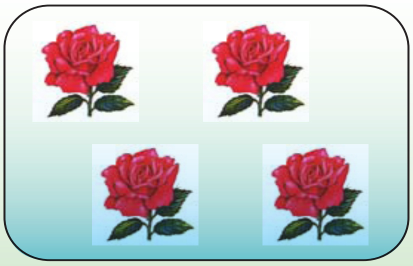

አራት አበባዎች

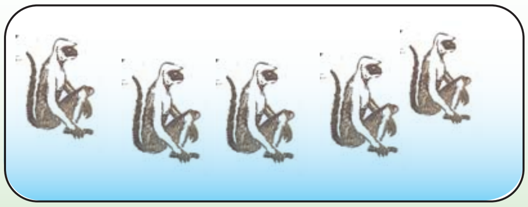

አምስት ጦጣዎች

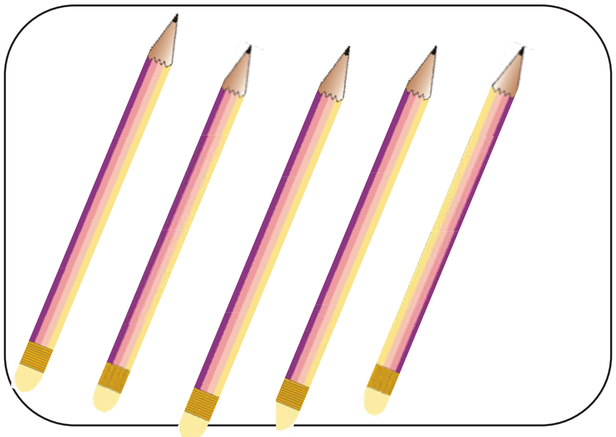

_______________ እርሳሶች

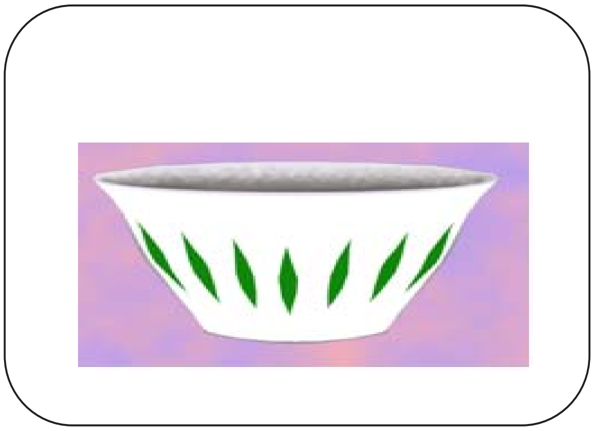

_______________ የቡና ሲኒ

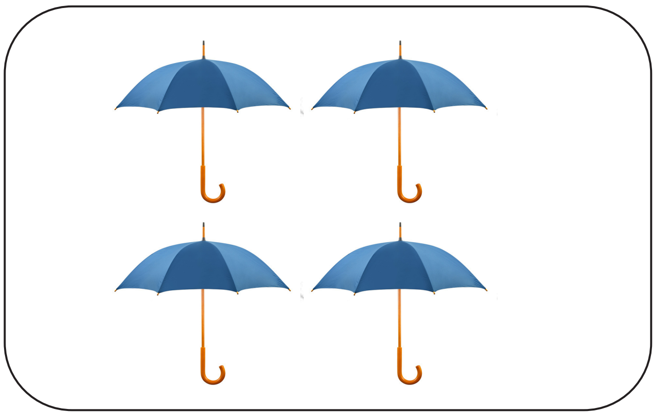

___________ ጃንጥላዎች

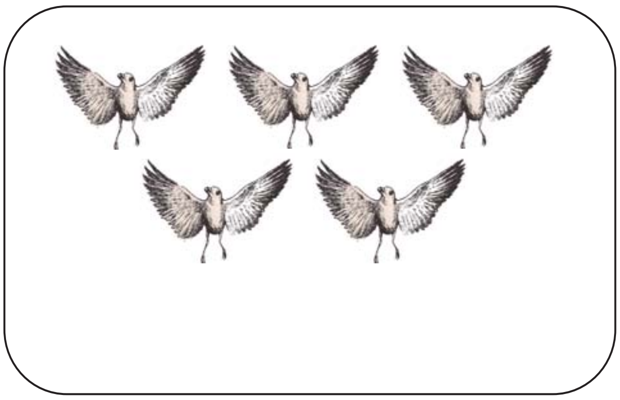

_______________ ወፎች

ቁጥር 4ን ማንበብና መፃፍ

4 አራት

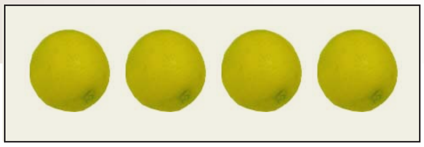

4 4 4 4

መልመጃ

ነጠብጣቦቹን በማያያዝ አድምቁ::

4 4 4 4 4

4 4 4 4 4

በመደጋገም ፃፉ::

4 ____ ____ ____ ____ ____

4 ____ ____ ____ ____ ____

ቁጥር 5ን ማንበብና መፃፍ

5 አምስት

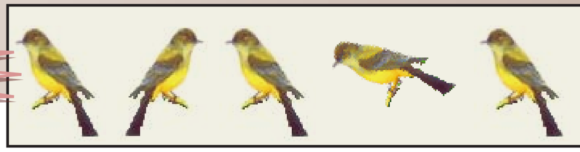

_______ ነጠብጣቦች _______ አናናሶች _______ ሎሚዎች

መልመጃ

ነጠብጣቦቹን በማያያዝ አድምቁ::

5 5 5 5 5

5 5 5 5 5

በመደጋገም ፃፉ::

5 _______ _______ _______ _______

5 _______ _______ _______ _______

መልመጃ

አንብቡ

	አንድ	1
	ሁለት	2
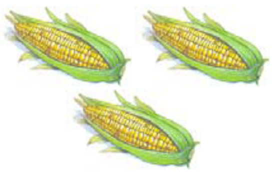	ሶስት	3
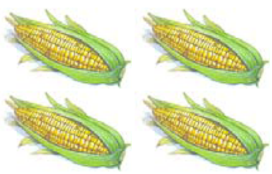	አራት	4
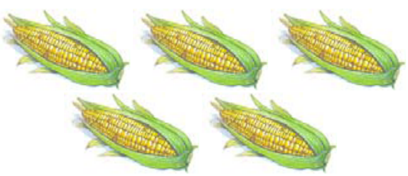	አምስት	5

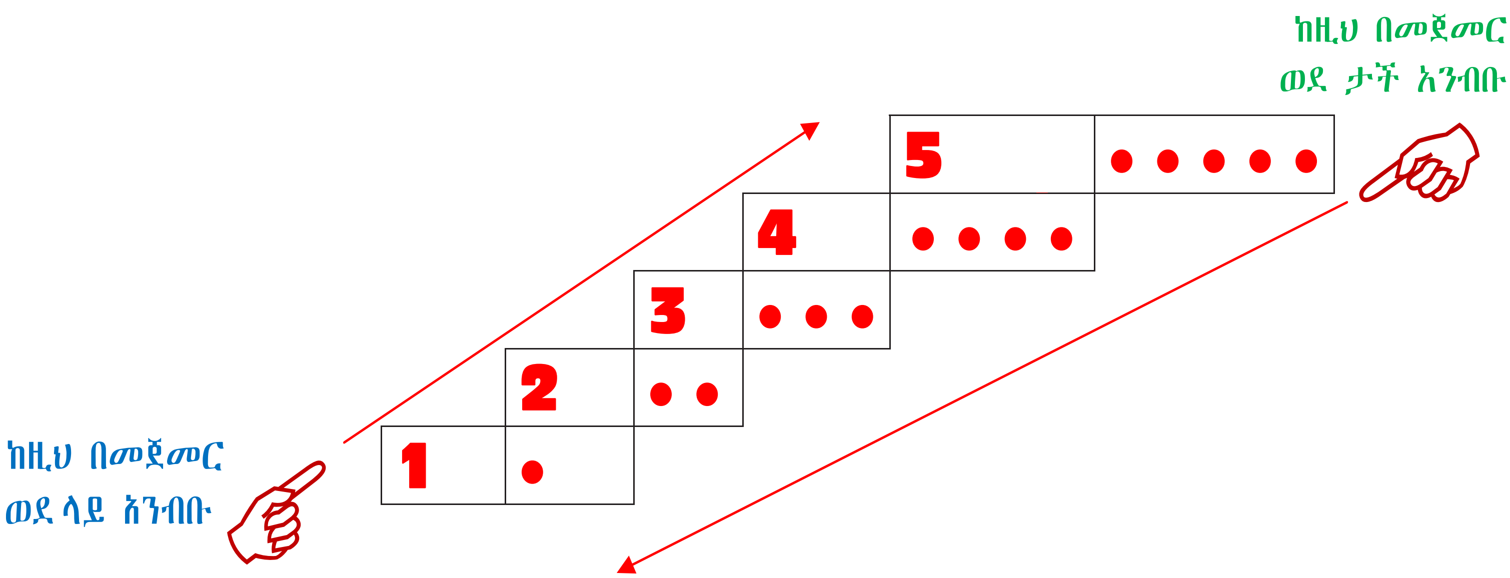

መልመጃ

የምሥሎቹን ብዛት በቁጥር ፃፉ::

ምሳሌ

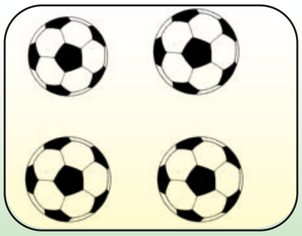

4

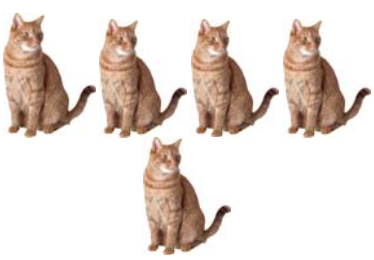	

መልመጃ

በተሰጠው ምሳሌ መሠረት ነጥቦችን በሳጥኑ ውስጥ አሳዩ::

ምሳሌ	2		• • 2
ሀ)	3	ሐ)	1
ለ)	5	መ)	4

የትኛው ስብስብ ጥቂት ኳሶች አሉት?

የትኛው ስብስብ ብዙ ኳሶች አሉት?

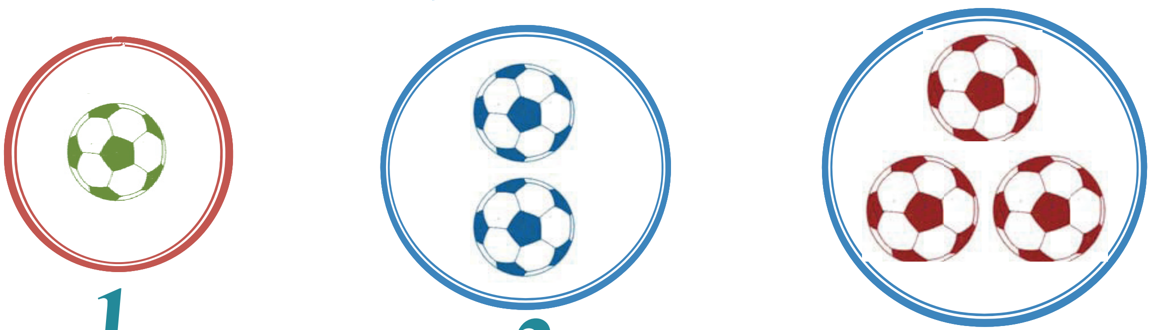

1 2 3

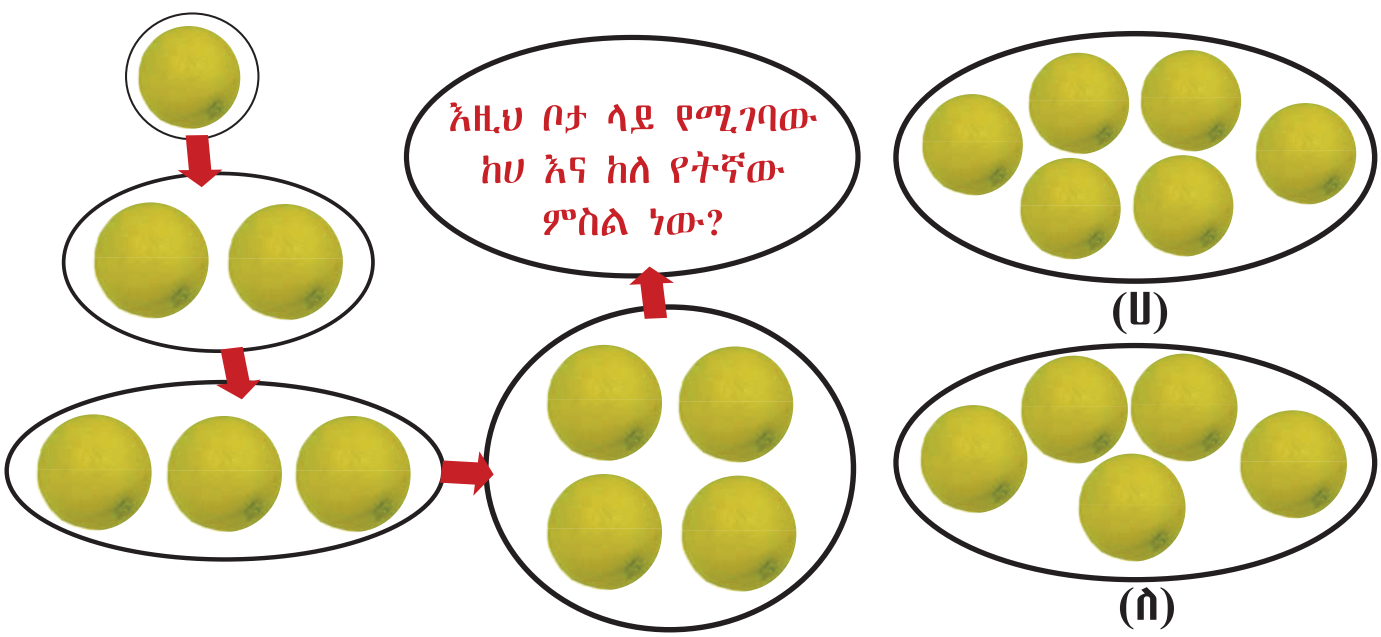

መልመጃ

በምሣሌው መሠረት የጐደለውን ቁጥር በሳጥኑ ውስጥ ፃፉ::

ምሳሌ

1		3	4

1	2	3	4

ሀ)

1		3

ለ)

3		5

ሐ)

	3	4

መ)

	2	3

ሠ)

1	2		4

ረ)

2	3		5

አሀዞችን ማወዳደር

1. ያንሳል

አስተውሉ < የያንሣል ምልክት ነው::

ምሳሌ

1 ኳስ 1 < 3 3 ኳሶች

መልመጃ

በምሣሌው መሰረት የምስሎቹን ብዛት አወዳድሩ::

ሀ)

4 ጠጠሮች

5 ጠጠሮች

4 ______ 5

ለ)

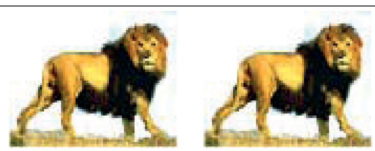

2 አናብስት

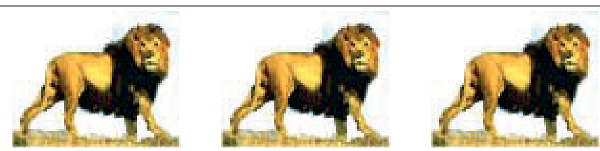

3 አናብስት

2 ______ 3

2. ይበልጣል

አስተውሉ > የይበልጣል ምልክት ነው::

ምሳሌ

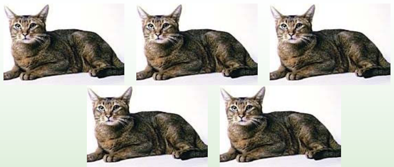 5 ድመቶች	2 ድመቶች
5 > 2	

መልመጃ

በምሣሌው መሰረት የምስሎቹን ብዛት አወዳድሩ::

ሀ) 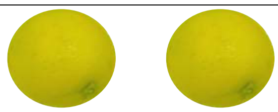	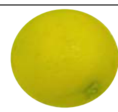
2 _____ 1	
ለ)	
5 _____ 3	
ሐ) 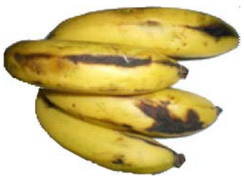	
4 _____ 1	

3. እኩል

አስተውሉ = የእኩል ይሆናል ምልክት ነው::

ምሳሌ

2 መፅሐፎች	2 መፅሐፎች
2 = 2	

መልመጃ

በምሣሌው መሰረት ሥሩ::

ሀ)

3 እርሳሶች

3 እርሳሶች

3 _____ 3

ለ)

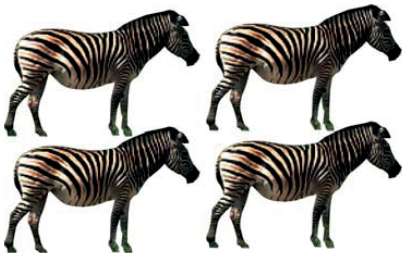

4 የሜዳ አህዮች

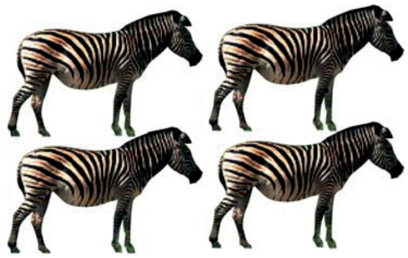

4 የሜዳ አህዮች

4 _____ 4

መልመጃ

አሃዞችን በማወዳደር ክፍት ቦታውን በተገቢው ምልክት ሙሉ::

ምሳሌ

1 ____________ 3	$1 < 3$
2 ____________ 1	$2 > 1$
4 ____________ 5	$4 < 5$
3 ____________ 3	$3 = 3$

ሀ)

3 __________ 2	1 _________ 1	3 __________ 5
4 __________ 1	4 _________ 3	3 __________ 4

ለ)

5 __________ 5	5 _________ 2	1 __________ 5
3 __________ 3	5 _________ 4	4 __________ 4

1.2 ከ 6 እስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች

6 ስድስት

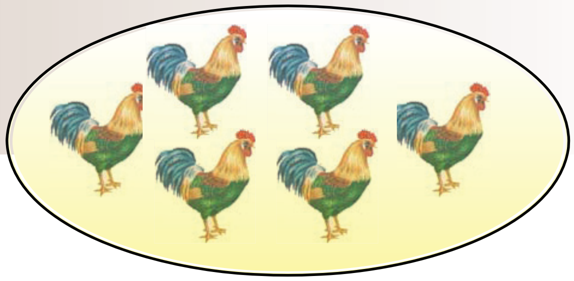

መልመጃ

ሀ. በእያንዳንዱ ሳጥን ውስጥ ያሉት ምሥሎች ብዛት ስንት ነው?

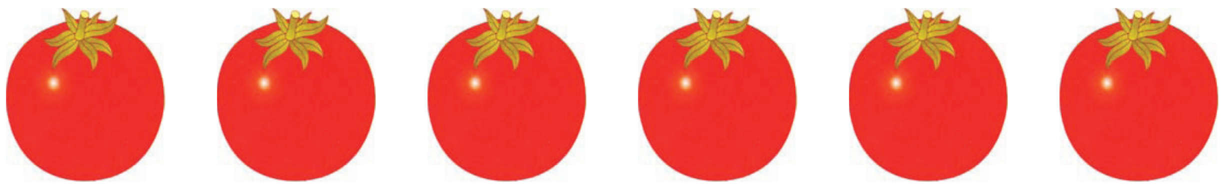

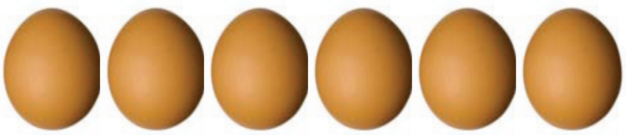

ለ. ነጠብጣቦቹን በማያያዝ አድምቁ::

6	6	6	6	6	6	6	6	6

ሐ. የምስሎቹን ብዛት በሳጥኑ ውስጥ ጻፉ::

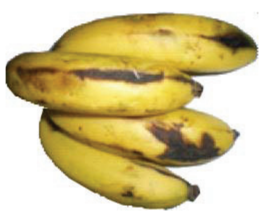

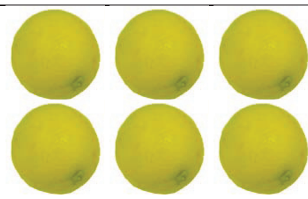

መ. በተለያዩ ቀለማት ቀቡ፡፡

6	6	6	6	6

ሰ. በምሳሌው መሰረት ስሩ

ምሳሌ

2	3		5	6

2	3	4	5	6

3	4		6
1		3	4
2	3		5

3		5	6
2		4	
2		4	

1		3		5	

ረ. በምሳሌው መሠረት የ < ፣ > እና = ምልክቶችን በመጠቀም ትክክለኛውን ምልክት በባዶ ቦታው ሙሉ፡፡

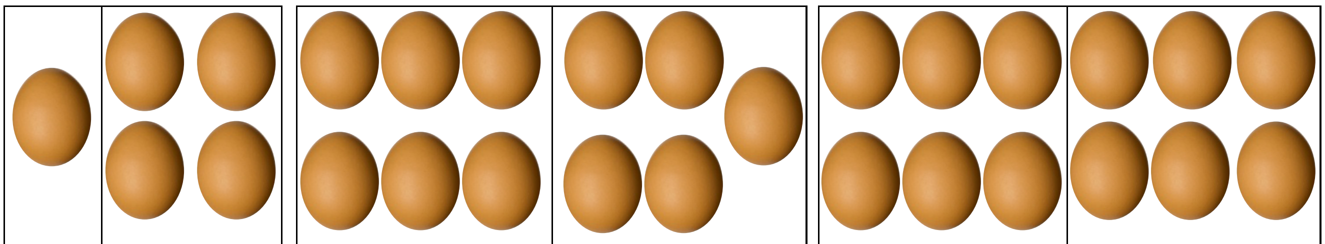

1 < 4   6 > 5   6 = 6

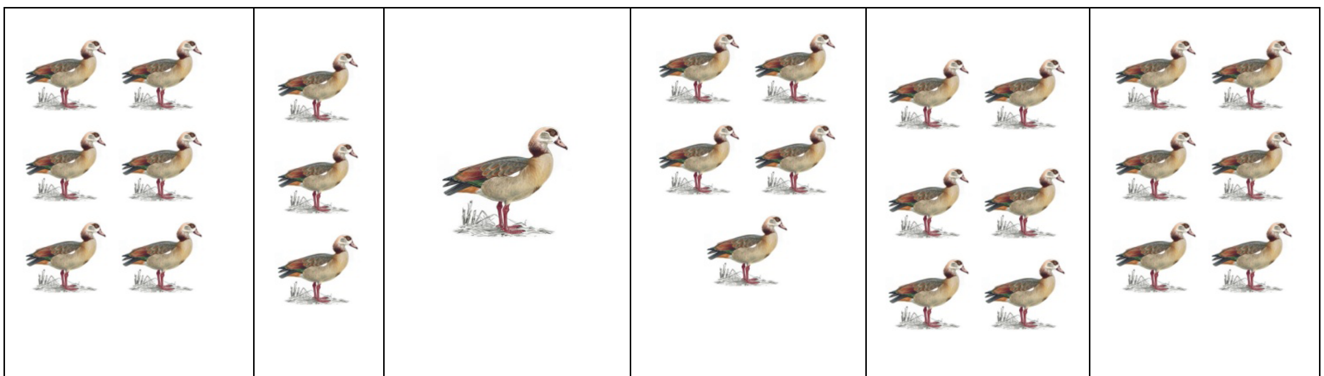

6 ______ 3   1 ______ 5   6 ______ 6

7 ሰባት

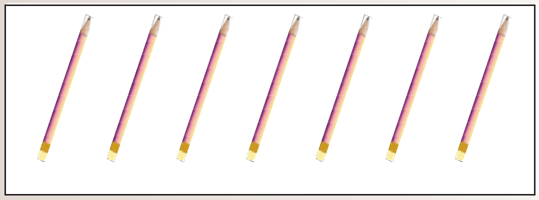

መልመጃ ሀ

በምስሉ ላይ ስንት እርሳሶች ይታያሉ?

በምስል ሲቀመጥ	በቁጥር ሲፃፍ	በፊደል ሲፃፍ
	______	______________

መልመጃ ለ

ነጠብጣቦቹን በማያያዝ አድምቁ።

7	7	7	7	7	7

አስመስላችሁ ጻፉ።

7	___	___	___	___	___
7	___	___	___	___	___

8 ስምንት

መልመጃ

ሀ. በምስሉ ላይ ስንት መኪናዎች አሉ?

ለ. ድምፃችሁን ከፍ አድርጋችሁ አምስት ጊዜ በመደጋገም ስምንት በሉ::

ሐ. የተሰጡትን ምሥሎች በመቁጠር ብዛታቸውን ከግርጌ ፃፉ::

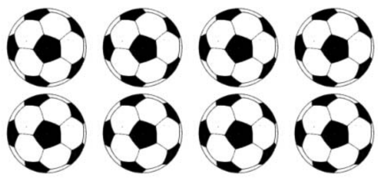		

መ. ነጠብጣቦቹን በማያያዝ አድምቁ::

8	8	8	8	8	8

8	______	______	______	______	______

ሠ. የተለያዩ ቀለሞችን በክፍት ቦታው ሙሉ::

8	8	8	8	8	8

ረ. ምስሎቹን በመቁጠር ብዛቱን ከግርጌው ጻፉ::

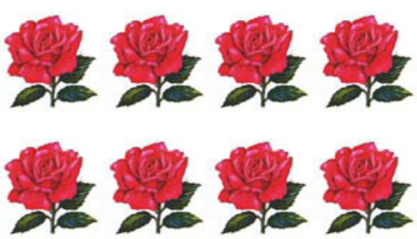		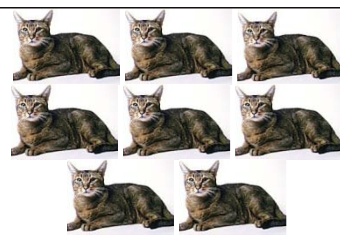

9 ዘጠኝ

መልመጃ

ሀ. በምስሉ ላይ ስንት ልጆች አሉ?

በምስል ሲቀመጥ	በቁጥር ሲፃፍ	በፊደል ሲፃፍ
	9	ዘጠኝ

ለ. ድምፃችሁን ከፍ አድርጋችሁ አምስት ጊዜ በመደጋገም ዘጠኝ በሉ::

9	9	9	9	9

ሐ. ነጠብጣቦቹን በማያያዝ እና ደጋግማችሁ ፃፉ::

9	9	9	9	9	9

መ. የተለያዩ ቀለሞችን በክፍት ቦታው ሙሉ::

9	9	9	9	9	9

ሠ. ምስሎቹን በመቁጠር ብዛቱን ከግርጌው ጻፉ::

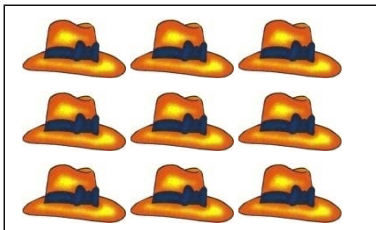	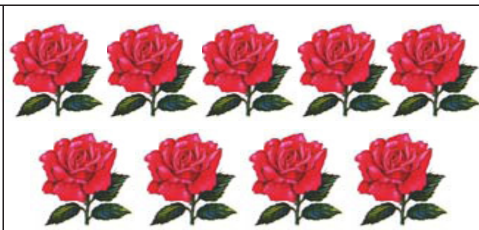	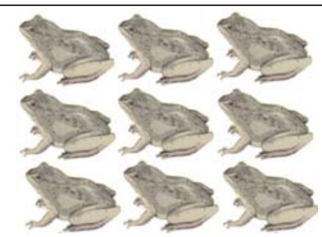

መልመጃ

ሀ. ተስማሚውን ቁጥር በባዶው ቦታ በመፃፍ ቅደም ተከተሉን አሳዩ::

4	5	6		8	9

		8	9

	8		6		4

		6		4	

	4		6	

		7		9

2		4		6		8

1	2	3		5		7		9

አስተውሉ እስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮች ቅደም ተከተል ከትንሽ ወደ ትልቅ እንደሚከተለው ይሆናል::
1፣ 2፣ 3፣ 4፣ 5፣ 6፣ 7፣ 8 እና 9

ለ. የ<፣ = እና > ምልክቶች መካከል ትክክለኛውን በባዶ ቦታ ሙሉ::

6 < 8	7 ______ 9
6 < 9	7 ______ 8
6 < 7	7 ______ 6
6 = 6	7 ______ 7
	7 ______ 5

ሐ. በተሰጠው ክፍት ቦታ ደጋግማችሁ ጻፉ::

1 ______ ______ ______ ______ ______
2 ______ ______ ______ ______ ______
3 ______ ______ ______ ______ ______
4 ______ ______ ______ ______ ______
5 ______ ______ ______ ______ ______
6 ______ ______ ______ ______ ______
7 ______ ______ ______ ______ ______
8 ______ ______ ______ ______ ______
9 ______ ______ ______ ______ ______

መ. አንብቡ

9	9	9	9	9
8	8	8	8	8
7	7	7	7	7
6	6	6	6	6
5	5	5	5	5
4	4	4	4	4
3	3	3	3	3
2	2	2	2	2
1	1	1	1	1

ሠ. በምሳሌው መሰረት ሥሩ::

ምሣሌ የ 4 ቀዳሚ 3 ነው::

የ 4 ተከታይ 5 ነው::

የ --------- ቀዳሚ 4 ነው::

የ --------- ተከታይ 6 ነው::

የ --------- ቀዳሚ 7 ነው::

የ -------- ተከታይ 9 ነው::

አስተውሉ 1 < 2፣ 2 < 3 ፣3 < 4፣ 4 < 5፣ 5 < 6፣ 6 < 7፣
7 < 8፣ 8 < 9

እንደዚሁም

9 > 8 ፣ 8 > 7 ፣ 7 > 6 ፣ 6 > 5 ፣ 5 > 4 ፣ 4 > 3 ፣ 3 > 2 ፣ 2 > 1::

የማጠቃለያ መልመጃ

1. ነጥቦች በመቁጠር ብዛቱን ከሚገልፀው ቁጥር ጋር አዛምዱ።

● ● ● ● ●	8
● ●	4
● ● ● ● ● ● ●	3
● ● ● ● ● ●	1
● ● ● ● ● ● ● ● ●	5
● ● ● ●	6
● ● ● ● ● ● ● ●	9
● ● ●	7
●	2

2. ባዶውን ሣጥን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

1 2 3 ☐ 5 ☐ 7 →

3 4 5 6 ☐ 8 9 →

4 ☐ 6 7 ☐ 9 →

2 3 4 5 ☐ ☐ →

1 2 ☐ 4 5 ☐ ☐ 8 9 →

የቁጥር ጫወታ

3. ከ 1 እስከ 9 ያሉትን ቁጥሮች በቅደም ተከተል በማያያዝ የተገኘውን ምስል ቀቡ።

ሀ.

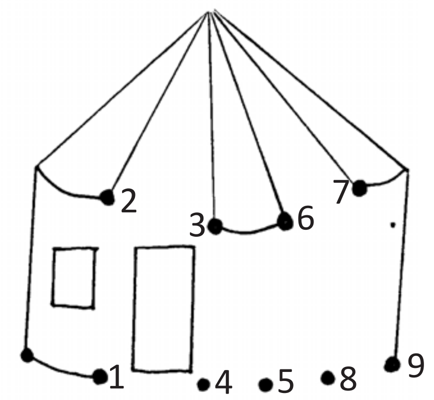

ለ.

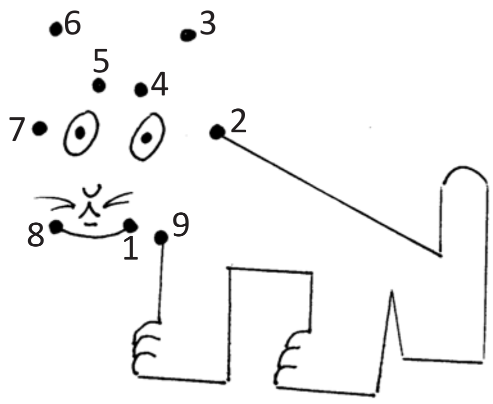

ምዕራፍ 2

እስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮችን መደመርና መቀነስ

2.1. ድምራቸው ከ9 የማይበልጡ የመቁጠሪያ ቁጥሮችን መደመር

ክለሳ

የምሥሎቹን ብዛት በባዶው ሣጥን ውስጥ ጻፉ፡፡

ሀ)

ለ)

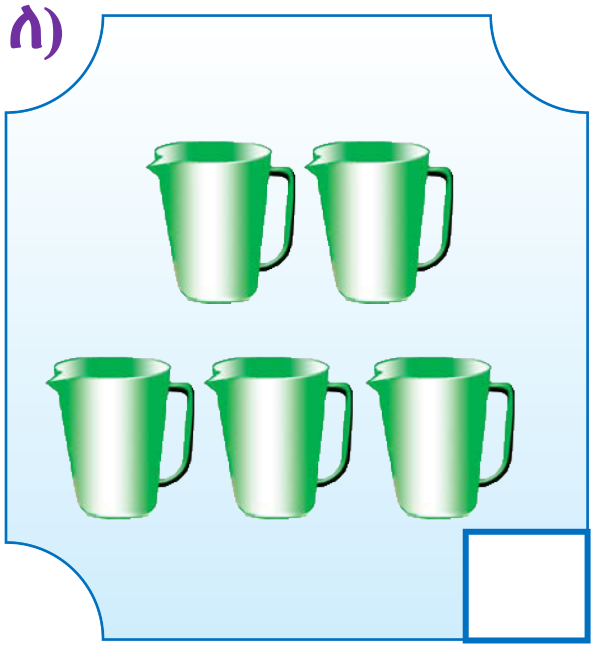

ሐ)

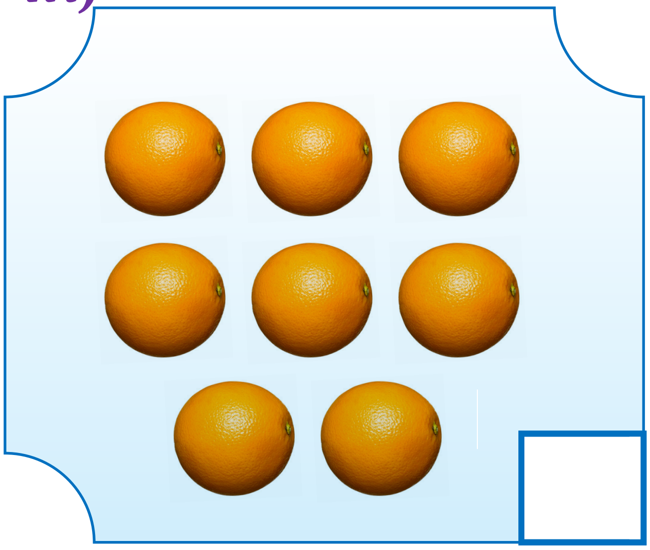

መ)

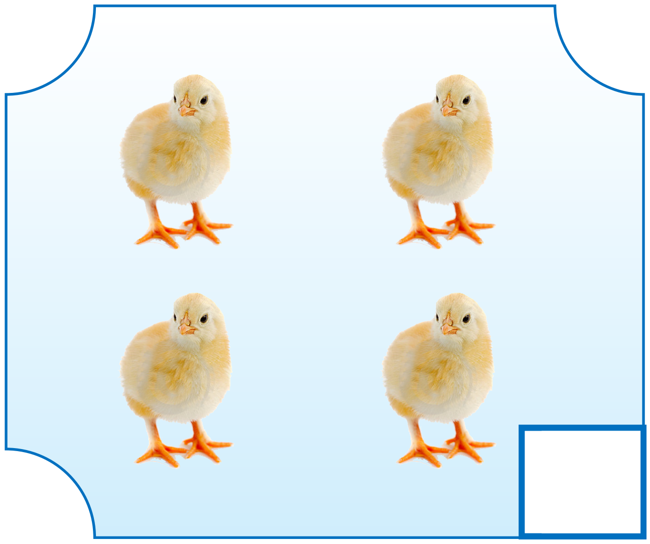

የቡድን ሥራ 1

ምስሎቹን በመደባለቅ ብዛታቸውን ግለፁ

ሀ.

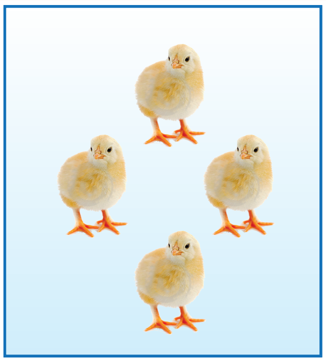	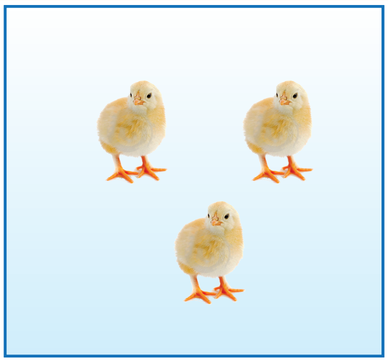	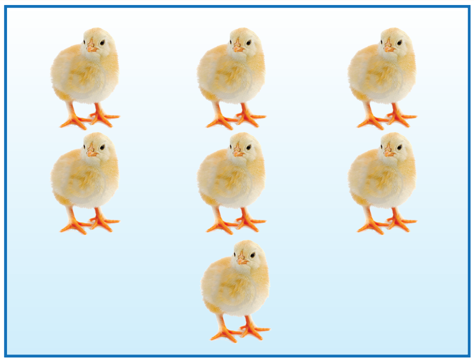
4 ጫጩቶች እና	3 ጫጩቶች	በአንድ ላይ 7 ጫጩቶች ይሆናሉ።

	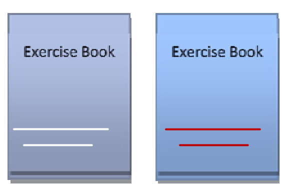	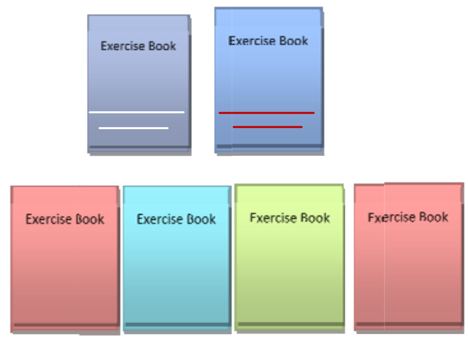
______	እና ______	ይሆናል______

__________	እና __________	ይሆናል__________

______	______	______

የቡድን ሥራ 2

በምሣሌው መሠረት ክፍት ቦታውን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ::

ምሳሌ:- 2 እና 3 ሲደመሩ እኩል ይሆናል 5

ሀ. 5 እና 2 ሲደመሩ እኩል ይሆናል ----------

ለ. 5 እና 3 ሲደመሩ እኩል ይሆናል -----------

ሐ. 6 እና 3 ሲደመሩ እኩል ይሆናል ----------

አስተውሉ ሀ. + የመደመር ምልክት ነው::

ለ. = የእኩል ይሆናል ምልክት ነው::

እነዚህን ምልክቶች በሚከተለው ሁኔታ እናነባለን::

ምሳሌ:- ሀ. 2 + 2 = 4...... ሁለት ሲደመር ሁለት እኩል ይሆናል አራት ::

ለ. 4 + 1 = 5...... አራት ሲደመር አንድ እኩል ይሆናል አምስት::

ሐ. 3 + 4 = 7...... ሶስት ሲደመር አራት እኩል ይሆናል ሰባት::

የቡድን ሥራ 3

በምሣሌው መሠረት ክፍት ቦታውን ሙሉ::

ሀ. 2 + 6 = 8

ሐ. 6 + 1 = ______

ለ. 3 + 5 = ______

መ. 3 + 3 = ______

ምሳሌ

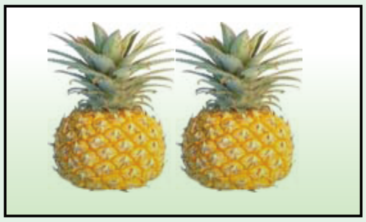

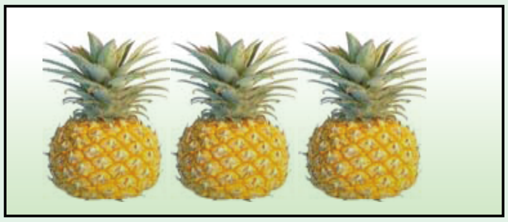

1 + 2 = 3

መልመጃ ሀ

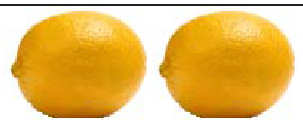		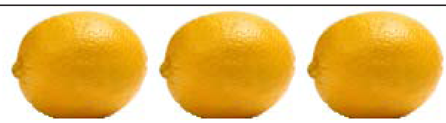		
2	+	3	=	

የቡድን ሥራ 4

እስከ አሁን ያየነው ወደ ጎን መደመርን ነው:: ከላይ ወደታች ወይም ቁልቁል መደመርም ይቻላል::

ምሳሌ

$$\begin{array}{r} 4 \\ +\ 2 \\ \hline 6 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 3 \\ +\ 4 \\ \hline 7 \end{array}$$

በምሣሌው መሠረት ደምሩ::

ሀ.

$\begin{array}{r} 3 \\ +1 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 4 \\ +3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 2 \\ +6 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 7 \\ +1 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 4 \\ +4 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 5 \\ +2 \\ \hline \end{array}$

ለ.

6 +1	3 +5	6 +3	2 +7	4 +1	5 +4

መልመጃ

1. ደምሩ

6 + 3 =__________ 7 + 2 =__________

5 + 4 =___________ 8 + 1 =__________

2. በምሳሌው መሠረት ደምሩ፡፡

5 +3 8	7 +1	3 +6	8 +1
4 +4	2 +5	2 +7	5 +4

3. የጎደለውን ቦታ በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ፡፡

ሀ.

4 +____= 5	____+ 3 = 7
3 +____= 6	____+ 2 = 9

ለ.

2 + 7	4 + 5	8 + 1	5 + 3

ሐ. በአንደኛው ምድብ 4 አትሌቶች ለውድድር ቀርበዋል፡፡ በሁለተኛው ምድብ ሌሎች 5 አትሌቶች ተዘጋጅተዋል፡፡ በጠቅላላው ለውድድር የቀረቡት አትሌቶች ብዛት ስንት ነው?

መ. ታላቅ ወንድሜ 3 የመማሪያ ደብተሮችን ሰጠኝ፡፡ አባቴም በተጨማሪ 6 ደብተሮችን ሰጠኝ፡፡ በጠቅላላው አሁን ስንት ደብተሮች አሉኝ?

ሠ. ሁለት ቡድኖች አሉ፡፡ በአንድ ቡድን ውስጥ 3 ወንዶች አሉ፡፡ በሁለተኛው ቡድን ውስጥ 4 ወንዶች አሉ፡፡ በሁለቱ ቡድኖች ውስጥ ስንት ወንዶች አሉ?

4. ለሚከተሉት መልስ ስጡ፡፡

ሀ. በአንዱ እጄ ሁለት ከረሜላዎች ይዣለሁ፡፡ በሁለተኛው እጄ ደግሞ ሦስት ከረሜላዎች አሉኝ፡፡ በጠቅላላው ስንት ከረሜላዎች አሉኝ?

ለ. አበበ አንድ የሆነ ቁጥር ይዟል፡፡ ሁለት ቢደምርበት ሰባት ይሆናል፡፡ አበበ የያዘው ቁጥር ስንት ነበር?

2.2 እስከ 9 ያሉ መቁጠሪያ ቁጥሮችን መቀነስ

መልመጃ

ቀጥለው የተሰጡትን ምሥሎች አጥኑ፡፡

የመጀመሪያው ምሥል	የሁለተኛው ምሥል	የሦስተኛው ምሥል

- በመጀመሪያው ምሥል ሦስት ቢራቢሮዎች በአበባው ላይ አርፈው ይታያሉ፡፡
- በሁለተኛው ምሥል ከሶስቱ ቢራቢሮዎች ሁለቱ ተነስተው ሲሄዱ ይታያሉ፡፡
- በሦስተኛው ምሥል ደግሞ ከሦስቱ አንዱ ቢራቢሮ ብቻ እንደቀረ ይታያል፡፡
- ይህ ሁኔታ ከሦስት ላይ ሁለት ቢቀነስ አንድ እንደሚቀር ያሳያል፡፡

ከዚህ በታች ያሉትን ምሥሎች ተመልከቱ፡፡

5

በቅድሚያ 5 ወፎች ነበሩ፡፡

2

ከ5 ወፎች ሁለቱ ተነስተው በረሩ፡፡

3

ሦስት ወፎች ብቻ ቀሩ፡፡

አስተውሉ – የመቀነስ ምልክት ነው፡፡

ከላይ ያየናቸውን ምሥሎች ሁኔታ እንደሚከተለው መግለጽ ይቻላል፡፡

3 – 2 = 1 …….. "ከ 3 ላይ 2 ሲቀነስ 1 ይቀራል"፡፡

5 – 2 = 3 ……. "ከ5 ላይ 2 ሲቀነስ 3 ይቀራል"፡፡

መልመጃ

በተሰጠው ምሳሌ መሠረት ሥሩ፡፡

3 – 1 = __2__	5 – 3 = _____	7 – 4 = _____
4 – 1 = _____	5 – 4 = _____	8 – 2 = _____
5 – 2 = _____	6 – 2 = _____	9 – 3 = _____

የቡድን ሥራ 5

1. በአንድ ቦርሣ ውስጥ 3 እርሳሶች ነበሩ፡፡ በላይነሽ፣ ተሰማ እና መሐመድ ከቦርሣው ውስጥ አንድ አንድ እርሳስ ቢወስዱ ስንት እርሳስ ይቀራል?
2. ከ2 ላይ 2 ቢቀነስ ስንት ይቀራል?
3. ሚሚ ጧት ላይ 5 እንቁላሎች ነበራት፡፡ ቀን ላይ 3ቱን እንቁላሎች ድመት ብትበላባት አሁን ስንት እንቁላሎች ይኖሯታል?

አስተውሉ እኩል የሆኑ ቁጥሮችን ስናቀናንስ ምንም ቀሪ አይኖርም
በቁጥርም ሲገለፅ 0 ተብሎ ነው::

ምሳሌ ሀ.

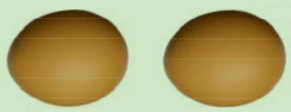	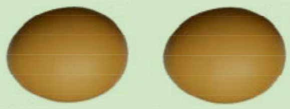	
2 –	2 =	0

ምሳሌ ለ.

1 —	1	= 0

መልመጃ

1. ዜሮን ደጋግማችሁ ፃፉ::

0	0	0	____	____	____
0	0	0	____	____	____

2. ክፍት ቦታዎችን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

6 − 5 = ___	9 − 5 = ___
6 − 6 = ___	8 − 3 = ___
7 − 2 = ___	9 − 9 = ___

3. አስሉ።

3 −2 1	6 −4 2	7 −5	3 −3	9 −6	8 −7
5 −5	4 −3	8 −7	6 −2	8 −5	1 −1

2.3 ድምራቸው ከ9 የማይበልጡ ሦስት የመቁጠሪያ ቁጥሮችን መደመር

የሚከተሉትን የምሥሎች ብዛት ከግርጌያቸው ካለው ቁጥር ጋር በማዛመድ አጥኑ።

ሀ.

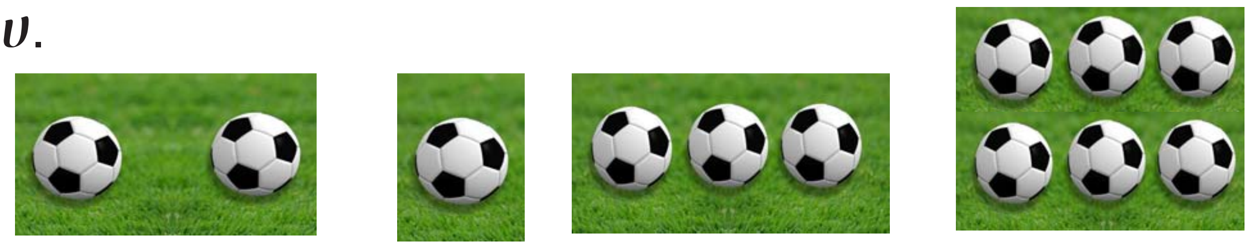

2 + 1 + 3 = 6

ለ.

4 + 1 + 1 = 6

ሐ.

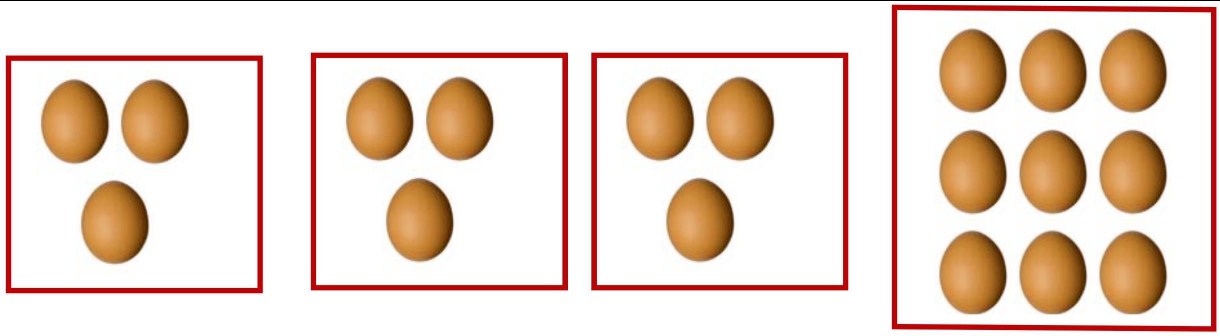

3 + 3 + 3 = 9

መልመጃ

ደምሩ

ሀ.

2 + 1 + 1 = ___	4 + 2 + 3 = ___
4 + 3 + 2 = ___	5 + 4 + 0 = ___
5 + 3 + 0 = ___	6 + 2 + 1 = ___
5 + 4 + 0 = ___	3 + 3 + 3 = ___

ለ. አበበ ሦስት ሴት ዶሮዎች አሉት፡፡ ሁሉም ዶሮዎች እያንዳንዳቸው በየቀኑ አንድ አንድ ዕንቁላል ይጥላሉ፡፡ በዚህ መሠረት አበበ በአንድ ቀን ስንት ዕንቁላሎች ያገኛል?

ሐ. አየለች የ1ኛ ክፍል ተማሪ ነች፡፡ እናቷ 3 ደብተሮች ገዙላት፣ አባቷ 2 ደብተሮች ገዙላት:: እንዲሁም እህቷ 4 ደብተሮች ገዛችላት:: በጠቅላላው ለአየለች የተገዛው ደብተር ብዛት ምን ያህል ነው?

የማጠቃለያ መልመጃ

1. ደምሩ

0 + 0 = _____	0 + 0 + 0 = _____
2 + 3 = _____	2 + 2 + 2 = _____
4 + 5 = _____	3 + 4 + 1 = _____
1 + 8 = _____	1 + 6 + 2 = _____
2 + 6 = _____	4 + 3 + 2 = _____
5 + 2 = _____	5 + 2 + 1 = _____
6 + 3 = _____	3 + 2 + 3 = _____
4 + 0 = _____	5 + 3 + 0 = _____

2. ቀንሱ

2 — 1 = _____	5 — 3 = _____
2 — 2= _____	7 — 6 = _____
4 — 3 = _____	8 — 4 = _____
6 — 4 = _____	3 — 3 = _____
7 — 0 = _____	7 — 2 = _____
9 — 0 = _____	4 — 0 = _____
6 — 1= _____	5 — 2 = _____

1. ባዶ ቦታውን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

8 −2	6 +2	4 −3	4 +3	5 −4	5 +4

2. አስሉ::

ሀ. 7 − 1 = _____

ለ. 3 + 1 = _____

ሐ. 9 − 5 = _____

መ. 2 − 1 = _____

ሠ. 6 + 3 = _____

ረ. 5 − 1 = _____

ሰ. 8 − 0 = _____

በ. 0 + 3 = _____

ቀ. 6 − 6 = _____

ተ. 7 − 2 = _____

3. ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልስ ስጡ::

ሀ. አንድ ገበሬ በሁለት በሬዎች እርሻ በማረስ ላይ ይገኛል:: በተጨማሪም ገበሬው ሌሎች 5 በሬዎቹን ወደ መስክ አሠማርቷል:: ይህ ገበሬ በጠቅላላው ስንት በሬዎች አሉት?

ለ. ሁለት እንቁላሎች በሳህን ላይ ተቀምጠዋል:: ሁለቱ ወድቀው ቢሰበሩ በሳህኑ ላይ ስንት እንቁላሎች ይቀራሉ::

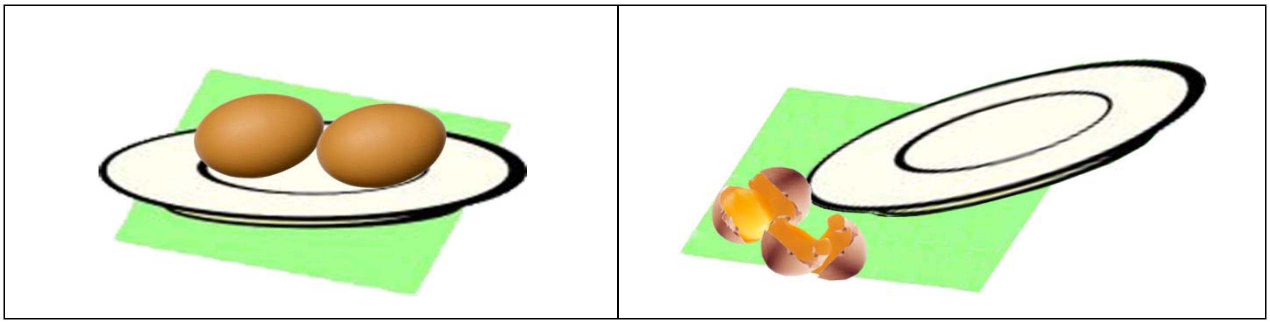

ሐ. ለማ 3 እርሳሶች ነበሩት:: አንድ እርሳስ ቢጠፋበት የሚቀሩት እርሳሶች ስንት ናቸው?

መ. በዚህ ዓመት ትምህርት ቤታችን ሲከፈት 9 ያልተፃፈባቸው አዲስ ደብተሮች ነበሩኝ:: ትምህርት ሲጀመር በሁሉም ደብተሮቼ መፃፍ ጀመርኩ:: አሁን ስንት ያልተፃፈባቸው አዲስ ደብተሮች አሉኝ ማለት ነው?

ምዕራፍ 3

ከ0 እስከ 20 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች

ክለሳ

የክፍል ሥራ

1. በሣጥን ውስጥ ያሉትን እርሳሶች ብዛት ከፊት ለፊታቸው በመፃፍ ግለጹ::

5 ______________

____

2. አስሉ::

ሀ.	1 +1 = 2	5 + [4] =
	5 + 2 = ______	6 + [3] =
	6 + 3 = ______	7 + [2] =
	5 + 4 = ______	8 + [ ] = 9
ለ.	2 − 1 = ____	5 − [1] = ____
	3 − 2 = ____	1 − [1] = ____
	3 − 3 = ____	4 − [ ] = 2
	5 − ____ = 1	9 − [ ] = 7
	8 − ____ = 5	7 − ____ = 5

3. በአንድ ሣጥን ውስጥ ስድስት እንቁላሎች ቢኖሩ እና እነዚህ እንቁላሎች በሙሉ ቢሰበሩ አሁን በሳጥኑ ውስጥ ስንት ያልተሰበሩ እንቁላሎች ይኖራሉ?

3.1 ዜሮ ቁጥር

ዜሮ ቁጥር መሆኑን ባለፈው በምዕራፍ ሁለት ትምህርታችን ለማየት ሞክረናል፡፡ ይህንኑ የበለጠ ለማጠናከር በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ ከጓደኞቻችሁ ጋር ተወያይታችሁ መልስ ስጡ፡፡

ቡድን ሥራ 1

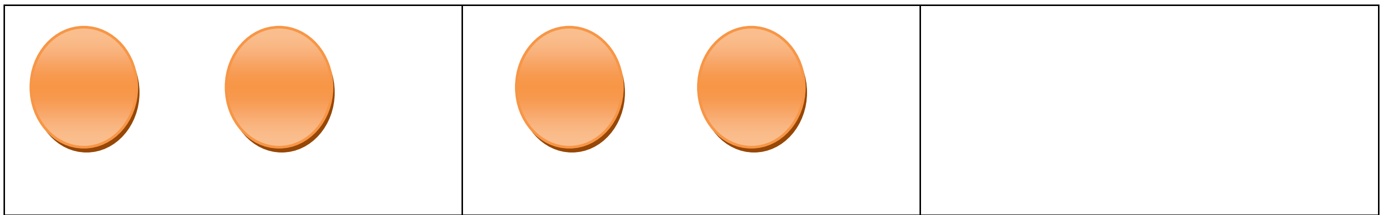

2 _ 2 = ______

አስተውሉ ሁለት ተመሳሳይ ነገሮች ሲቀናነሱ ውጤታቸው ዜሮ ነው፡፡ የዜሮም ምልክት 0 ነው፡፡

በቁጥሮች ጨረር ላይም በሚከተለው ሁኔታ መግለጽ ይቻላል፡፡

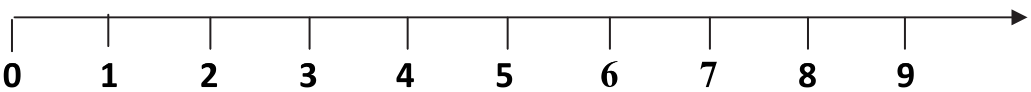

ቀደም ሲል እንዳየነው በቁጥር ጨረር ላይ ሁልጊዜ በስተግራ ያለው ቁጥር በስተቀኝ ካለው ያንሳል፡፡ ስለሆነም 0 ከሁሉም መቁጠሪያ ቁጥሮች ያንሳል፡፡

መልመጃ 1. ደምሩ

7 + 0 = ___	6 + 0 = ___
8 + 0 = ___	7 + 0 = ___
9 + 0 = ___	8 + 0 = ___

2. ቀንሱ

4 − 0 = ___	7 − 0 = ___
5 − 0 = ___	8 − 0 = ___
6 − 0 = ___	9 − 0 = ___

3. አስሉ

0	3	5	6	0	5
+ 1	+ 0	− 0	− 0	− 0	+ 0
___	___	___	___	___	___

3.2 እስከ 20 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችና ቅደም ተከተሎቻቸው

የክፍል ሥራ

1. የሚከተሉትን ደምሩ።

ሀ. 10 + 1 = ለ. 12 + 1 = ሐ. 14 + 1 =

2. በሣጥኖቹ ውስጥ ስንት ስንት ምስሎች አሉ?

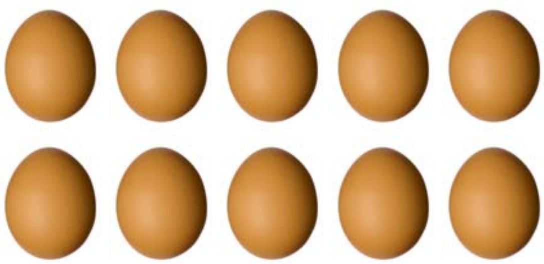		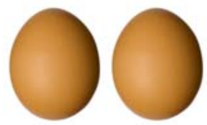		
10	+	2	=	___

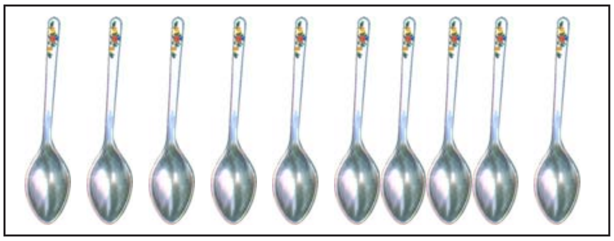		
10 +	2 =	______

የሚከተሉትን አጥኑ።

	10 እና 0	10 + 0	10
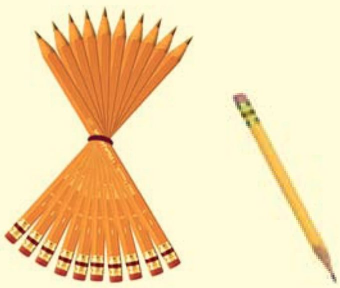	10 እና 1	10 + 1	11
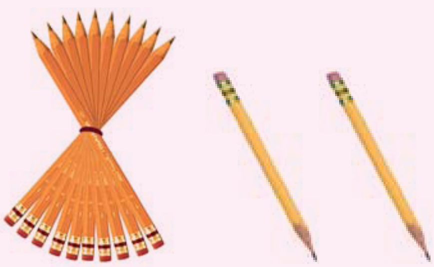	10 እና 2	10 + 2	12
	10 እና 3	10 + 3	13

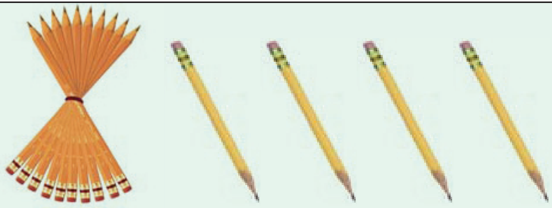	10 እና 4	10 + 4	14
	10 እና 5	10 + 5	15
	10 እና 6	10 + 6	16

መልመጃ

1. አንብቡ

10	አሥር
11	አሥራ አንድ
12	አሥራ ሁለት
13	አሥራ ሦስት
14	አሥራ አራት
15	አሥራ አምስት
16	አሥራ ስድስት
17	አሥራ ሰባት
18	አሥራ ስምንት
19	አሥራ ዘጠኝ
20	ሃያ

2. እያነበባችሁ ደጋግማችሁ ፃፉ

10	10									
11	11									
12	12									
13	13									
14	14									
15	15									
16	16									
17	17									
18	18									
19	19									
20	20									

3. በምሳሌው መሠረት የምሥሎቹን ብዛት ግለጹ።

ሀ.

14

ሐ.

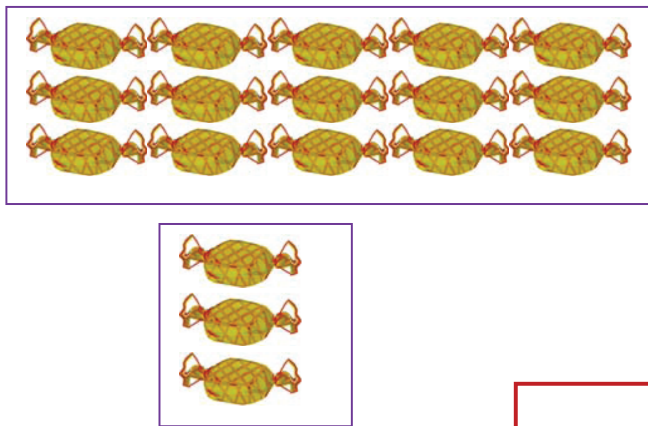

ለ.

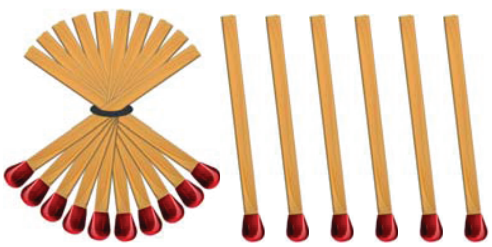

መ.

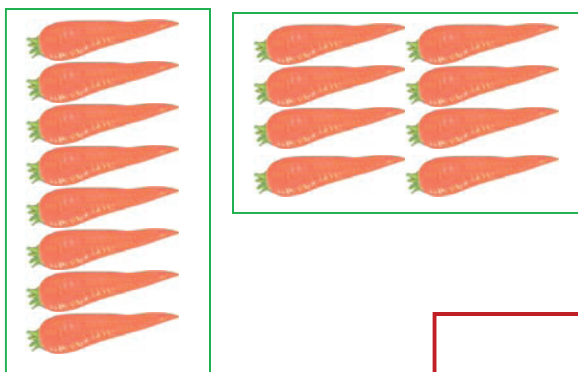

4. የጐደለውን ቁጥር ሙሉ::

ሀ. 7፣ 8፣ 9፣ 10፣ ______፣ ______፣ 13፣ ______፣ 15::

ለ. 18፣ 17፣ 16፣ ______፣ ______፣ ______፣ 12፣ 11::

ሐ. 11፣ 12፣ 13፣ ______፣ ፣ ______፣ ______፣ 18::

መ. 9፣ 10፣ 11፣ ______፣ _፣ ______፣ ______፣ 16::

ሠ.

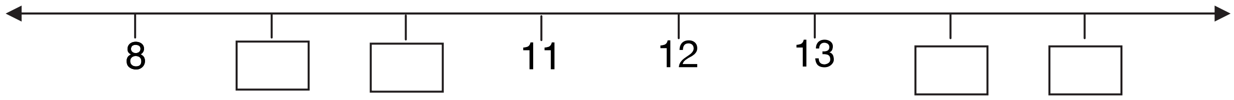

5. በተሰጠው ምሳሌ መሠረት ባዶ ቦታዎችን ሙሉ::

ምሳሌ የ8 ቀዳሚ 7 ነው::

የ10 ተከታይ 11 ነው::

ሀ. የ6 ቀዳሚ ______________ ነው::

ለ. የ15 ቀዳሚ ______________ ነው::

ሐ. የ20 ቀዳሚ ______________ ነው::

መ. የ19 ተከታይ ______________ ነው::

ሰ. የ5 ተከታይ ______________ ነው::

ረ. የ12 ተከታይ ______________ ነው::

ሠ. የ16 ተከታይ ______________ ነው::

6. በፊደል ጻፉ::

ምሳሌ 8 ስምንት 11 አሥራ አንድ

ሀ. 16 ______ ሐ. 20 ______ ሠ. 12 ______

ለ. 19 ______ መ. 15 ______

7. በፊደል የተሰጠውን በአሀዝ ጻፉ::

ሀ. ሰባት 7
መ. አሥራ ሰባት ______________

ለ. አሥራ ሦስት ________
ሰ. አሥራ ስምንት ______________

ሐ. አሥራ አራት ________
ረ. ሃያ ______________

በአካባቢያችን ካሉት ነገሮች የአንዳንዶቹን ብዛት በቀላሉ በቁጥር መግለጽ ይቻላል፡፡ የነዚህ ነገሮች ብዛት ግን ሊበላለጥ ይችላል፡፡ የሚከተሉትን ምሳሌዎች አስተውሉ፡፡

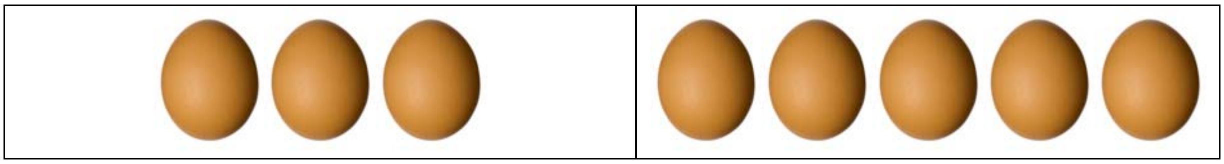

የ3 እንቁላሎች ብዛት ከ 5 እንቁላሎች ብዛት ያንሳል፡፡ በሌላ አገላለጽ 3 ከ 5 ያንሳል፡፡

አስተውሉ < የያንሳል ምልክት ነው፡፡

የያንሳል ምልክት ተጠቅመን እንደሚከተለው መግለጽ እንችላለን፡፡

3 < 5

የሚከተሉትን አጥኑ፡፡

3 + 1 = 4 ስለሆነ 3 < 4

4 + 1 = 5 ስለሆነ 4 < 5

5 + 1 = 6 ስለሆነ 5 < 6

7 + 1 = 8 ስለሆነ 7 < 8

8 + 1 = 9 ስለሆነ 8 < 9

9 + 1 = 10 ስለሆነ 9 < 10

በዚሁ መሠረት 1 < 2፣ 2 < 3፣ 3 < 4፣ 4 < 5፣ 5 < 6፣ 6 < 7፣ 7 < 8፣ 8 < 9 እና 9 < 10

ይህንን ሁኔታ ከ10 እስከ 20 ካሉ ቁጥሮችም ጋር በማዛመድ ማየት ይቻላል፡፡

10 + 1 = 11 ስለሆነ 10 < 11

11 + 1 = 12 ስለሆነ 11 < 12

12 + 1 = 13 ስለሆነ 12 < 13

13 + 1 = 14 ስለሆነ 13 < 14

14 + 1 = 15 ስለሆነ 14 < 15

15 + 1 = 16 ስለሆነ 15 < 16

16 + 1 = 17 ስለሆነ 16 < 17

17 + 1 = 18 ስለሆነ 17 < 18

18 + 1 = 19 ስለሆነ 19 < 20

አስተውሉ > የይበልጣል ምልክት ነው፡፡

19 ከ20 ያንሳል እና 20 ከ19 ይበልጣል የሚሉት ተመሳሳይ አባባሎች ናቸው፡፡ ይህም 19 < 20 እና 20 > 19 ልዩነት የላቸውም እንደ ማለት ነው፡፡ በዚህም መሠረት ሌሎቹንም መግለጽ ይቻላል፡፡

19 > 18 18 > 17 17 > 16 16 > 15

15 > 14 14 > 13 13 > 12 12 > 11

11 > 10 ይሆናል፡፡

መልመጃ

1. በምሳሌው መሠረት ክፍት ቦታዎቹን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ፡፡

ምሳሌ

18 < 19 ስለሆነ 19 > 18
17 < 18 ስለሆነ 18 > ___
16 < 17 ስለሆነ 17 > ___
15 < 16 ስለሆነ 16 > ___
8 < 9 ስለሆነ 9 > ______
6 < 7 ስለሆነ 7 > ______
5 < 6 ስለሆነ 6 > ______
10 < 11 ስለሆነ 11 > ___
13 < 14 ስለሆነ 14 > ___

2. በተሰጡት ክፍት ቦታዎች < ወይም > ሙሉ።

1.

10 _____	12	20 _____	11
9 _____	11	19 _____	13
13 _____	15	16 _____	9
18 _____	20	15 _____	12
16 _____	19	14 _____	10

3.3. የቁጥር ቤት ዋጋ ሥርዓት

ቀጥሎ ያሉትን ምስሎች ብዛት እንቁጠር።

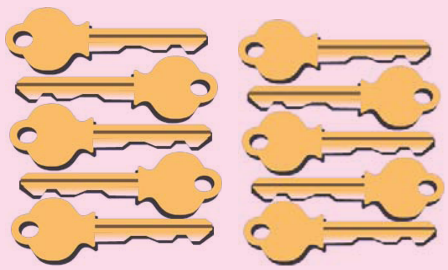	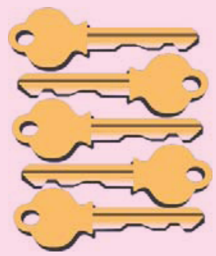
10 + 5 = 15	
+ =	

አስተውሉ ለምሳሌ አሥራ ስምንት አንድ አሥር እና ስምንት አንዶች እንደ ማለት ነው።

የሚከተሉትን አጥኑ::

10 + 0 = 10

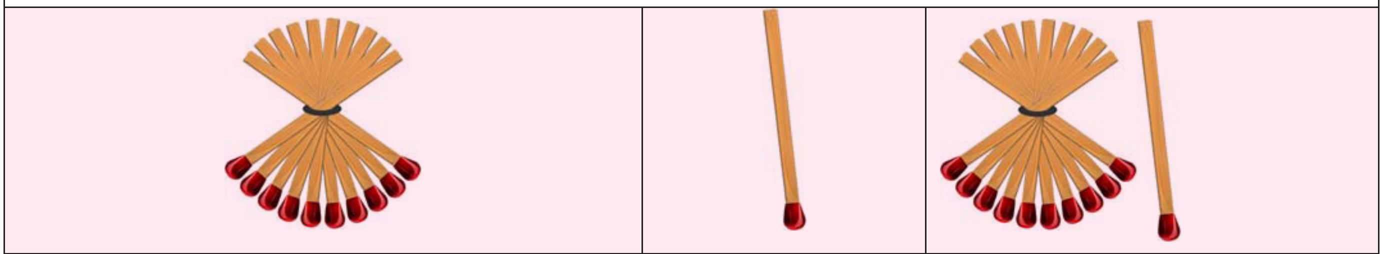

10 + 1 = 11

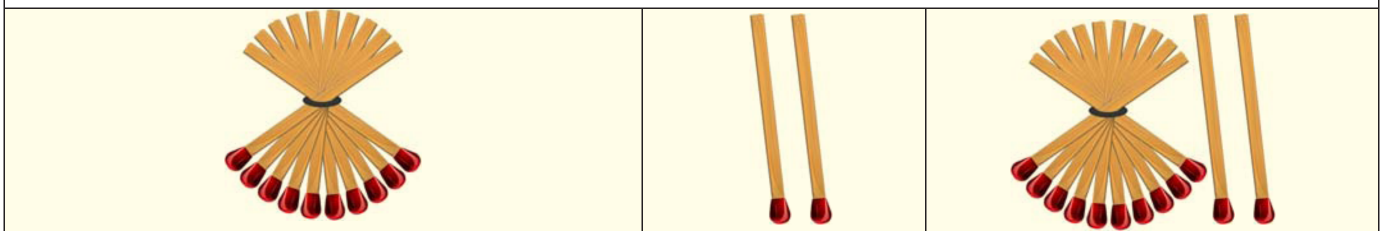

10 + 2 = 12

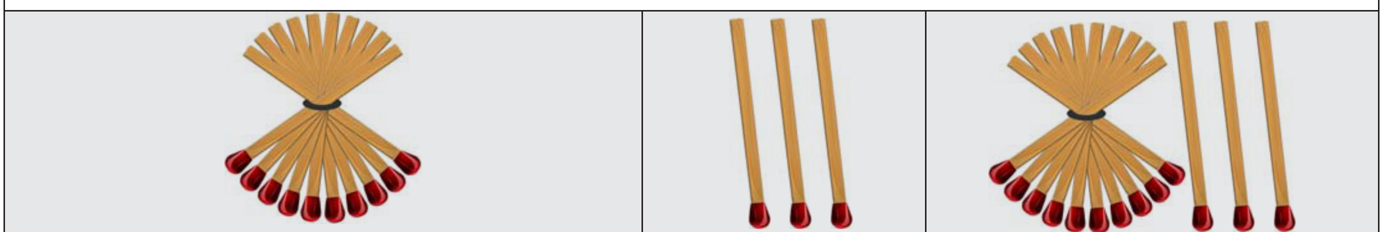

10 + 3 = 13

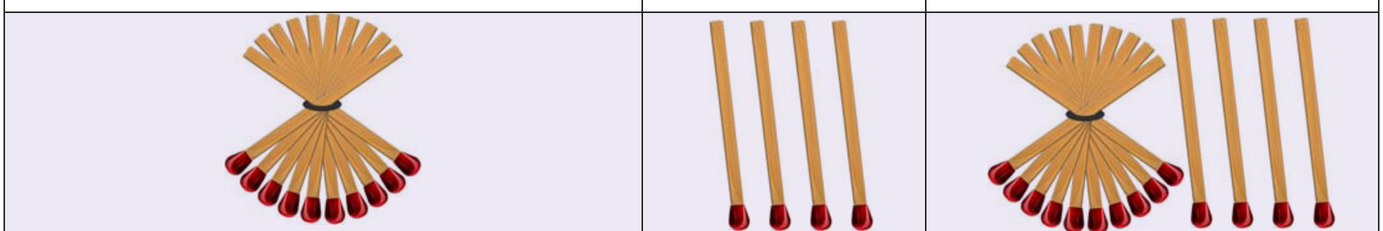

10 + 4 = 14

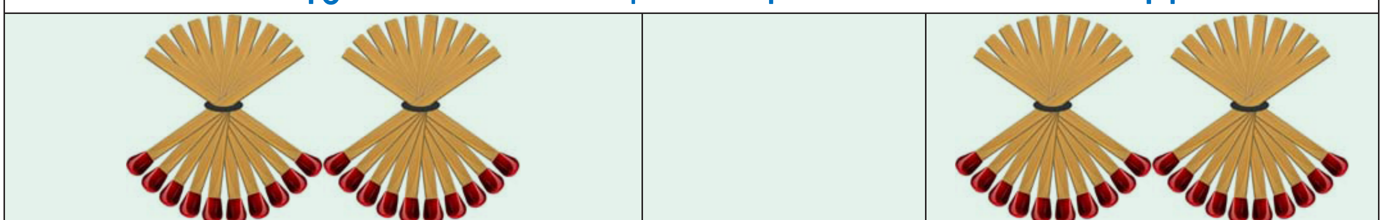

20 + 0 = 20

የቡድን ሥራ 2

የተሰጠውን ምሳሌ በማጥናት ሠንጠረዡን ሙሉ::

የተሰጠው ቁጥር	የአሥር ቤት ዋጋ	የአንድ ቤት ዋጋ
15	1	5
16	1	6
17		
18		
20		

በሁለት አሃዞች የሚገለጹት ቁጥሮች ሁለት ቤት አላቸው፡፡ በስተቀኝ ያለው የአንድ ቤት ሲሆን በስተግራ ያለው የአሥር ቤት ነው፡፡

ምሳሌ:-

ሀ. 17

7 → የአንድ ቤት ዋጋ

1 → የአሥር ቤት ዋጋ

ለ. 20

0 → የአንድ ቤት ዋጋ

2 → የአሥር ቤት ዋጋ

አስተውሉ

ሀ. 17 = 10 + 7 =1 (አሥር) + 7 (አንዶች)

ለ. 20 = 20 + 0 =2 (አሥሮች) + 0 (አንድ)

መልመጃ

1. በምሳሌው መሠረት መልስ ስጡ::

12: 1 አሥር እና 2 አንዶች አሉት፡፡

ሀ. 18: __________አሥር እና ______አንዶች አሉት፡፡

ለ. 16: ________አሥር እና _____አንዶች አሉት፡፡
ሐ. 11: ________አሥር እና _____አንድ አለው፡፡
መ. 19: ________አሥር እና _____አንዶች አሉት፡፡
ሰ. 15: ________አሥር እና _____አንዶች አሉት፡፡

2. አንድ ባለ አሥር ሳንቲም ዲናርና አንድ ባለአምስት ሳንቲም ዲናር ስንት ባለ አንድ ሳንቲሞች ዲናሮች ይሆናሉ?
(ወላጆቻችሁን በመጠየቅ ለክፍል ጓደኞቻችሁ አስረዱ)::

የማጠቃለያ መልመጃ

1. ባዶውን ሳጥን ሙሉ፡፡

ሀ.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11		13		15			18	

ለ.

8	10	12				20

ሐ.

የተሰጠ ቁጥር	የአሥር ቤት ዋጋ	የአንድ ቤት ዋጋ
9	-	9
6		
19	1	9
13		
14		
17		
16		

2. ከምልክቶች < ፣ > ወይም = አንዱን በመጠቀም የተሰጡትን ቁጥሮች አወዳድሩ።

8 __<__ 9	16 _____ 19
12 __ 12	18 _____ 10
10 ____8	10 _____ 18
8 ____10	15 _____ 15
11 ____11	13 _____ 12

3. አስሉ

18 + 0 = _____________	18 - 0 = _____________
1 + 11 = _____________	11 - 1 = _____________
13 + 5 = _____________	13 - 5 = _____________
5 + 5 = _____________	5 - 5 = _____________
9 + 1 = _____________	9 - 1 = _____________
2 + 8 = _____________	8 - 2 = _____________
4 + 4 = _____________	4 - 4 = _____________
5 + 2 = _____________	5 - 2 = _____________
6 + 3 = _____________	6 - 3 = _____________
8 + 7 = _____________	8 - 7 = _____________

ምዕራፍ 4

እስከ 20 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን መደመርና መቀነስ

4.1. ድምራቸው ከ20 የማይበልጡ ሙሉ ቁጥሮችን መደመር

መልመጃ

የሚከተሉትን ቁጥሮች ድምጻችሁን ከፍ በማድረግ አንብቡ፡፡

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

1. ቁልቁል ደምሩ፡፡

13 +2 _____	14 +2 _____	15 +3 _____	17 + 3 _____	18 +2 _____	20 +0 _____

ሁለት የተለያዩ ቁጥሮችን መደመር በሁለት ቦታ ተቆጥረው የተቀመጡትን ነገሮች አንድ ላይ በመቀላቀል እንደ መቁጠር ነው፡፡

2. የሚከተሉትን ምሳሌዎች አጥኑ፡፡

ሀ

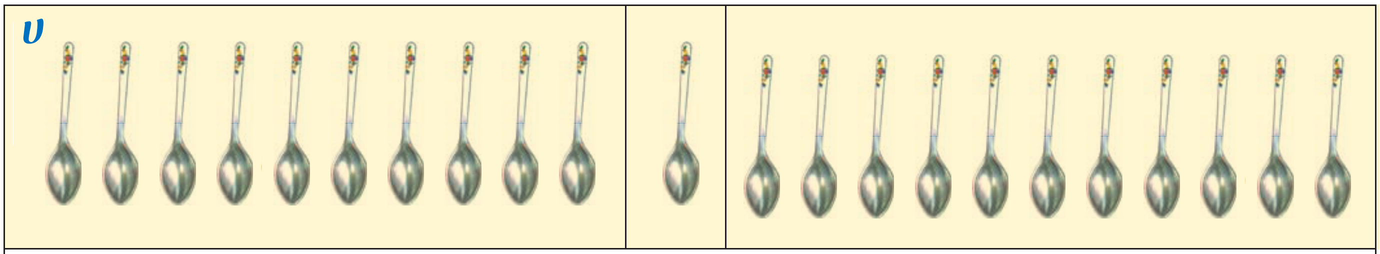

10 + 1 = 11

ሰ. 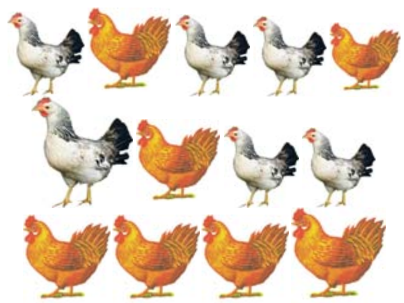	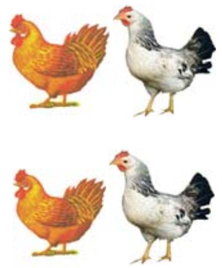	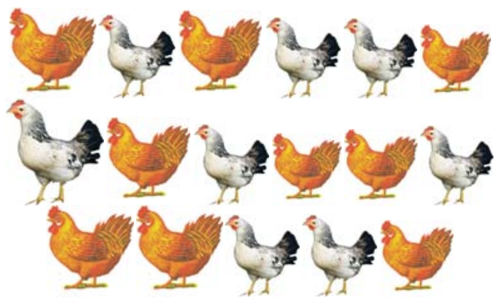
13	+ 4	= 17

መልመጃ

1. በምሳሌው መሠረት ባዶ ቦታዎቹን ሙሉ።

8 + 1 = 9	5 + ___ = 18
___ + 3 = 16	___ + 3 = 19
13 + 4 = ___	14 + ___ = 20

2. ትክክለኛውን ቁጥር በባዶው ሳጥን ሙሉ።

3 + 6 = □	□ = 5 + 13
4 + □ = 10	3 + □ = 15
□ + 6 = 16	□ + 5 = 19
□ + 0 = 17	1 + □ = 20

3. ምሥሎቹን በመቁጠር ደምሩ።

ሀ. 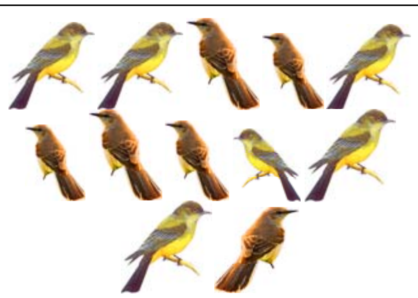		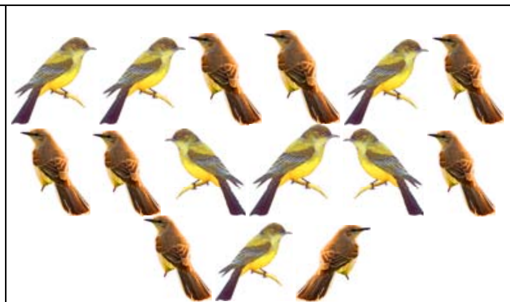
12	+ 3	= ___

ለ.

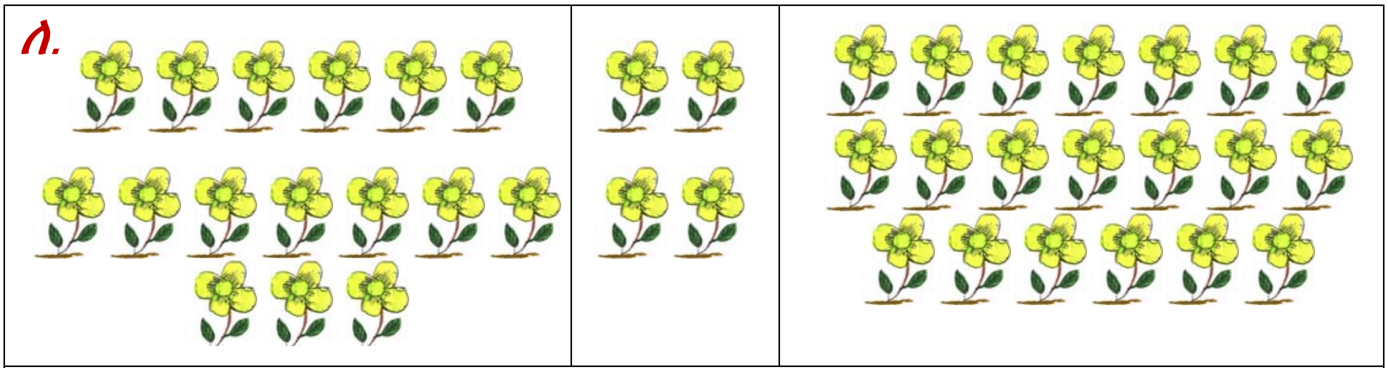

16 + 4 = ____________

4. ባዶ ቦታውን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

10 + __ = 15	8 + __ = 19
__ + 6 = 17	7 + __ = 18
13 + __ = 18	__ + 14 = 18
__ + 9 = 20	__ + 11 = 19
__ + 10 = 20	12 + __ = 20

5. ሁለት ቁጥሮች ተደምረው 12 የሚሰጡ በመፈለግ ባዶ ሳጥኑን ሙሉ።

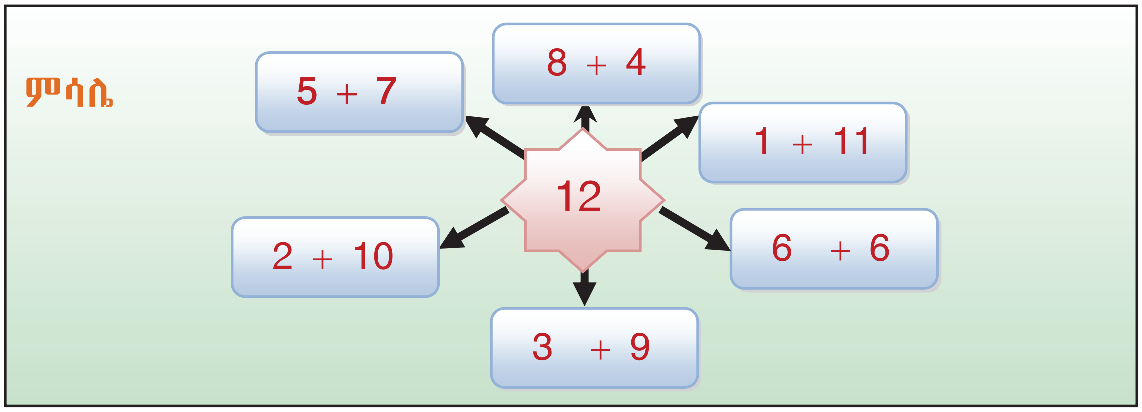

ሀ.

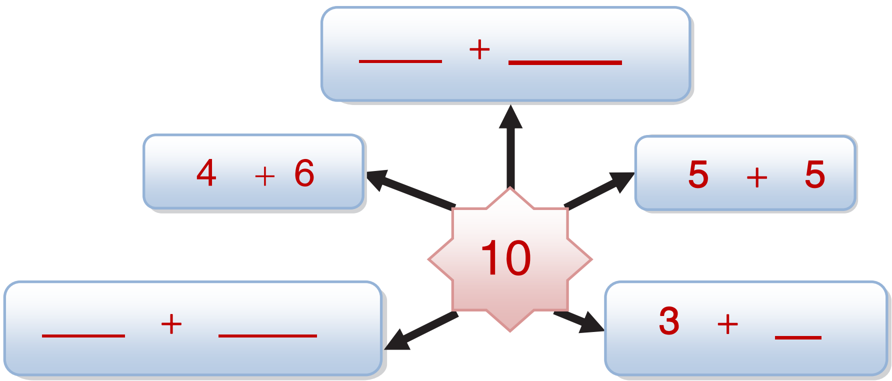

ቡ.

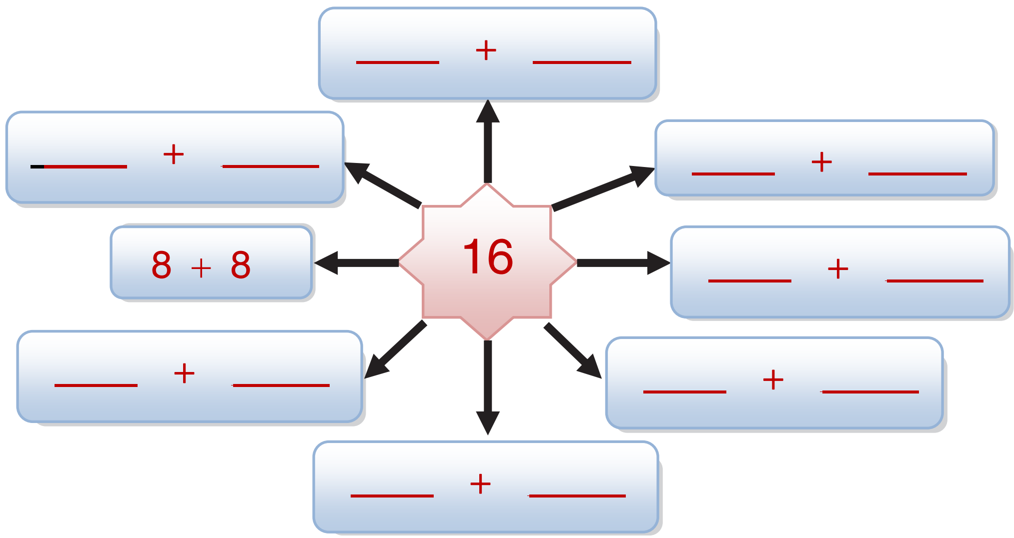

6. በተሰጠው ምሳሌ መሠረት ባዶውን ቦታ ሙሉ።

ሀ.

3 + 2 + 1 = 6	4 + 6 + 7= ______
4 + 1 + 8 = 13	8 + 2 + 5 = _____
5 + 6 + 2 = ______	6 + 7 + 4 = _____
9 + 1 + 3 = ______	5 + 6 + 8 = _____
2 + 6 + 9 = ______	4 + 4 + 4 = _____

ለ.

8 + 4 = 10 + 2	5 + 6 = 10 + __
9 + 7 = 10 + 6	4 + 7 = 10 + __
6 + 6 = 10 + __	8 + 8 = 10 + __
8 + 5 = 10 + __	9 + 9 = 10 + __
9 + 8 = 10 + __	7 + 8 = 10 + __
6 + 9 = 10 + __	5 + 5 = 10 + __
7 + 7 = 10 + __	9 + 5 = 10 + __

7. ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልስ ስጡ፡፡

ሀ. አየለች አራት ደብተሮች ነበሯት፡፡ እናቷ በተጨማሪ አንድ ደብተር ቢገዙላት፣ አሁን የአየለች ደብተሮች ብዛት ስንት ይሆናል?

ለ. በአንድ ቅርጫት ውስጥ 10 አሻንጉሊቶች ነበሩ፡፡ አበበ ሌሎች 5 አሻንጉሊቶችን በቅርጫቱ ውስጥ ጨመረ፡፡ አሁን በጠቅላላው በቅርጫቱ ውስጥ ስንት አሻንጉሊቶች ይኖራሉ?

ሐ. አበበ 2 በጎች አሉት፡፡ አባቱ ደግሞ 6 በጎች አላቸው፡፡ የአበበና የአባቱ በጎች ብዛት በአጠቃላይ ስንት ይሆናል?

4.2 እስከ 20 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን መቀነስ

በምዕራፍ ሁለት ትምህርታችን ሁለት ቁጥሮችን ማቀናነስ ተምራችኋል፡፡ ለማስታወስም የሚከተለውን የክለሳ መልመጃ ሥሩ፡፡

መልመጃ

1. ቀንሱ

ሀ.

3 — 2 = ___	8 — 4 = ___	7 — 4 = ___
4 — 1 = ___	6 — 5 = ___	3 — 3 = ___
9 — 6 = ___	9 — 3 = ___	6 — 5 = ___

ለ.

$\begin{array}{r} 6 \\ -\ 2 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 7 \\ -\ 6 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 8 \\ -\ 3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 9 \\ -\ 4 \\ \hline \end{array}$

የሚከተሉትን ምሣሌዎች አጥኑ።

ሀ. 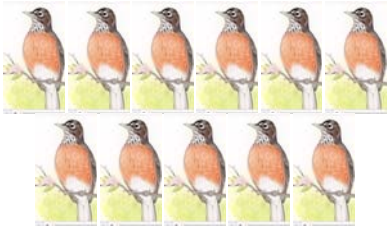	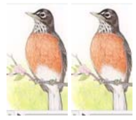	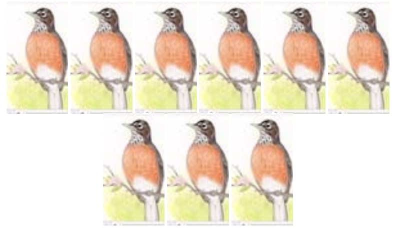
11	— 2 =	9

ለ.		
15 —	6	= 9

መልመጃ

1. ቀሪዎቹን ምሥሎች በመቁጠር ክፍት ቦታውን ሙሉ።

ሀ.			
	12	— 4	= _____
ለ.			
	10	– 8	= _____

ሐ.			
	16 –	3	= ______
መ.			
	18 -	8 = _____	

2. ቅደም ተከተሉን በመጠበቅ የጎደለውን ቁጥር ሙሉ።

ሀ.

12			9		7			4		

ለ.

9	8	7			4			1	0

ሐ.

		10			7	6			3		

መ.

-	19	18	17		15		
1	18	17	16				12
2	17	16			13		

3. ባዶውን ሳጥን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ፡፡

12 - □ = 10	13 - □ =11
14 - □ = 8	16 - □ = 6
15 - □ = 0	18 - □ = 12
18 - □ = 9	19 - □ = 17
19 - □ = 10	20 - □ = 9

4. ምሣሌውን በማጥናት የሚከተሉትን ባዶ ሳጥኖች ሙሉ፡፡

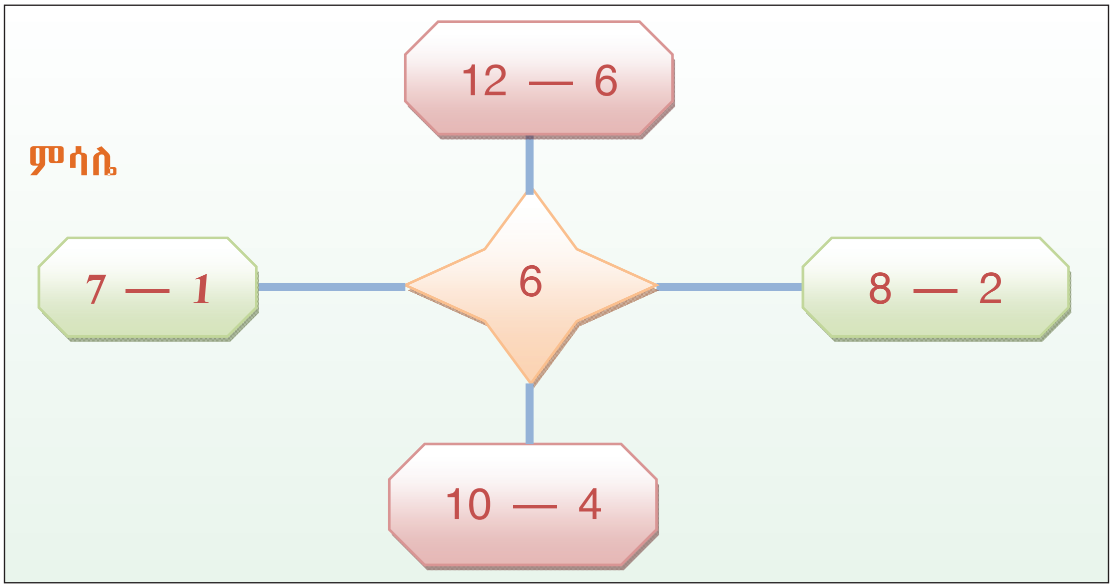

ሀ.

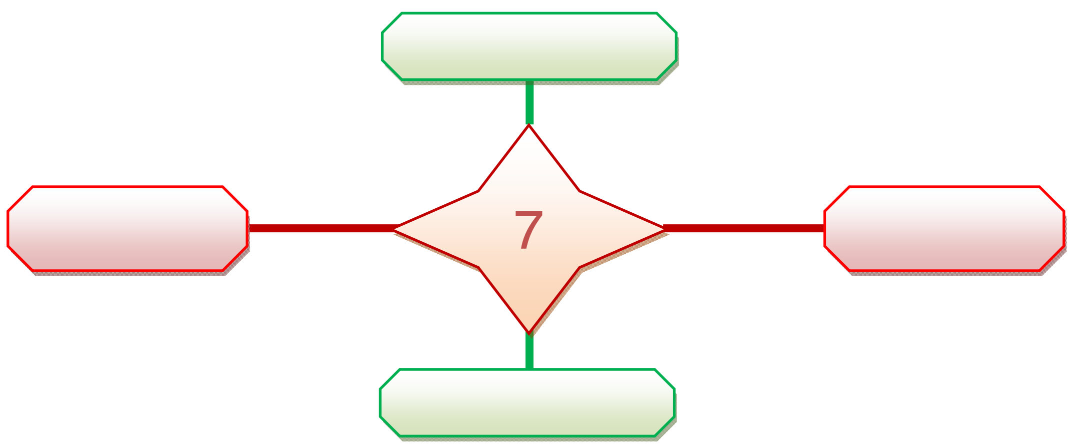

ለ.

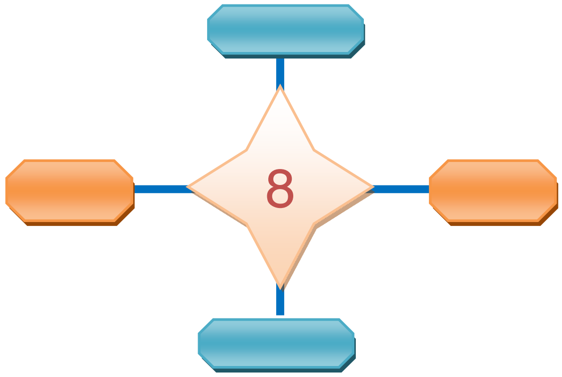

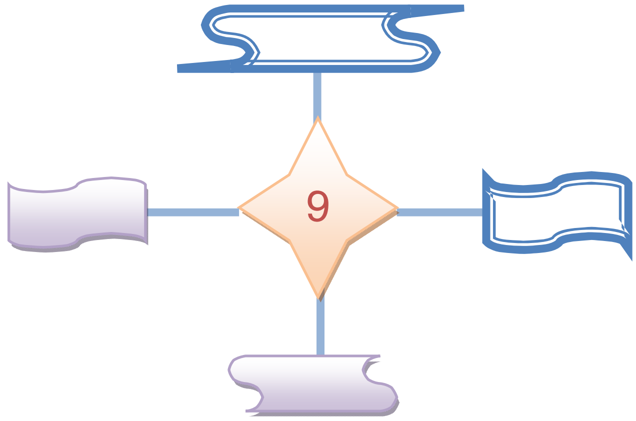

4.3 የመደመርና የመቀነስ ፕሮብሌሞች

የቡድን ሥራ 1

ለሚከተሉት ጥያቄዎች በየቡድናችሁ በመወያየት መልስ ስጡ፡፡

1. ብርሃኑ 12 ዶሮዎች አሉት፡፡ አባቱ 3 ዶሮዎችን በተጨማሪ ገዙለት፡፡ አሁን የብርሃኑ ዶሮች ብዛት ስንት ይሆናል?
2. በአንድ ቡድን 5 ወንዶችና 7 ሴቶች ይገኙበታል፡፡ የቡድኑ አባላት ብዛት በውቅላላው ስንት ይሆናል?
3. ዓባይነህ 17 በጎች ነበሩት፡፡ 7ቱን በጎች ቢሸጥ ስንት በጎች ይቀሩታል?
4. በአንድ ቅርጫት ውስጥ 18 ብርቱካኖች አሉ፡፡ በላይነሽ ከነዚህ ብርቱካኖች መካከል 6ቱን ወሰደች፡፡ በቅርጫቱ ውስጥ ስንት ብርቱካኖች ይቀራሉ?
5. እያንዳንዳችሁ የቡድን አባላት አንድ አንድ የቃላት ኘሮብሌሞችን በማዘጋጀት ተጠያየቁ፡፡

አሁን ደግሞ የእኩልነት ዐረፍተ ነገሮች የሚባሉትን እናያለን፡፡ እስቲ የሚከተለውን ምሳሌ እየተወያያችሁ አከናውኑ፡፡

ምሳሌ፡-

1. ባዶ ቦታውን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ፡፡

   ሀ) 2 + 3 = 4 + ______

መፍትሔ፡- 2 + 3 = 5 አሁን ከ4 ጋር ተደምሮ 5 የሚሰጠንን ቁጥር እንፈልጋለን፡፡ ይኸውም 1 ነው፡፡ ስለዚህ

2 + 3 = 4 + 1

ለ) 8 = 3 + ________

በባዶ ቦታው የሚሞላው 5 ነው፡፡

መልመጃ

1. ባዶውን ቦታ በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ፡፡

3 + ___ = 9	3 = 5 - ___
10 = 6 + ___	6 = 8 - ___
12 = 4 + ___	12 = 18 - ___
7 + 1 = 5 + ___	5 = 7 - ___
4 + 4 = ___	6 - 3 = 2 + ___
1 + ___ = 6	4 - 3 = 0 + ___
7 + 1 = 3 + ___	5 - 2 = 4 - ___
2 + 6 = ___ + 4	1 + 1 = 9 - ___
5 + ___ = 3 + 3	3 + 2 = - ___
___ + 4 = 1 + 8	5 - 1 = 2 + ___

2. ለሚከተሉት የቃላት ፕሮብሌሞች መፍትሔ ፈልጉ፡፡

ሀ. አበበ እና ታደለች ወንድምና እህት ናቸው፡፡ ለታደለች 8 የመማሪያ ደብተሮች ተገዝተውላታል፡፡ ለአበበም 6 ተመሳሳይ ደብተሮች ተገዝተውለታል፡፡ ሁለቱም እኩል ደብተሮች እንዲኖራቸው ለአበበ ስንት ተጨማሪ ደብተሮች መገዛት አለበት?

ለ. በለጠ አባል የሆነበት ቡድን 8 አባላት አሉት፡፡ የሒሳብ ትምህርት መምህራቸው የነበለጠን ቡድን አንድ አንድ ጠርሙስ ለስላሳ መጠጥ ለመጋበዝ ፈልጎ መጀመሪያ 5 ጠርሙስ የለሰላሳ መጠጥ ቢያስመጣ ለተማሪዎቹ በሙሉ ለስላሳ እንዲደርስ ለማድረግ ስንት ጠርሙስ የለስላሳ መጠጥ በተጨማሪ ማስመጣት አለበት?

የማጠቃለያ መልመጃ

ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልስ ስጡ፡፡

1. አበበ በቀኝ እጁ 11 ጠጠሮችን ይዟል፡፡ በግራ እጁ ደግሞ 8 ጠጠሮችን ይዟል፡፡ አበበ በአጠቃላይ ስንት ጠጠሮችን ይዟል?
2. 7 እንቁላሎች በአንድ ቅርጫት ውስጥ ተቀምጠዋል፡፡ በሌላ ቅርጫት ውስጥ 5 እንቁላሎች ቢኖሩ፣ በሁለቱ ቅርጫቶች ውስጥ ያሉት እንቁላሎች ብዛት በአንድ ላይ ስንት ይሆናል?
3. ከ12 ዶሮዎች መካከል 3ቱ ቢሸጡ ስንት ዶሮዎች ይቀራሉ?
4. የ1ኛ ክፍል ተማሪዎች ብዛታቸው 20 ነው፡፡ ከእነዚህ ውስጥ 11 ሴቶች ቢሆኑ የወንዶቹ ቁጥር ስንት ነው?
5. ለማ 18 ችግኞችን ባለፈው ክረምት መጀመሪያ ተክሎ ነበር፡፡ ለማ ለነዚህ ችግኞች ባደረገው እንክብካቤ 5ቱ ፀድቀዋል፡፡ ያልፀደቁት ችግኞች ምን ያህል ናቸው?

6. ባዶ ቦታዎችን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ፡፡

	ሀ.	ለ.
	3 + ___ = 2 + 5	7 - 2 = 3 + ___
	9 = 4 + ___	4 +__= 6 + 1
	9 - 3 = 2 + ___	6 + 1 = 8 - ___
	7 = 5 + ___	_ + 7 = 9
	__ + 3 = 2 + 4	3 - __ = 3

ምዕራፍ 5

ባህላዊ የመለኪያ ምድቦችን በመጠቀም መለካት

5.1. የርዝመት ልኬት

የቡድን ሥራ ❶

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በቡድን መሪያችሁ አማካይነት ተወያዩበት።

1. ከእርሳስና ከእስክሪብቷችሁ የትኛው ይረዝማል?የትኛውስ አጭር ነው?
2. ከሒሳብ መጽሐፋችሁና ከሒሳብ ትምህርት ደብተራችሁ መካከል የትኛው የበለጠ ይረዝማል? የትኛውስ ያጥራል?
3. ከቡድናችሁ አባላት መካከል ረዥሙ ማነው? አጭሩስ?
4. ርዝመትን የመለካት አስፈላጊነት ምንድን ነው?
5. ርዝመትን ለመለካት የምትገለገሉበት ባህላዊ የመለኪያ ምድቦች ምን ምን እንደሆኑ ቤተሰቦቻችሁን ጠይቁ፣ ያገኛችሁትንም ማብራሪያ ለቡድናችሁ አባላት ግለጹ።

በአንዳንድ አካባቢዎች ሰዎች ርዝመትን ለመለካት የሚከተሉትን ሲጠቀሙ ይታያሉ።

	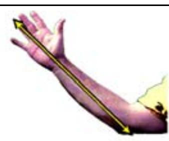

መልመጃ

1. የሚከተሉትን ረዥም ወይም አጭር በማለት ለዩ።

1. ሀ. ለ.	2. ሀ. ለ.
3. ሀ. ለ.	4. ሀ. ለ. 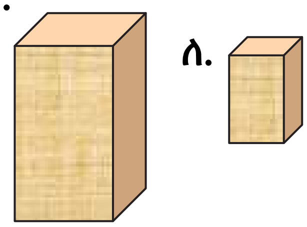

2. የደብተራችሁን ርዝመት በስንዝራችሁ ለኩ፣ የእስክሪብቷችሁንም ርዝመት በስንዝራችሁ ለኩ። ከሁለቱ የትኛው የበለጠ ይረዝማል?
3. የተቀመጣችሁበትን ዴስክ ርዝመት በክንዳችሁ ለኩ? ስንት ክንድ ሆነ።
4. ከሒሳብ ትምህርት ደብተራችሁና ከእስክሪብቷችሁ የትኛው በርዝመት ይበልጣል?
5. ከአምስቱ የእጃችሁ ጣቶች መካከል

   ሀ) ረዥሙ የትኛው ነው?

   ለ) በጣም አጭሩስ የትኛው ነው?

5.2 የይዘት ልኬት

ሀ.	ሐ.
ለ.	መ.

የቡድን ሥራ 2

የሚከተሉትን ጥያቄዎች ከተወያያችሁባቸው
በኋላ የተስማማችሁበትን መልሱ::

1. በ5.2 ከተመለከቱ የይዘት ልኬት ምሥሎች መካከል የምታውቋቸውን በየስማቸው ዘርዝሩ:: የምን የምን መያዣዎች ወይም መለኪያዎች እንደሆኑ ተወያዩባቸው::
2. ውሃ በምን እንደሚለካ ቤተሰባችሁን ጠይቁ:: ያገኛችሁትን መልስ ለየቡድናችሁ አቅርባችሁ ተወያዩባቸው::
3. ውሃ በምን ይጠጣል? ቡናስ በምን ይጠጣል? ከውሃ መጠጫ እና ከቡና መጠጫ ትልቁ የትኛው ነው?
4. ከላይ ከተዘረዘሩት ምሥሎች ትልቁ የፈሳሽ መያዣ የትኛው ነው? ከሁሉም ትንሹስ የትኛው ነው?
5. ሀ እና መ ላይ ከተሰጡት ምሥሎች ትልቁ የትኛው ነው? የሻይ ወይስ የቡና መጠጫ?
6. አንዳችሁ አንድ የቡና መጠጫ ስኒ፣ አንዳችሁም አንድ የሻይ መጠጫ ብርጭቆ አንዳችሁ ደግሞ አንድ የለስላሳ መጠጥ ጠርሙስ ውሃ ሞልታችሁ አምጡ:: ስንት የቡና ሲኒ ውሃ የለስላሳ ጠርሙሱን እንደሚሞላ ለኩ:: ከነዚህ የፈሳሽ መያዣዎች መካከል ትልቁ የትኛው ነው?
7. በመኖሪያ ቤታችሁ ካሉት የፈሳሽ መያዣዎች ሁሉ ትልቁ ምን ተብሎ እንደሚጠራ ጠይቃችሁ በመምጣት ለቡድናችሁ አባላት ተራ በተራ ግለጹ:: ትንሹንም እንዲሁ፤ ከላይ ከተሰጡት ምሥሎች መካከል ከ "ለ" እና ከ "መ" የትኛው የበለጠ ነገር ይይዛል?

5.3 የክብደት ልኬት

ሀ.	ለ.	ሐ.
	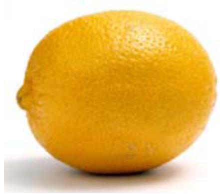	

መ.	ሠ.	ረ.
ሰ.	ሸ. 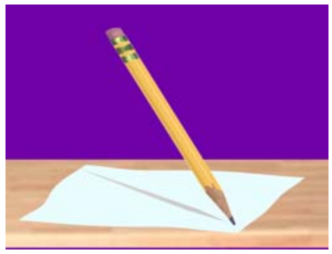	ቀ.
በ.	ተ. 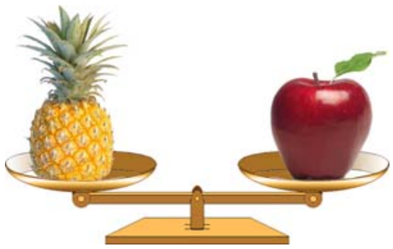	በ. 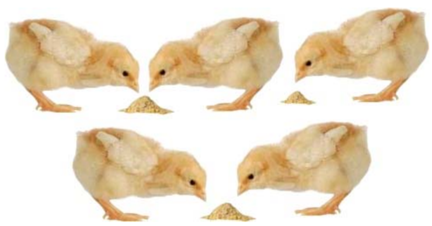

የቡድን ሥራ 3

የሚከተሉትን ጥያቄዎች ከተወያያችሁባቸው በኋላ የተስማማችሁበትን መልሱ::

1. ከሒሳብ መጽሐፍና ከሒሳብ ደብተራችሁ የትኛው የበለጠ ይከብዳል?
2. ከአንድ የክፍል መቀመጫችሁና ከአንድ ደብተር የትኛው ይከብዳል?
3. የአንዳችሁን የሒሳብ ደብተርና የአንዳችሁን እስክሪብቶ አንስታችሁ ክብደታቸውን አወዳድሩ:: የትኛው የበለጠ ክብደት አለው?
4. ከአንድ ኳስ፣ ከአንድ እስክሪፕቶና ከአንድ የሒሳብ መጽሐፋችሁ መካከል በክብደት የሚበልጠው የትኛው ነው?

የማጠቃለያ መልመጃ

ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልስ ስጡ፡፡

1. የሒሳብ ደብተራችሁ በስንዝራችሁ ሲለካ ቁመቱ ስንት ስንዝር ይሆናል?
2. እስክሪብቶአችሁን በስንዝራችሁ ለክታችሁ ምን ያህል እንደሚረዝም ግለጹ፡፡
3. ከሒሳብ መፅሐፋችሁና ከሒሳብ ደብተራችሁ የትኛው የበለጠ እንደሚከብድ ግለጹ፡፡
4. ከቡና መጠጫ ስኒና ከውሃ መጠጫ ብርጭቆ የትኛው የበለጠ ውሃ መያዝ ይችላል?
5. ከሒሣብና ከሳይንስ መጽሐፋችሁ የትኛው የበለጠ ይከብዳል?

ምዕራፍ 6

የክፍልፋዮች ፅንሰ ሀሳብ መግቢያ

6.1. ግማሽ

የቡድን ሥራ ❶

አንድ ሙሉ ገጽ ወረቀት አዘጋጁ:: ወረቀቱ የደብተር መሆን ይችላል:: ከዚያም የሚከተሉትን ትዕዛዞች እየተወያያችሁ ፈፅሙ::

1. ወረቀቱን እኩል ቦታ (መሐል ለመሐል) አንዴ እጠፉት::
2. በታጠፈው መስመር ላይ ቁረጡት::

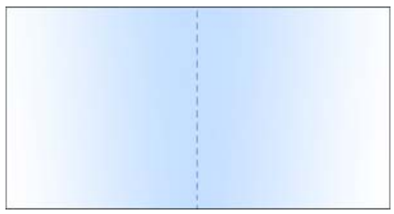

ጥያቄዎች

ሀ. ሙሉውን አንድ ወረቀት ስንት ቦታ ቆረጣችሁት? ሁለት ቁርጥራጭ ሆነ?

ለ. ሁለቱ ቁርጥራጭ ወረቀቶች እኩል ናቸው?

አስተውሉ ከላይ በሠራችሁት ዓይነት ሁለት እኩል ቦታ የተከፈለ ወረቀት አንደኛው ክፋይ **ግማሽ** ወረቀት ይባላል::

የሚከተለውን ምሥል ተመልከቱ

አንድ ሙሉ ፓፓዬ ሁለት እኩል ቦታ ተቆርጧል፡፡

አንደኛው ቁራጭ የሙሉው ፓፓዬ ግማሽ ነው፡፡

የቡድን ሥራ 2

ለሚከተሉትን ጥያቄዎች በመወያየት መልስ ስጡ፡፡

1. የስፖርት መምህራችን በትምህርቱ ክፍለ ጊዜ ለሁለት ቡድኖች እኩል ተካፍለን እንድንለማመድበት 4 ኳሶችን ሰጡን፡፡ በዚህ መሠረት ለቡድናችን ስንት ኳስ ይደርሰናል?
2. የሁለት ግማሽ ስንት ነው?
3. 2 የ6 ግማሽ ሊሆን ይችላል?
4. የሚከተሉት ምስሎች ክፍሎች ተለይተው ተቀብተዋል፡፡ የየትኛው ምሥል የተቀባው ክፍል የሙሉው ግማሽ እንደሆነ አሳዩ፡፡

ሀ.

ለ.

ሐ. 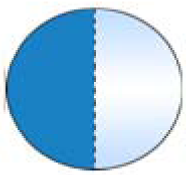

መ. 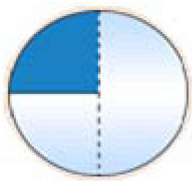

ሠ. 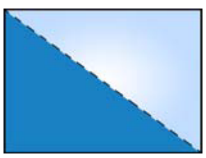

ረ. 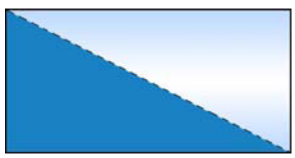

ሰ. 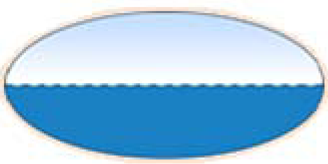

ሸ. 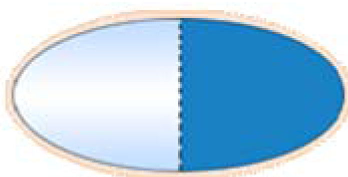

ቀ. 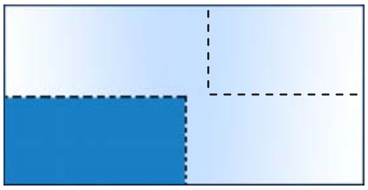

በ. 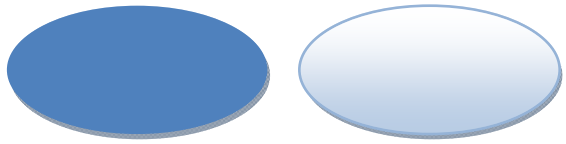

የአንድ ሙሉ ግማሽ አንድ ሁለተኛ ይባላል::

መልመጃ

1. አንድ ሙሉ ነገር ስንት ግማሾች ይኖሩታል?
2. አንድ ሙሉ ነገር በመውሰድና እኩል ለሁለት በመክፈል ስንት ግማሾች እንዳሉት አሳዩ:: እያንዳንዱን ክፍልፋይ የተለያዩ ከለሮች በመቀባት አሳዩ::
3. አንድን ሙሉ ወረቀት ዝም ብለን አጋማሽ መስመር ላይ ሳናጥፍ ብንቀድ አንዱ ቁራጭ የሙሉው ወረቀት ግማሽ ይሆናል ወይስ አይሆንም?

6.2. ሩብ

አንድ ሙሉ ገጽ ወረቀት ሁለት እኩል ቦታ በመክፈል ሁለት ግማሾችን እንደምናገኝ አይተናል:: አሁን ደግሞ ሩቦችን እንዴት እንደምናገኝ እናጠናለን::

የቡድን ሥራ 3

አሁንም አንድ ሙሉ ገጽ ወረቀት አዘጋጁ::
ከዚያም የሚከተሉትን ትዕዛዝ በጥንቃቄ
አከናውኑ::

1. ወረቀቱን መሐሉ ላይ እጠፉት::

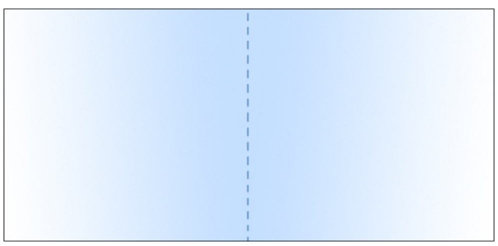

2. የታጠፈውን እንደገና መሃሉ ላይ እጠፉት፡፡

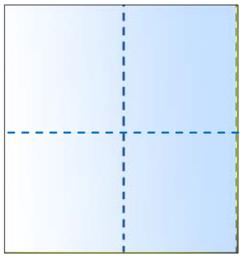

3. በመጨረሻው እጥፋት ላይ በጥንቃቄ ቁረጡት እያንዳንዱ ቁራጭ አንዳንድ እጥፋት አለው፡፡ በዚህኛው እጥፋት ላይ ቁረጡት፡፡

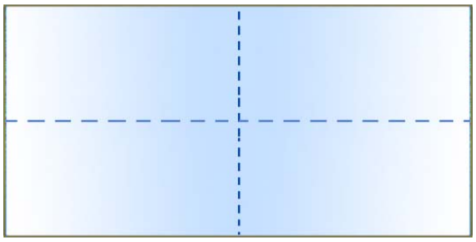

ጥያቄዎች

ሀ. ስንት ቁርጥራጭ ወረቀቶች አገኛችሁ?

ለ. የተገኙት ቁርጥራጭ ወረቀቶች እኩል ናቸው?

ምሳሌ

የሚከተለውን የክብ ምሥል ተመልከቱ፡፡

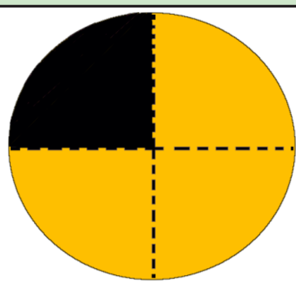

ክቡ በአራት እኩል ቦታዎች ተከፍሏል፡፡ የጠቆረው ክፋይ ሩብ ወይም የሙሉው አንድ አራተኛ ነው፡፡

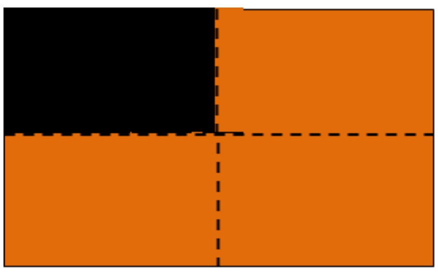

የተቀባው የምሥሉ አካል የሙሉው ምሥል አንድ አራተኛ ነው፡፡

የማጠቃለያ መልመጃ

1. የሚከተሉትን ምሥሎች በደብተራችሁ ላይ በመሳልና በመከፋፈል ግማሽን አሳዩ።

ሀ. 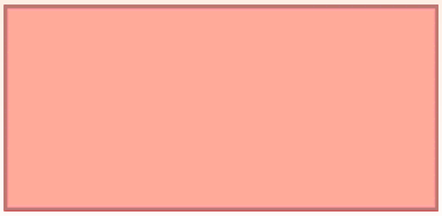

ለ. 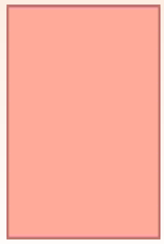

ሐ. 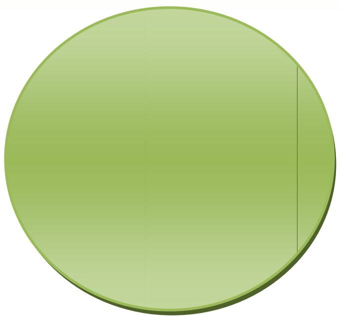

መ.

2. የሚከተሉትን ምሥሎች አራት አራት እኩል ቦታዎች ከፋፍሉ። የእያንዳንዱን ሩብ የተለየ ከለር በመቀባት አሳዩ።

ሀ.

ለ. 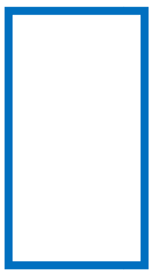

ሐ. 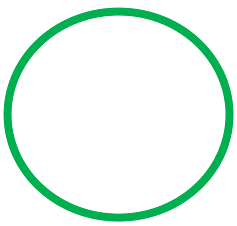

መ.

ምዕራፍ 7

እስከ 20 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን በ2 ማብዛትና ማካፈል

7.1. ብዜታቸው እስከ 20 የሆኑ ቁጥሮችን በ2 ማባዛት

1. የሚከተሉትን ምሳሌዎች አጥኑ።

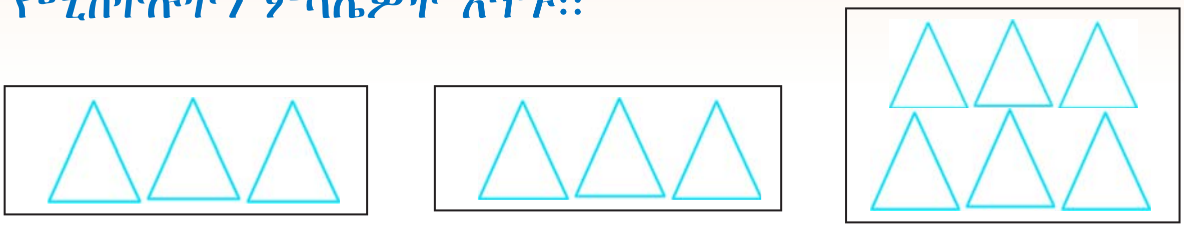

3 + 3 = 6

ሦስት ሁለት ጊዜ ሲደመር 6 ይሆናል። ይኸውም ሁለት ጊዜ ሦስት 6 ይሆናል።

መልመጃ

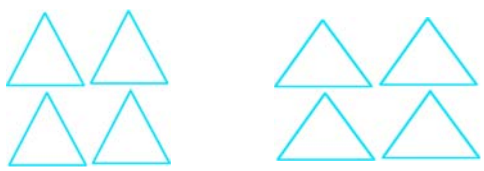 4 + 4 = 8	4 + 4 = 2 ጊዜ 4 = 2 × 4 “×” ይህ የማባዛት ምልክት ‘ጊዜ’ የሚለውን ቃል ይተካል።
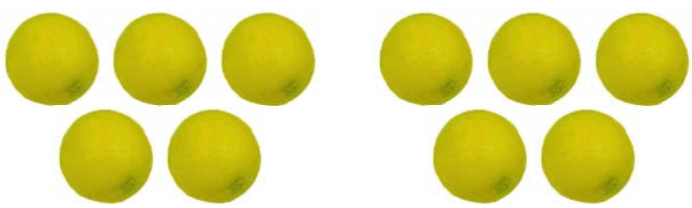	5 + 5 = 2 × ____________ = 10
	6 + 6 = 2 × ______ = ______

	9 + 9 = 18 2 × ____ = ________
	______ + ______ = ______ 2 × ______ = ________

በምሳሌዎቹ መሠረት ባዶ ቦታዎችን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

ምሳሌ፦ 2 + 2 = 2 × 2 = 4

ሀ. 3 + 3 = ____ × 3 = 6

ለ. 4 + 4 = ____ × 4 = 8

ሐ. 5 + 5 = 2 × ____ = 10

መ. 6 + 6 = 2 × ____ = 12

ሠ. 7 + 7 = 2 × ____ = 14

አስተውሉ 2 × 3 = 6 ሒሳባዊ የማብዛት ዐረፍተ ነገር ነው።
6 የ2 እና የ3 ብዜት ነው።
2 እና 3 የ6 አብዢዎች ናቸው።

2. ሣጥኑን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

×	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2		4			10					20

3. በምሳሌው መሠረት ባዶ ቦታውን ሙላ::

ምሳሌ

4 + 4 = 8

= 2 × 4 = 8

ሀ.

3 + 3 = 6

2 × 3 = ______

______ × 2 = 6

ለ.

5 + 5 = 10 = ______ × 5

= 5 × ____

ሐ.

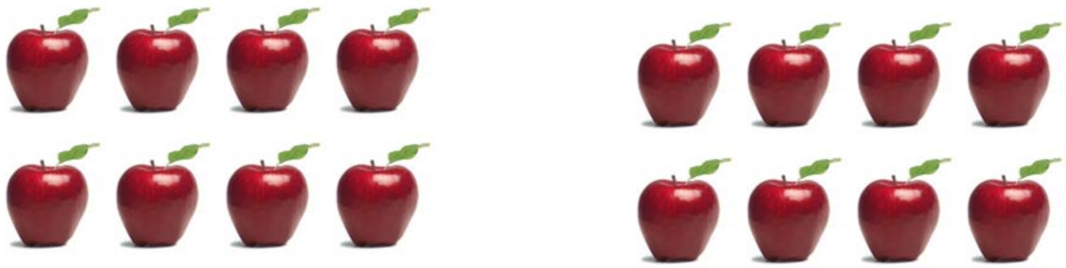

4 + 4 = 8 = ____ × 4

= 4 × ____

መ.

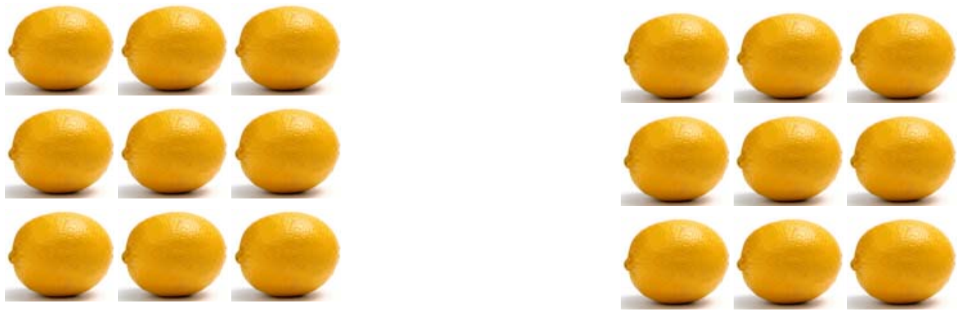

9 + 9 = 18

= ______ × ______

4. ለሚከተሉት የቃላት ፕሮብሌሞች መልስ ስጡ

ሀ. ለሁለቱ ወንድሞቼ አንድ አንድ ብርቱካን ልሰጣቸው እፈልጋለሁ፣ ስንት ብርቱካን ያስፈልገኛል?

ለ. ሁለት ዶሮዎች አሉኝ:: ሁለቱም በየቀኑ አንዳንድ እንቁላል ይጥላሉ:: በዚህ መሠረት በሦስት ቀናት ውስጥ በአጠቃላይ ስንት እንቁላሎች ይኖሩኛል?

ሐ. አራት ወንድማማቾች አሉ:: ለአራቱም እናታቸው ሁለት ሁለት ደብተሮች ገዝታ አመጣች:: በአጠቃላይ እናታቸው የገዛችው ደብተር ብዛት ስንት ነው?

7.2. እስከ 20 ያሉ ተጋማሽ ሙሉ ቁጥሮችን በ2 ማካፈል

የሚከተሉትን ምሳሌዎች በቡድን በመሆን አጥኑ።

ሀ.

4	2	2
አራት እርሳሶች ለሁለት ተማሪዎች እኩል ቢካፈል እያንዳንዳቸው ሁለት ሁለት እርሳሶች ይደርሳቸዋል።		

ለ.

8	4	4
ስምንት ኳሶችን ለሁለት እኩል ብንከፍላቸው አራት አራት ይሆናሉ።		

የሚከተሉትን የምሥሎች ስብስብ አቀማመጥ አጥኑ

ሀ

4	2	2
4 ኩባያዎች ሁለት ቦታ ላይ እኩል ሲመደቡ በእያንዳንዱ ምድብ 2 ኩባያዎች ይኖራሉ።		

ለ

10	5	5
10 ኳሶች ሁለት ቦታ ላይ እኩል ሲመደቡ በእያንዳንዱ ምድብ 5 ኳሶች ይኖራሉ።		

6	3	3

6 ባርኔጣዎች ሁለት ቦታ ላይ እኩል ቢመደቡ በእያንዳንዱ ምድብ 3 ባርኔጣዎች ይገኛሉ፡፡ ይህም 6 ÷ 2 = 3 ተብሎ ይፃፋል፡፡ ÷ የማካፈል ምልክት ነው፡፡

የቡድን ሥራ 1

የሚከተሉትን ካሮቶች ሁለት ቦታ እኩል መድቧቸው:: በእያንዳንዱ ምድብ ውስጥ ያለውን ብዛት ግለጹ::

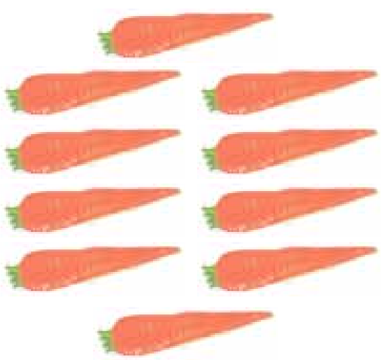 10	______	______
10 ÷ 2 = ----		

<table>
<tr><td>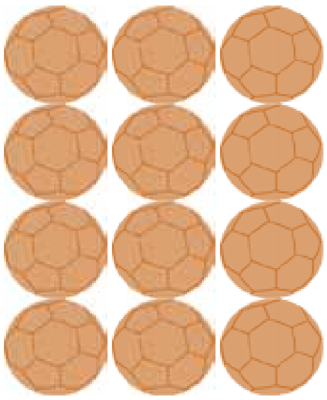
12</td><td>______</td><td>_______</td></tr>
<tr><td colspan="3">12 ÷ 2 = ______</td></tr>
</table>

የሚከተሉትን ምሳሌዎች አጥኑ::

ሀ.

<table>
<tr><td rowspan="4">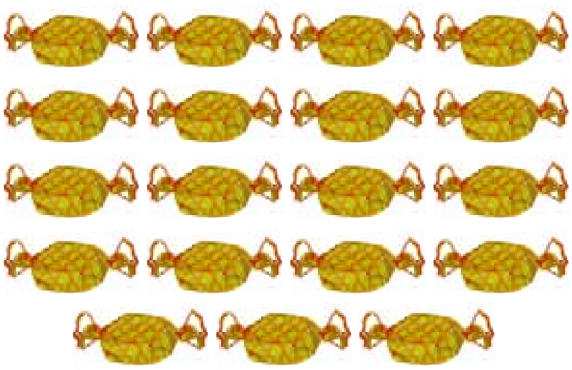</td><td colspan="5"><table><tr><td>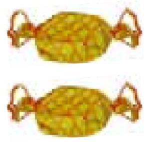</td><td>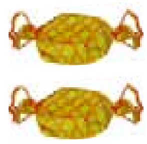</td><td>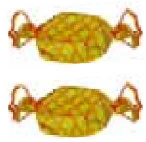</td><td>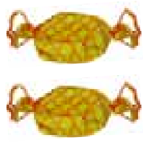</td></tr><tr><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr></table></td></tr>
<tr><td> </td><td> </td><td> </td><td>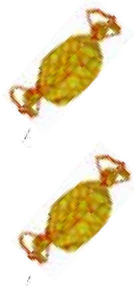</td><td> </td></tr>
<tr><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr>
<tr><td colspan="5"></td></tr>
<tr><td colspan="6">18 ÷ 9 = 2</td></tr>
<tr><td colspan="6">18 ከረሜላዎች ለዘጠኝ ተማሪዎች እኩል ቢካፈሉ እያንዳንዳቸው ስንት ከረሜላዎች ይደርሳቸዋል?</td></tr>
</table>

ለ.

12	4	4	4
12 ÷ 3 = 4			
12 እስክሪብቶዎች ለ3 ሰዎች እኩል ቢካፈሉ ለእያንዳነዳቸው አራት አራት ይደርሳቸዋል፡፡ ይህም 12 ÷ 3 = 4 ተብሎ ይፃፋል፡፡			

መልመጃ

1. በምሳሌው መሠረት ሣጥኖቹን ሙሉ፡፡

ሀ.

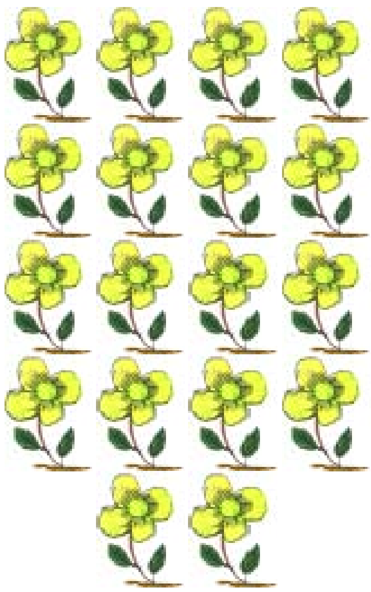	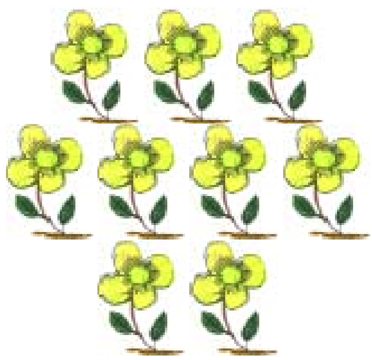	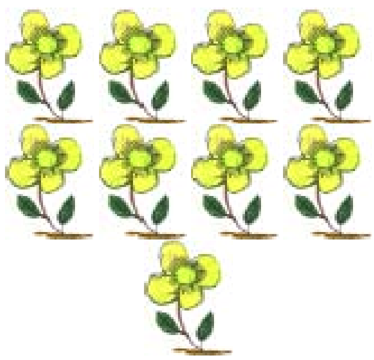
18	9	9
18 ÷ 2 = 9		

ለ.

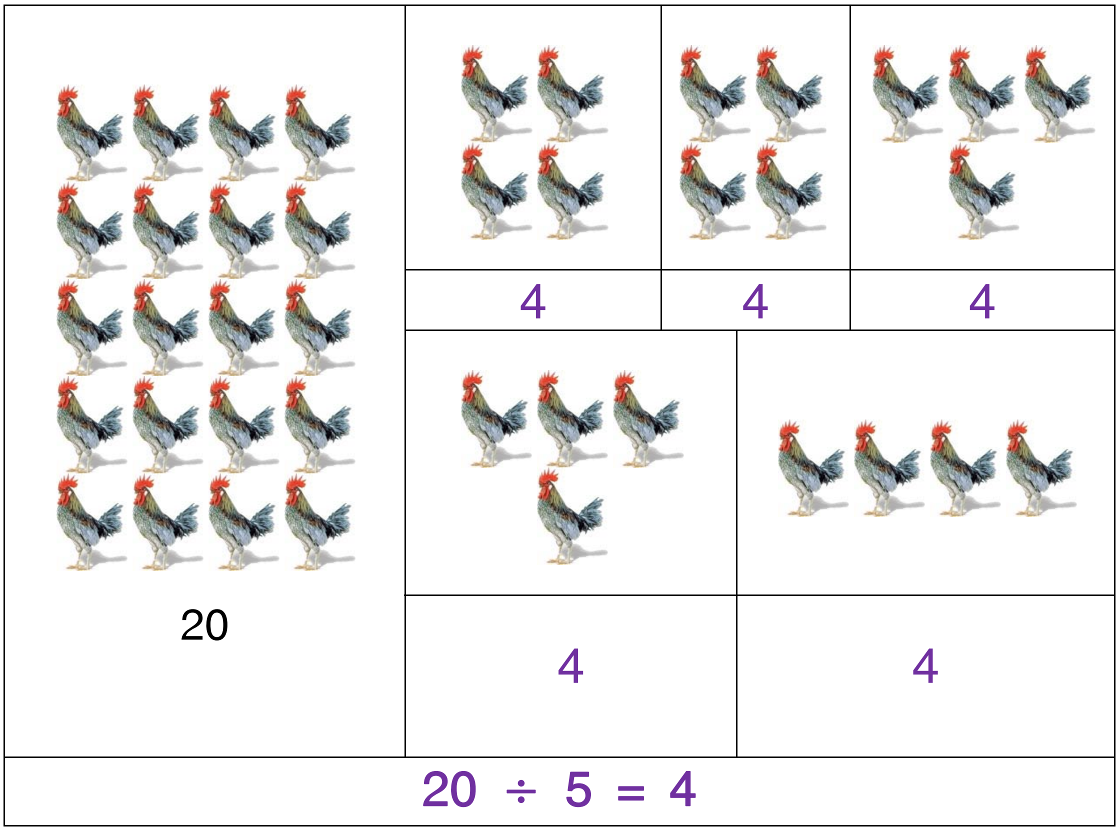

2. ክፍት ቦታዎቹን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

2 × 4 = 8 ስለሆነ 8 ÷ 2 = 4
2 × 5 = 10 ስለሆነ 10 ÷ 2 = 5
2 × ___ = 14 ስለሆነ 14 ÷ 2 = ___
2 × ___ = 20 ስለሆነ 20 ÷ 2 = ___
2 × ___ = 18 ስለሆነ 18 ÷ 2 = ___

ምሳሌ

8 ÷ 2 = 4 በዚህ የማካፈል ዓረፍተ ነገር።

8 …… ተካፋይ

2 …… አካፋይ

4 …… ድርሻ ይባላሉ።

3. በምሳሌው መሠረት ባዶ ቦታውን ሙሉ።

የማካፈል ዓረፍተ ነገር	ተካፋይ	አካፋይ	ድርሻ
ምሳሌ 8 ÷ 2 = 4	8	2	4
18 ÷ 2 = 9	18	2	
10 ÷ 2 = 5	10		
	4	2	2
	12	2	6
20 ÷ 2 =	20	2	

የማጠቃለያ መልመጃ

1. ክፍት ቦታውን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

ሀ.

	÷ 2
10	
8	
6	
4	
2	1

ለ.

	× 2
5	
8	
9	
10	
11	22

ሐ.

ምሳሌ 6 ÷ 2 = 3	3 × 2 = 6
8 ÷ 2 = ___	___ × 2 = 8
10 ÷ 2= ___	___ × 2 = 10
12 ÷ 2 = ___	___ × 2 = 12

መ.

8 × 2 = 16	16 ÷ 2 = 8
10 × 2 = 20	___ ÷ 2 =10
9 × 2 = ___	___ ÷ 2 = 9
7 × 2 = ___	___ ÷ 2 = 7

2. ለሚከተሉት የቃላት ኘሮብሌሞች መልስ ስጡ።

ሀ. እኔ ቁጥር ነኝ። በ2 ብታበዙኝ 10 እሆናለሁ። እኔ ማነኝ?

ለ. ስምንት ከረሜላዎች አሉኝ። ሁሉንም ለሁለት ጓደኞቼ እኩል ባካፍላቸው ስንት ስንት ከረሜላዎች ይደርሳቸዋል?

ሐ. አበበ ሦስት ሴት በጎች አሉት። ዛሬ ሦስቱም ሁለት ሁለት ግልገሎች ወለዱ። አበበ አሁን በአጠቃላይ ስንት ግልገል በጐች አሉት?

መ. እኔ ቁጥር ነኝ ለ2 ብታካፍሉኝ 8 እሆናለሁ። እኔ ማነኝ?

ምዕራፍ 8

መስመሮችና ቀላል ምስሎች

8.1 ቀጥታና ጥምዝ መስመሮች

የቡድን ሥራ 1

በየቡድናችሁ በመሆን የሚከተሉትን ተወያዩባቸው:: የተስማማችሁበትን ሃሣብ ለመምራችሁ አቅርቡ::

1. ረዥም ክር ውሰዱና አንዱን ጫፍ አንዳችሁ ሌላውን ጫፍ ሌላው ጓደኛችሁ ይዛችሁ ሳይበጠስ በአየር ላይ ወጥሩት:: ምን አይነት መስመር አገኛችሁ?

2. ከመኖሪያ ቤታችሁ እስከ ትምህርት ቤታችሁ የመጣችሁበት መንገድ ምን ዓይነት ነው? ጠመዝማዛ ወይስ ቀጥታ?
3. በመጫዎቻ ሜዳ ውስጥ ሁለት ትንንሽ ድንጋዮችን ለምልክት አኑሩ:: በምልክቶቹ መሀል ያለው ርቀት በአንዳችሁ 5 እርምጃ ይሁን:: በሁለቱ ምልክቶች መካከል በእንጨት መሬት ለመሬት አስምራችሁ አገናኙ:: አሁን ያገኛችሁት ጥምዝ ወይስ ቀጥታ መስመር ነው?

ከላይ ካከናወናችኋቸው ሥራዎች ስለ መስመር ምን ተገነዘባችሁ? የተስማማችሁበትን ለመምህራችሁ ግለጹ፡፡

የክፍል ሥራ

1. አሁን በየደብተራችሁ ገጽ ላይ በተለያዩ ቦታዎች ላይ ሁለት ነጥቦችን አድርጉ፡፡ እነዚህንም ነጥቦች ወ እና በ በማለት በሚከተለው ሁኔታ ሰይሙ፡፡

በማስመሪያችሁ ጠርዝ ተጠቅማችሁ ሁለቱን ነጥቦች በእርሳስ ወይም በእስክሪቢቶ አገናኙ፡፡

ይህ መስመር ቀጥታ መስመር ይባላል፡፡

የሚከተሉትን መስመሮች ተመልከቱ፡፡

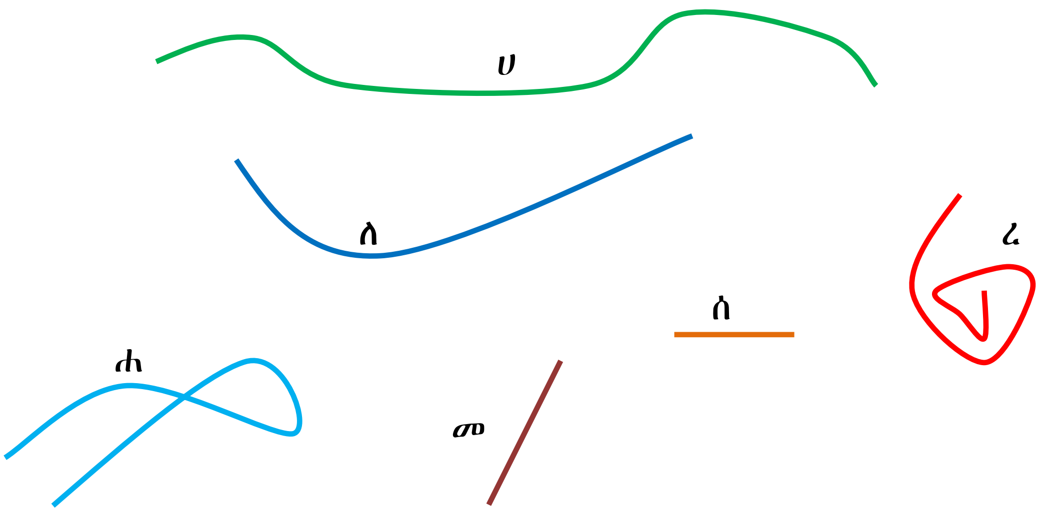

ከነዚህ መስመሮች የትኞቹ ቀጥታ መስመሮች ናቸው? ጥምዝ የሆኑትስ የትኞቹ ናቸው?

2. አሁን ደግሞ ሁለት ነጥቦች በሚከተለው መልክ ደብተራችሁ ላይ በመሳል አሳዩ፡፡ ሀ ና ለ ብላችሁ ሰይሟቸው፡፡

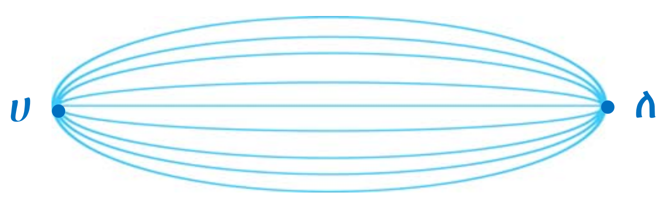

እነዚህን ሁለት ነጥቦች በስንት መስመሮች ማያያዝ ትችላላችሁ?

ከመስመሮቹ መካከል ስንቶቹ ቀጥታ መስመሮች ናቸው?

መልመጃ

1. ከሚከተሉት መስመሮች ጥምዝ የሆኑትን ለዩ፡፡

ሀ.

ለ.

ሐ.

መ. 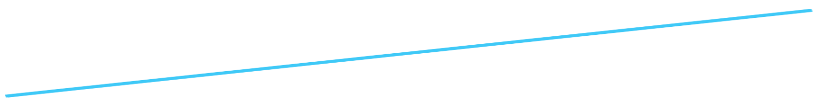

ሠ.

ረ.

2. በደብተራችሁ ላይ ሁለት ጥምዝና ሁለት ቀጥታ መስመሮችን ሳሉ፡፡

8.2 ቀላል ምስሎች

የቡድን ሥራ 2

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በቡድን ተወያዩባቸው፤ የተስማማችሁበትን ሐሳብ ወይም የሰራችሁትን ለመምህራችሁ

1. ቀጥለው ያሉትን ምሥሎች ተመልከቱ፡፡ የሚከተሉትንም ጥያቄዎች ተወያዩባቸው፡፡

ሀ.

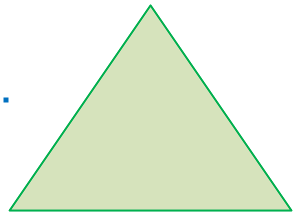

ለ.

ሐ.

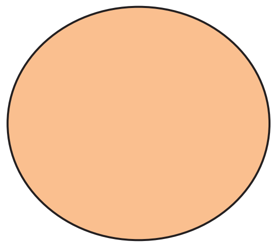

ሀ. የሒሳብ መጽሐፋችሁ ቅርፅ ከነዚህ ምስሎች የትኛውን ይመስላል?

ለ. የክፍላችሁ ወለል ጠርዝስ ከየትኛው ምስል ጋር ይመሳሰላል?

ሐ. በመኖሪያችሁ አካባቢ ከነዚህ ምስሎች ጋር የሚመሳሰሉ ነገሮች ካሉ ዘርዝሩዋቸው፡፡

መ. ወረቀት ወይም ክላሴር በመጠቀም ከላይ ያሉትን ምስሎች አስመስላችሁ ቆርጣችሁ አውጡ፡፡

ሰ. የማስመሪያ ጠርዝ እንዲሁም በሳንቲም ዲናር ጠርዝ በመታገዝ ከላይ የተሰጡትን ምስሎች አስመስላችሁ ሳሉ፡፡

አስተውሉ ከላይ በተሰጠው የቡድን ሥራ የተሰጡት ሦስቱም ምሥሎች ስም አላቸው፡፡

በምስል ሀ የሚታየው ጐነ ሦስት ይባላል፡፡

በምስል ለ የሚታየው ጐነ አራት ይባላል፡፡

በምስል ሐ የሚታየው ክብ ይባላል፡፡

የማጠቃለያ መልመጃ

1. ከሚከተሉት ምስሎች መካከል የትኞቹ ጐነ ሦስት፣ የትኞቹ ጐነ አራት እና የትኞቹ ክብ እንደሆኑ ለዩ።

ሀ. 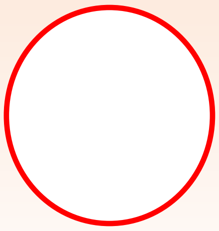

ለ. 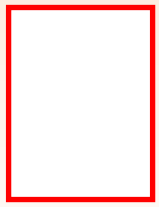

ሐ. 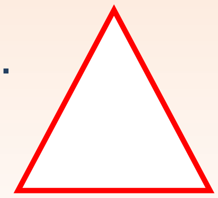

መ. 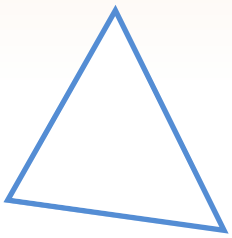

ሠ.

ረ. 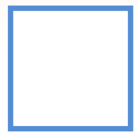

ሰ. 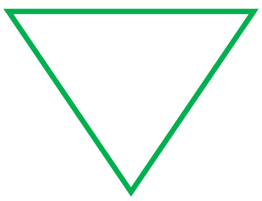

ሸ. 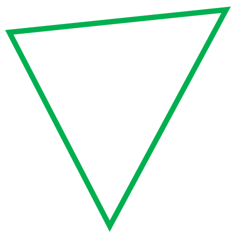

ቀ. 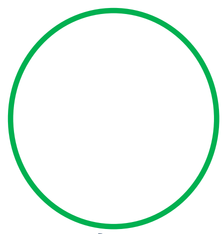

2. በደብተሮቻተሁ ላይ ሁለት የጐነ ሦስት ምስሎች፣ ሁለት ጐነ አራት ምስሎች እና ሁለት የክብ ምስሎችን በመሳል አሳዩ።

3. ነጠብጣቦችን በማያያዝ የሚገኘውን ምስል በመለየት ግለጹ።

ሀ.

ለ. 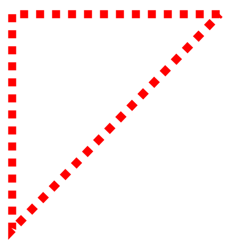

ሐ. 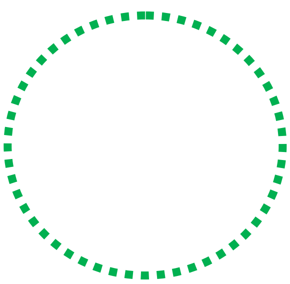

መ. 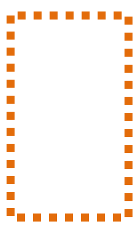

ሠ.

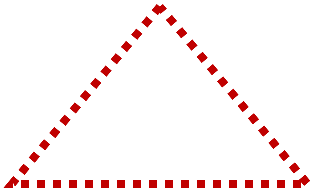

ረ.

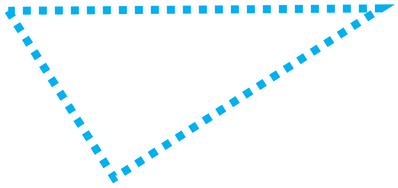

ሸ.

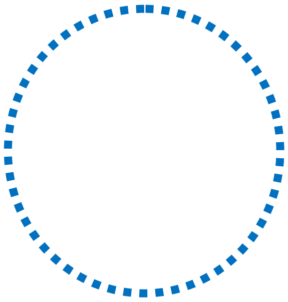

ቀ.

በ.

ተ.

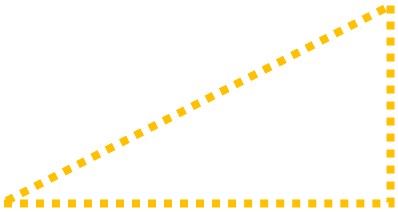

ምዕራፍ 9

እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች

9.1 የ10 ብዜቶች እስከ 100

የሚከተሉትን አጥኑ

	10
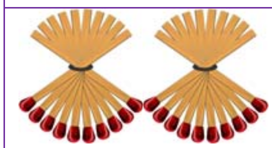	10 + 10
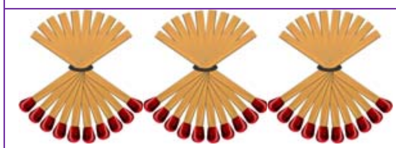	10 + 10 + 10
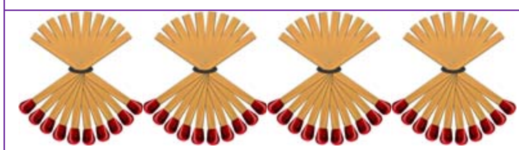	10 + 10 + 10 + 10
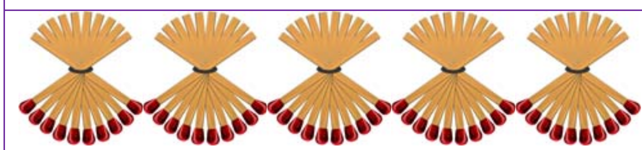	10 + 10 + 10 + 10 + 10
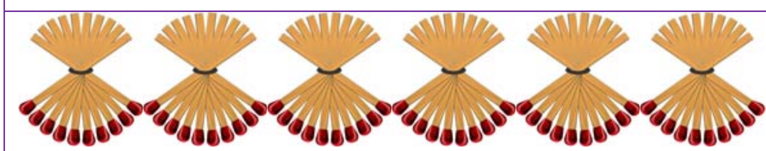	10 + 10 + 10 + 10 + 10 +10

10 = 10	አሥር
10 + 10 = 20	ሃያ
20 + 10 = 30	ሰላሣ
30 + 10 = 40	አርባ
40 + 10 = 50	ሃምሣ
50 + 10 = 60	ስልሳ

የቡድን ሥራ 1

1. አንብቡ

10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
አሥር	ሃያ	ሠላሳ	አርባ	ሃምሳ	ስልሳ	ሰባ	ሰማንያ	ዘጠና	መቶ

2. በየደብራችሁ ላይ ደጋግማችሁ ጻፉ፡፡

10								
20								
30								
40								
50								
60								
70								
80								
90								
100								

አስተውሉ 10፣ 20፣ 30፣ 40፣ 50፣ 60፣ 70፣ 80፣ 90፣ 100 የአሥር ብዜቶች ናቸው፡፡

መልመጃ

1. በምሳሌው መሠረት ባዶ ቦታውን ሙሉ፡፡

ሀ.

10 = 1 ጊዜ 10 = 1 × 10	60 = 6 ጊዜ 10 = 6 × 10
20 = ____________________	____= 7 ጊዜ 10 = 7 × 10
30 = ____________________	____= 8 ጊዜ 10 = 8 × 10
40 = ____________________	____= 9 ጊዜ 10 = 9 × 10
50 = ____________________	____= 10 ጊዜ 10 = 10 × 10

ሰ.

20 = 10 + 10 = 2 × 10	60 = 10+10+10+10+10+10	6 × 10
30 = ____________	___ = 10+10+10+10+10+10+10+10	8 × 10
40 = ____________	___ = 10+10+10+10+10+10+10+10+10+10	10 × 10
80 = ____________	___ = 10+10+10+10+10+10+10+10+10	9 × 10
70 = ____________	___ = 10+10+10+10+10	5 × 10

ሐ.

1 አሥር = 10	6 አሥሮች = ______
2 አሥሮች = 20	7 አሥሮች = ______
3 አሥሮች = ____	8 አሥሮች = ______
4 አሥሮች = ____	9 አሥሮች = ______
5 አሥሮች = _____	10 አሥሮች = ______

መ.

30 = 3 አሥሮች	90 = ______
70 = 7 አሥሮች	100 = ______
40 = _____	80 = ______
60 = _____	50 = ______
10 = _____	20 = ______

2. በምሳሌው መሠረት ደምሩ።

2 + 3 = 5	ከሆነ 20 + 30 = 50
1 + 2 = 3	ከሆነ 10 + 20 = ______
3 + 3 = 6	ከሆነ 30 + 30 = ______
4 + 2 = 6	ከሆነ 40 + 20 = ______
5 + 4 = 9	ከሆነ 50 + 40 = ______
2 + 5 = 7	ከሆነ 20 + 50 = ______

3. ቀንሱ

4 - 3 = 1	ከሆነ	40 - 30 = 10
5 - 1 = 4	ከሆነ	50 - 10 = ____
3 - 2 = 1	ከሆነ	30 - 20 = ____
5 - 4 = 1	ከሆነ	50 - 40 = ____
7 - 5 = 2	ከሆነ	70 - 50 = ____
8 - 4 = 4	ከሆነ	80 - 40 = ____
9 - 5 = 4	ከሆነ	90 - 50 = ____

4. ባዶ ቦታውን በትክክለኛው ምልክት ሙሉ።

ምሳሌ 7 > 5 ስለዚህ 70 > 50

3 > 1	30 _____ 10
4 > 2	40 _____ 20
5 > 3	50 _____ 30
6 > 2	60 _____ 20
8 > 5	80 _____ 50

5. የሚከተሉትን ጥያቄዎች ሥሩ።

ሀ. በክፍላችሁ ውስጥ 30 ተማሪዎች አሉ። ከነዚህ መካከል አሥሩ ሴት ተማሪዎች ቢሆኑ የወንድ ተማሪዎች ብዛት ስንት ይሆናል?

ለ. ለአንድ ትምህርት ቤት ተማሪዎች 30 የሒሳብ መጻሕፍትና 30 የእንግሊዝኛ መጻሕፍት በአመቱ መጀመሪያ ላይ ተሰጣቸው። በጠቅላላው ለተማሪዎቹ በአመቱ መጀመሪያ ላይ የተሰጣቸው መጻህፍት ብዛት ስንት ነው?

9.2 ከ21 እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች

ባለፈው ርዕስ እስከ 100 ያሉትን የ10 ብዜቶች አጥንታችኋል። እነዚህም ቁጥሮች በቅደም ተከተል የሚከተሉት ናቸው።

10፣ 20፣ 30፣ 40፣ 50፣ 60፣ 70፣ 80፣ 90፣ 100

አሁን ደግሞ ከ20 እስከ 100 ያሉትን የ10 ብዜት ያልሆኑትን ሙሉ ቁጥሮች ጨምራችሁ ትማራላችሁ።

የቡድን ሥራ 2

በምሳሌው መሠረት ባዶ ቦታውን ሁለት ሁለት በመሆን እየተወያያችሁ ሙሉ።

ምሳሌ 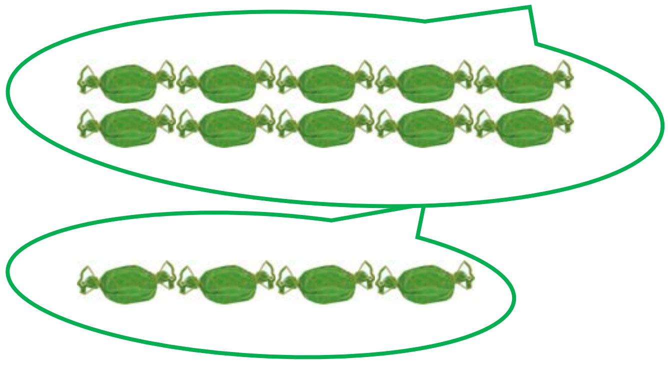	____ አሥር እና ___ አንዶች 1 አሥር እና 4 አንዶች
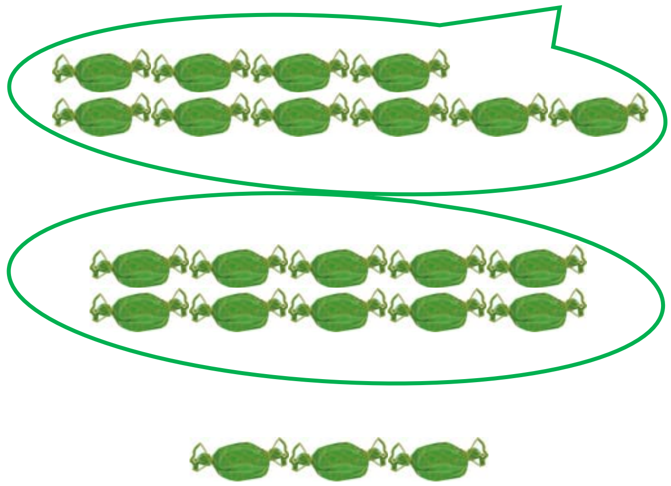	____አሥሮች እና ______አንዶች
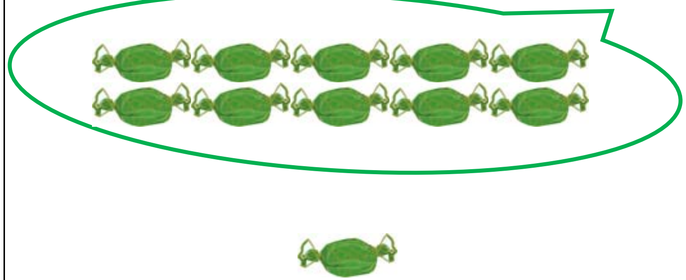	_____አሥር እና_____ አንድ

መልመጃ

1. በባዶ ቦታው የምስሎቹን ብዛት በምሳሌው መሠረት ሙሉ ።

ምሳሌ ሀ. 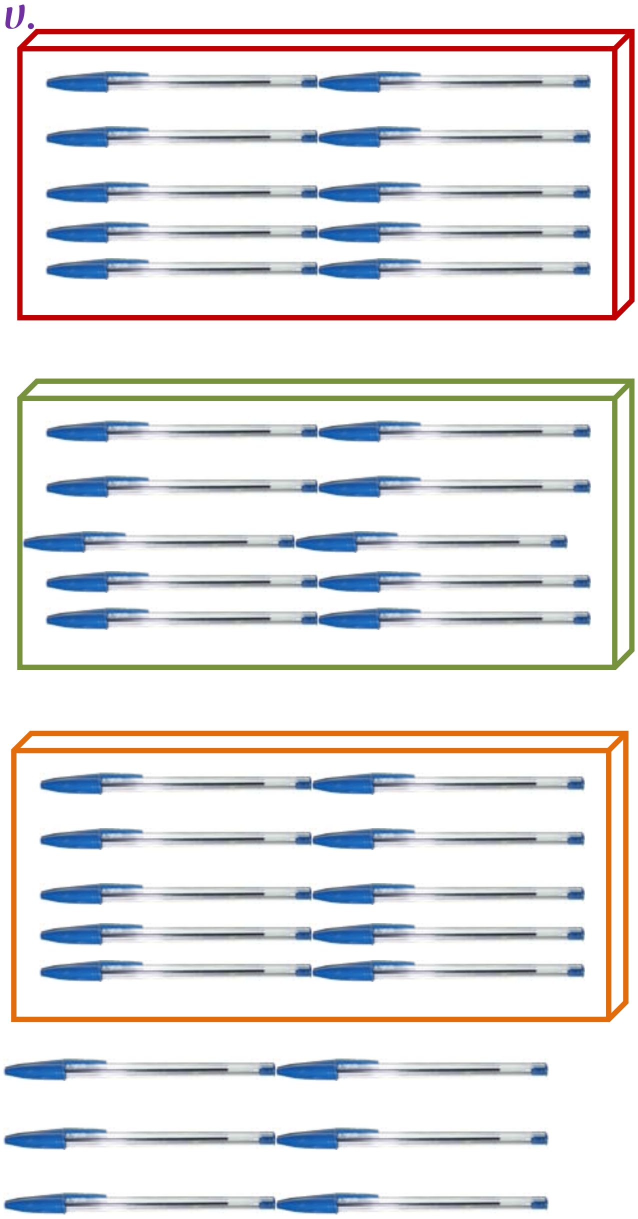	ለ. 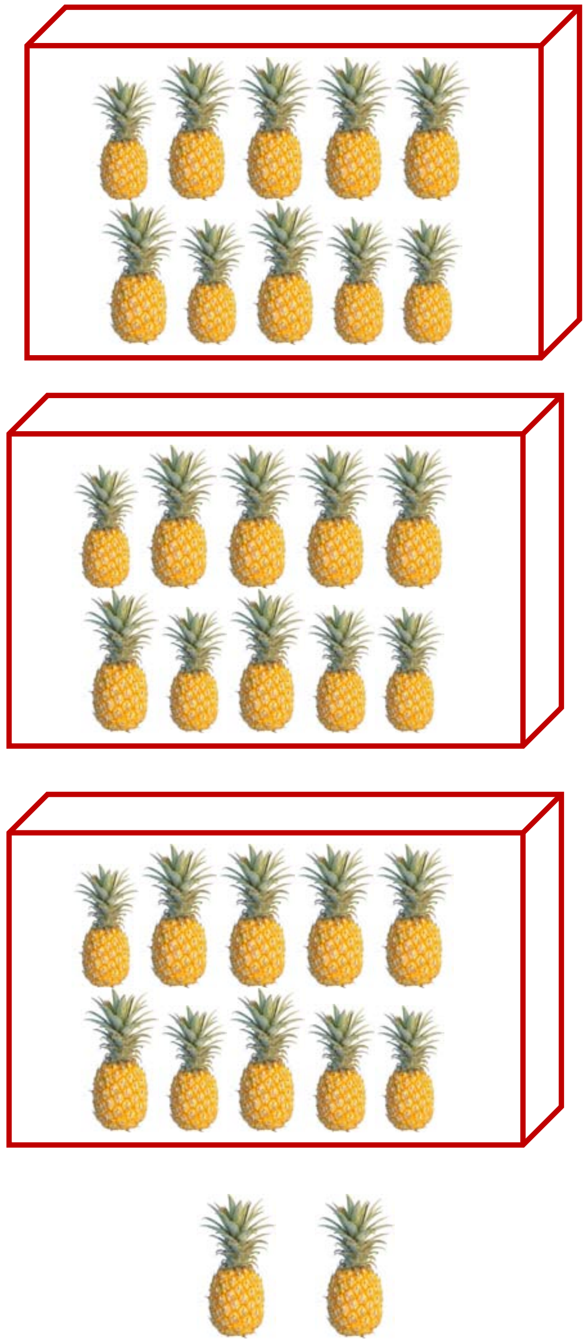
______ አሥሮች እና ______ አንዶች	______ አሥሮች እና ______ አንዶች
3 አሥሮች እና 6 አንዶች	3 አሥሮች እና 2 አንዶች

በቀረበው ምሳሌ መሠረት ባዶ ቦታውን ሙሉ።

ሀ.

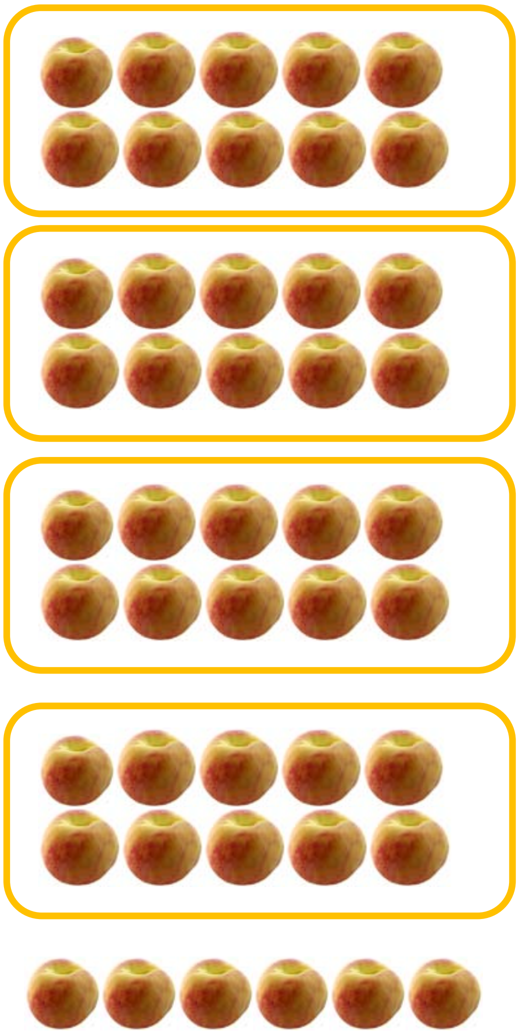

__________ አሥሮች እና __________ አንዶች

ለ.

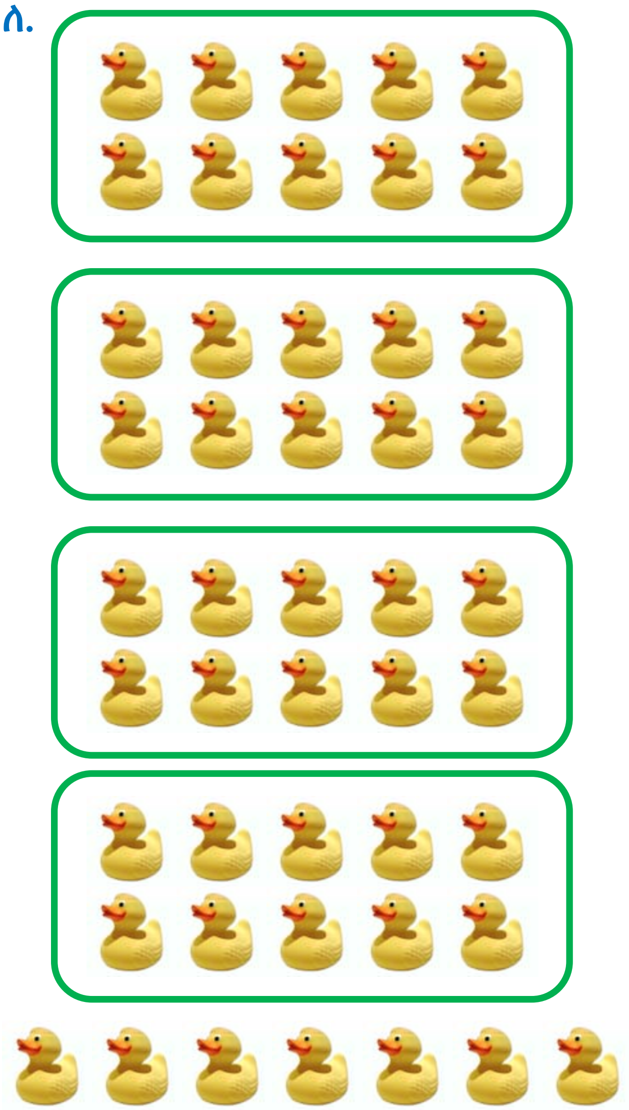

__________ አሥሮች እና __________ አንዶች

2. አንብቡ

ሃያ አንድ	21	ሃያ ስድስት	26
ሃያ ሁለት	22	ሃያ ሰባት	27
ሃያ ሦስት	23	ሃያ ስምንት	28
ሃያ አራት	24	ሃያ ዘጠኝ	29
ሃያ አምስት	25	ሠላሳ	30
ሠላሳ አንድ	31	ሠላሳ ስድስት	36
ሠላሳ ሁለት	32	ሠላሳ ሰባት	37
ሠላሳ ሦስት	33	ሠላሳ ስምንት	38
ሠላሳ አራት	34	ሠላሳ ዘጠኝ	39
ሠላሳ አምስት	35	አርባ	40
አርባ አንድ	41	አርባ ሰባት	47
ሃምሳ ዘጠኝ	59	አርባ ሁለት	42
ስልሳ ስድስት	66	አርባ ዘጠኝ	49
ዘጠና ሁለት	92	ሃምሳ ሦስት	53
ዘጠና ስድስት	96	ሰማንያ አንድ	81
ስልሳ ሁለት	62	ሰባ አራት	74
ሰማንያ ዘጠኝ	89	ዘጠና ሰባት	97
ሃምሳ ሰባት	57	ሰባ አምስት	75

3. በምሳሌው መሠረት ባዶ ቦታውን ሙሉ።

አሥራ ሁለት → 12 ሃያ ስድስት → 26		45 → አርባ አምስት 91 → ዘጠና አንድ	
ሠላሳ አንድ → ____ አርባ ዘጠኝ → ____		41 → ________ 52 → ________	
ስልሳ ሁለት → ____ ሰባ አራት → ____		94 → ________ 87 → ________	
ሰማንያ አራት → ____ አርባ ሦስት → ____		93 → ________ 88 → ________	
ዘጠና ሰባት → ____ ሃምሳ ሁለት → ____		26 → ________ 33 → ________	
አርባ ዘጠኝ → ____ ሰላሳ ስድስት → ____		48 → ________ 56 → ________	
ሰባ ሰባት → ____ ሃምሳ አምስት → ____		28 → ________ 97 → ________	

4. ባዶ ቦታዎቹን በምሳሌዎቹ መሠረት ሙሉ።

32	30 + 2	3 × 10 + 2
46	40 + 6	4 × 10 + 6
85	80 + 5	8 × 10 + 5
94		
63		
59	50 + 9	
71		
87		8 × 10 + 7
98		
86		
72	70 + 2	
26		2 × 10 + 6

9.3 እስከ 100 ያሉ ሙሉ ቁጥሮች ቅደም ተከተል

ጥንድ ጥንድ በመሆን የሚከተሉትን ቁጥሮች ወደ ጐንና ቁልቁል አንብቡ።

									0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

መልመጃ

1. በምሳሌው መሠረት > ወይም <ምልክት በመጠቀም ክፍት ቦታውን ሙሉ።

ሀ.

5 > 2 ስለሆነ	50 > 20
4 ___ 3 ስለሆነ	40 ___ 30
7 ___ 1 ስለሆነ	70 ___ 10
8 ___ 4 ስለሆነ	80 ___ 40
9 ___ 5 ስለሆነ	90 ___ 50

ለ.

6 < 9	61 < 91
3 ____ 6	32 ____ 62
4 ____ 5	49 ____ 59
7 ____ 8	77 ____ 87
6 ____ 7	63 ____ 73

2. በምሳሌው መሠረት በትክክለኛው ምልክት ክፍት ቦታውን ሙሉ።

ሀ.

5 < 6	54 ___ 60
3 < 7	39 ___ 70
4 < 5	41 ___ 50
6 ___ 2	60 ___ 28
7 ___ 5	70 ___ 56
8 ___ 4	80 ___ 44

ለ.

6 ___ 7	67 ___ 74
4 ___ 5	43 ___ 51
2 ___ 4	29 ___ 46
5 ___ 1	50 ___ 19
6 ___ 2	66 ___ 28
4 ___ 3	44 ___ 36
7 ___ 9	74 ___ 92

3. የሚከተሉትን ሙሉ ቁጥሮች ከትንሹ ቁጥር በመጀመር በቅደም ተከተል ዘርዝሩ።

ሀ. 36፣ 42፣ 18፣ 24 እና 57

ለ. 83፣ 60፣ 29፣ 42 እና 64

ሐ. 30፣ 20፣ 60፣ 80 እና 22

መ. 25፣ 61፣ 14፣ 46 እና 37

ሠ. 84፣ 23፣ 48፣ 66 እና 11

4. ክፍት ቦታዎቹን ሙሉ።

ሀ. 2፣ 4 ፣6፣ ______10፣12፣______፣______፣______፣ 20።

ለ. 10፣ 20፣ ______፣ ______፣ 50፣______፣ ______፣ ______፣ 90፣ ______።

ሐ. 20፣ 18፣ 16፣ ____፣ ____፣ ____፣ ____፣ ____፣ ____፣ 2።

መ. 5፣ 10፣ 15፣ 20፣ ____፣ ____፣ ____፣ ____፣ 45።

ሠ. 100፣ 90፣ 80፣ ____፣ ____፣ ____፣ ____፣ ____፣ ____፣ 10።

5. ባዶዎቹን ሳጥኖች በትክክለኛ ቁጥሮች ሙሉ።

ሀ.

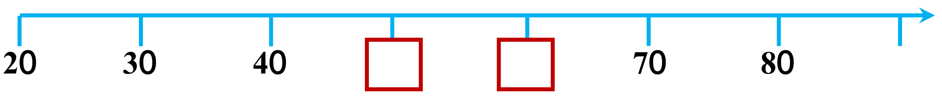

ለ.

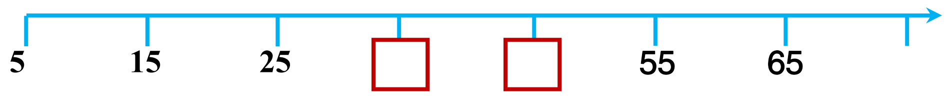

ሐ.

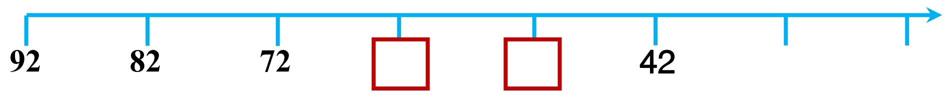

6. በተሰጡት ሁለት ሙሉ ቁጥሮች መካከል የሚገኙትን ሙሉ ቁጥሮች በዝርዝር ጻፉ።

ሀ. በ3 እና በ9

ለ. በ30 እና በ40

ሐ. በ15 እና በ25

መ. በ84 እና በ90

ሠ. በ51 እና በ70

9.4 እስከ 100 ያሉ ቁጥሮች የቁጥር ቤት ዋጋ

ቀደም ብለን እንዳየነው፣ ለምሳሌ

25 ማለት (2 × 10) + 5 ማለት ነው።

ይህ ደግሞ ሁለት አሥሮችና 5 አንዶች ማለት ነው።

ስለዚህ የ25 የአሥር ቤት ዋጋ 2 ሲሆን የአንድ ቤት ዋጋው 5 ነው።

በዚህ መሠረት የ25ን የቁጥር ቤት ዋጋ በሚከተለውም መልክ መግለጽ ይቻላል።

25 = (2 × 10) + 5

የሌሎቹንም ቁጥሮች የቤት ዋጋ በዚሁ ዓይነት መግለጽ ይቻላል።

ምሳሌ

የተሰጠው ቁጥር	የአሥር ቤት ዋጋ	የአንድ ቤት ዋጋ
52	5	2
36	3	6
48	4	8

በዚህ ምሳሌ የተገለጹትን ቁጥሮች በሚከተለውም ሁኔታ የዋጋ ቤታቸውን መግለጽ ይቻላል።

52 = (5 × 10) + 2 (5 አሥሮች እና 2 አንዶች)

36 = (3 × 10) + 6 (3 አሥሮችና 6 አንዶች)

48 = (4 × 10) + 8 (4 አሥሮችና 8 አንዶች)

የማጠቃለያ መልመጃ

1. በተሰጠው ምሳሌ መሠረት ባዶ ቦታውን ሙሉ፡፡

ሙሉ ቁጥር	የአሥር ቤት ዋጋ	የአንድ ቤት ዋጋ
18	1	8
24	2	4
80	8	0
31		
46		
85		
93		

2. ክፍት ቦታዎችን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ፡፡

ሀ. 1፣ 11፣ 21፣ ________፣ __________፣ ________፣ 61

ለ. 20፣ 30፣ 40፣________፣ __________፣ _______፣ 80

ሐ. _______፣ _________፣ _________፣ 55፣ 65፣ 75

መ. 19፣ 39፣ 59፣ _________፣ ________፡፡

ሠ. 4፣ 24፣ 44፣ ___________፣ ________፡፡

3. የቁጥር ጨዋታዎች

ሀ. በተሰጡት ሣጥኖች ውስጥ ከ1-19 ያሉ ቁጥሮችን በመሙላት በአንድ ቀጥታ መስመር ላይ የሚገኙት ሦስት ቁጥሮች ድምር 30 እንዲሆን አድርጉ፡፡

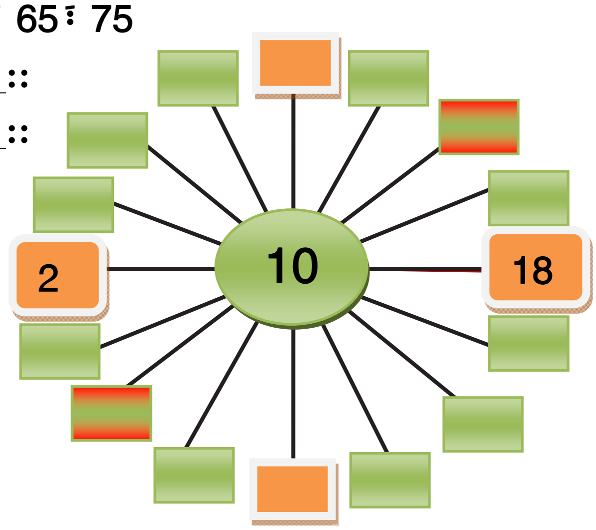

ለ. አንድ ከ6 የማይበልጥ ሙሉ ቁጥር መዝግባችሁ ያዙ፡፡ 3 ደምሩበት፡፡ ድምሩን በ2 አባዙት፡፡ ከብዜቱ 2 ቀንሱ፡፡ ያገኛችሁትን ቁጥር ለ2 አካፍሉ፡፡ ካገኛችሁት ቁጥር ላይ 2 ቀንሱ፡፡ በመጨረሻ ያገኛችሁት ቁጥር ስንት ነው? በመጀመሪያ መዝግባችሁ የያዛችሁት ቁጥር ስንት ነበር? ጨዋታውን በሚገባ ለመረዳት ሁለት ሁለት በመሆንና የተለያዩ ቁጥሮችን በመያዝ ጨዋታውን ደጋግማችሁ ሥሩ፡፡

ምዕራፍ 10

የኢትዮጵያ ገንዘቦች

10.1 የኢትዮጵያ ሳንቲሞችና የብር ኖቶች

ሣንቲሞች

የኢትዮጵያ ገንዘብ ምስላቸው ከዚህ በታች የተመለከተው ሁሉ የኢትዮጵያ ሳንቲሞች (የሳንቲም ዲናሮች) ናቸው፡፡

አንድ ሣንቲም	አምስት ሣንቲም	አሥር ሣንቲም	ሃያ አምስት ሣንቲም	ሃምሣ ሣንቲም	የአንድ ብር ሣንቲም

አስተውሉ ሁሉም ሣንቲሞች የፊትና የጀርባ ምስሎች አሏቸው፡፡

የ1 ባለ 5 ሣንቲም ዲናር በ5 የባለ አንድ ሣንቲም ዲናሮች ይለወጣል ወይም ይመነዘራል፡፡

አንድ ባለ 10 ሣንቲም ዲናር በ2 የባለ አምሥት ሣንቲም ዲናሮች ይለወጣል ወይም ይመነዘራል።

አንድ ባለ 50 ሣንቲም ዲናር በ2 የባለ 25 ሣንቲም ዲናሮች ይለወጣል ወይም ይመነዘራል።

አንድ ባለ 50 ሣንቲም ዲናር በ5 የባለ 10 ሣንቲም ዲናሮች ይለወጣል ወይም ይመነዘራል።

የቤት ሥራ

አንድ የቤተሰባችሁን አባል በመጠየቅ የኢትዮጵያን የሣንቲም ገንዘቦች ዓይነትና ምንዛሪ ዘርዝራችሁ ለቡድን አባሎቻችሁ አቅርቡ።

መልመጃ

1. ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልስ ስጡ።

ሀ. አንድ ባለ 10 ሣንቲም ዲናር በስንት ባለ 1 ሣንቲም ዲናሮች ይመነዘራል?

ለ. አንድ ባለ 25 ሣንቲም ዲናር በስንት ባለ 5 ሣንቲም ዲናሮች ይመነዘራል?

ሐ. አንድ ባለ 50 ሣንቲም ዲናር በስንት ባለ 5 ሣንቲም ዲናሮች ይመነዘራል?

2. ሠንጠረዡን በምሳሌው መሠረት ሙሉ።

የተሰጡት የሣንቲም ዲናሮች	በባለ 1 ሣንቲም ምንዛሪው ስንት እንደሚሆን ግለጹ	በባለ 5 ሣንቲም ምንዛሪው ስንት እንደሚሆን ግለጹ	በባለ 10 ሣንቲም ምንዛሪው ስንት እንደሚሆን ግለጹ	በባለ 25 ሣንቲም ምንዛሪው ስንት እንደሚሆን ግለጹ
50 ሣንቲም	**50**	**10**	**5**	**2**
25 ሣንቲም				
10 ሣንቲም				
5 ሣንቲም				

የብር ኖቶች

የሚከተሉት የኢትዮጵያ የብር ኖቶች ምሥሎች ናቸው።

የአንድ ብር ኖት	የአምስት ብር ኖት	የአሥር ብር ኖት
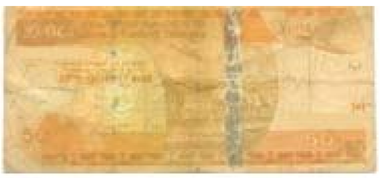		
የ50 ብር ኖት	የ100 ብር ኖት	

የክፍል ሥራ

የሚከተሉትን የኢትዮጵያ የብር ኖቶች ሥም ፃፉ።

መልመጃ

ሠንጠረዡን በምሳሌው መሠረት ሙሉ።

የተሰጠው የብር ኖት	ምንዛሪ			
	በባለ 1 ብር ኖት	በባለ 5 ብር ኖት	በባለ 10 ብር ኖት	በባለ 50 ብር ኖት
ባለ 100 ብር	100	20	10	2
ባለ 50 ብር				
ባለ 10 ብር				
ባለ 5 ብር				

10.2 የሣንቲሞችና የብር ኖቶች ዝምድና

የብር ኖቶች በሣንቲሞች ሊመነዘሩ ይችላሉ።

ምሳሌ

1. አንድ የ1 ብር ኖት በ4 የ25 ሣንቲም ዲናሮች ይመነዘራል። እንዲሁም ይኸው የ1 ብር ኖት በ10 የአሥር ሣንቲም ዲናሮች ሊመነዘር ይችላል።
2. በተመሳሳይ መልክም አንድ የ5 ብር ኖት በ10 የ50 ሣንቲም ዲናሮች ሊመነዘር ይችላል።

የቡድን ሥራ ❶

1. የሚከተለውን ሠንጠረዥ አጥኑ

የብር ኖት	ባለ 1 ሣንቲም ዲናሮች	ባለ 5 ሣንቲም ዲናሮች	ባለ አሥር ሣንቲም ዲናሮች	ባለ 25 ሣንቲም ዲናሮች	ባለሃምሣ ሣንቲም ዲናሮች	ባለ 1 ብር ሣንቲም ዲናሮች
1	100	20	10	4	2	1
5		100	50	20	10	5
10			100	40	20	10

2. የሣንቲምና የብር ኖት ሞዴሎችን ከወረቀት ወይም ከሌላ በአካባቢው ከሚገኝ ምቹ ነገሮች ሥሩ::
3. በነዚህ ሞዴሎች በመጠቀም በምንዛሪዎች ላይ ከላይ ከተሰጠው ሠንጠረዥ ጋር በማዛመድ ተወያዩ::
4. ከላይ በቁጥር 2 ላይ በሠራችኋቸው ሞዴሎች በመጠቀም ከቡድናችሁ አባላት አንዳችሁ ሻጭ በመሆንና ሌሎቻችሁ ገዥ በመሆን የመማሪያ ቁሳቁሶቻችሁን በሻጭና በገዥ መልክ ተለዋወጡ:: የሚከተለውን የዋጋ ተመንም ተጠቀሙ::

   1 ደብተር --------------------- 3 ብር

   1 የሒሳብ መጽሐፍ ------ 18 ብር

   1 እርሳስ -------------------- 50 ሣንቲም

   1 እስክርቢቶ ----------------- 1 ብር ከ50 ሣንቲም

የማጠቃለያ መልመጃ

ለሚከተሉት ጥያቄዎች ትክክለኛውን መልስ ስጡ::

1. አንድ የመቶ ብር ኖት
   ሀ. በስንት የ5 ብር ኖቶች ይመነዘራል?
   ለ. በስንት የ50 ብር ኖቶች ይመነዘራል?
2. አንድ የ10 ብር ኖት
   ሀ. በስንት የባለ 50 ሣንቲም ዲናሮች ይመነዘራል?
   ለ. በስንት የባለ 25 ሣንቲም ዲናሮች ይመነዘራል?
   ሐ. በስንት የባለ 10 ሣንቲም ዲናሮች ይመነዘራል?
3. አንድ ባለ 5 ብር ኖት
   ሀ. በስንት የባለ 10 ሣንቲም ዲናሮች ይመነዘራል?
   ለ. በስንት የባለ 25 ሣንቲም ዲናሮች ይመነዘራል?
   ሐ. በስንት የባለ 50 ሣንቲም ዲናሮች ይመነዘራል?

ምዕራፍ 11

ጊዜ

11.1 በቀን ውስጥ የሚጠቀሱ ጊዜያት

የቡድን ሥራ ❶

በሚከተሉት ነጥቦች ላይ ተወያይታችሁ የተስማማችሁበትን ለመምህራችሁ አቅርቡ፡፡

1. የመኝታ ጊዜአችሁን ግለፁ፡፡
2. ወደ ትምህርት ቤት የምትመጡበትን ጊዜ ግለፁ፡፡
3. ፀሐይ የምትወጣው ጧት ነው ወይስ ማታ? የምትጠልቀውስ?
4. ፀሐይ ከጠለቀች በኋላ ያለው ጊዜ ቀን ወይስ ማታ ይባላል? ፀሐይ ወጥታ እያለችስ ያለው ጊዜ ምን ይባላል?

አንድን ቀን በብዙ ቦታ ከፋፍለን መግለጽ እንችላለን፡፡ ከነዚህም ጠዋት፣ እኩለ ቀን፣ ማታ ወይም ሌሊትና እኩለ ሌሊት ዋና ዋናዎቹ ናቸው፡፡

ፀሐይ አንዴ ወጥታ፣ ጠልቃ፣ ተመልሳ እስክትወጣ ያለው ጊዜ አንድ ቀን ተብሎ ይታወቃል፡፡ እያንዳንዱ ቀን 24 ሰዓቶች አሉት፡፡ የተለያዩ ዓይነት የሰዓት መቁጠሪያዎች አሉ፡፡ ቀጥለው የሚታዩት የሰዓት መቁጠሪያ ምሣሌዎች ናቸው፡፡

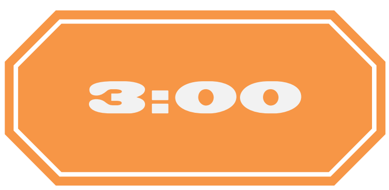

ከላይ ያሉት ምሥሎች ሁለቱም ሦስት ሰዓትን ያመለክታሉ። ይኸውም ከጠዋቱ ሦስት ሰዓት ማለት ወይም ከምሽቱ ሦስት ሰዓት ማለት ሊሆን ይችላል።

የቡድን ሥራ ❷

የሚከተሉት የሰዓት ሞዴሎች ስንት ሰዓት እንደሚያመለክቱ ግለጹ።

5:00

______ ሰዓት

9:00

______ ሰዓት

11:00

______ ሰዓት

______ ሰዓት

______ ሰዓት

______ ሰዓት

______ ሰዓት

______ ሰዓት

______ ሰዓት

11.2 የሳምንቱ ቀኖች

ከላይ አንድ ቀን በ24 ሰዓቶች እንደሚከፋፈል አይተናል፡፡ ይኸም ማለት 24 ሰዓቶች አንድ ቀን እንደሚሆኑ ያሳያል፡፡

በተመሳሳይ 7 ቀኖች አንድ ሳምንት ይሆናሉ፡፡ የሳምንቱም ቀኖች የየራሳቸው ስም አላቸው፡፡

የቡድን ሥራ ❸

የሚከተሉትን የሳምንቱን ቀኖች በቅደም ተከተል ስማቸውን አጥኑ፡፡

ሰኞ	ማክሰኞ	ረቡዕ	ሐሙስ	አርብ	ቅዳሜ	እሑድ

መዝሙር

የሚከተለውን በቡድን በመሆን በመዝሙር መልክ ዘምሩ፡፡

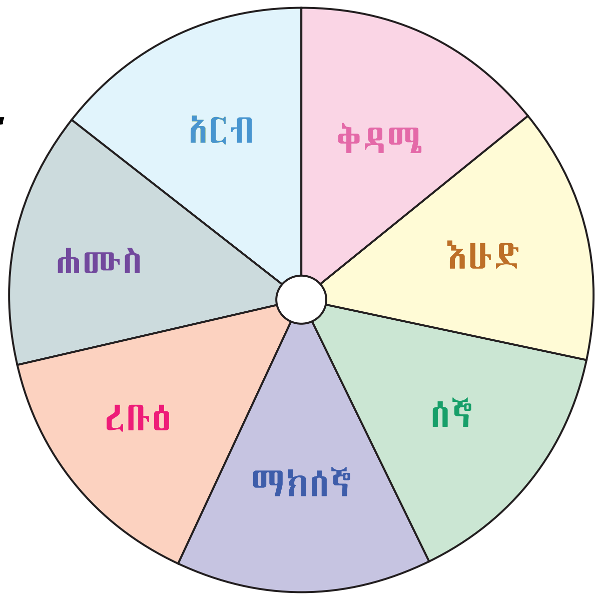

መዝሙር

ሰኞ ማክሰኞ
ሳልማር ቀርቼ እኔ አልሆንም ሞኞ፡፡
ረቡዕ፣ ሐሙስና አርብ፣
ትምህርት የአእምሮ ቀለብ፡፡
ቅዳሜና እሁድ፣
አስቀድሜ የተማርኩትን አጠናለሁ በዕቅድ፡፡

የማጠቃለያ መልመጃ

ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልስ ስጡ፡፡

1. ሁለት ቀኖች ስንት ሰዓቶች ይሆናሉ?
2. ሁለት ሳምንቶች ስንት ቀኖች ይሆናሉ?
3. ትምህርት ቤት የምትሄዱት መቼ መቼ ነው? በየትኞቹ ቀኖች?
4. ትምህርት ቤት የማትመጡባቸው ቀኖች የትኞቹ ናቸው?
5. 3 ቀናት + 2 ቀናት = _______ ቀናት
6. 1 ሳምንት + 1 ሳምንት = __________ሳምንቶች
7. ሶስት ሳምንቶች ስንት ቀናት አሏቸው?
8. ሶስት ቀናት ስንት ሰዓት ይሆናል?
9. ፀሐይ በጠለቀች ጊዜ ብርሃን የምናገኘው ከምንድን ነው?
10. በአንድ ሳምንት ውስጥ ስንት እኩለ ቀናት አሉ?

ምዕራፍ 12

የመረጃ አያያዝና ቀላል ሒሳባዊ ድርድሮች

12.1 ቀላል ስዕላዊ ግራፎች

የሚከተሉት ሁለት ምሥሎች ተማሪዎች በሁለት ቡድኖች ተከፍለው በተለያዩ ትምህርታዊ ርዕሶች በመወያየት ላይ እንዳሉ የሚያሳዩ ናቸው።

ቡድን 1

ቡድን 2

መልመጃ

ከላይ የተመለከቱትን ምሥሎች በማጤን ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልስ ስጡ።

1. ቡድን 1 ስንት አባላት አሉት?
2. ቡድን 1 ውስጥ ስንት ወንድና ስንት ሴት አባላት አሉ?
3. ቡድን 2 ስንት አባላት አሉት?
4. ቡድን 2 ስንት ወንድ አባላት አሉት?
5. ቡድን 2 ስንት ሴት አባላት አሉት?
6. የሁለቱም ቡድኖች ወንድ አባላት ብዛት ስንት ነው?
7. የሁለቱም ቡድኖች ሴት አባላት ብዛት ስንት ነው?
8. የሁለቱም ቡድኖች አጠቃላይ አባላት ብዛት ስንት ነው?

የቡድን ሥራ 1

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በየቡድናችሁ በመወያየት መልሱ፡፡

1. የቡድናችሁ አባላት ብዛት ስንት ነው?
2. በቡድናችሁ ስንት የወንድና ስንት የሴት አባላት አሉ?
3. የሌሎችን ቡድኖች ሥራ ከተለጠፈበት በማየትና በጸታ ለይታችሁ በመመዝገብ ለክፍሉ ወይም ለየቡድናችሁ አባላት ሲፈቀድላችሁ ዘገባ አቅርቡ፡፡

መልመጃ

1. የቤተሰቦቻችሁን አባላት ብዛት በጾታ በመለየት መዝግቡ፡፡
2. ለወንዶችና ለሴቶች የተለያዩ ምስሎችን በመጠቀም በአንድ ገጽ ወረቀት ላይ የቤተሰቦቻችሁን አባላት ብዛት የሚያሳይ ምስሎች ሰርታችሁ ለቡድናችሁ አቅርቡ፡፡
3. የሌሎቹን ቡድኖች አባላት ሥራም በማየት የእያንዳንዳቸውን የቤተሰብ ሴት አባላትና ወንድ አባላት ብዛት ግለጹ፡፡
4. ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልስ ስጡ፡፡
   ሀ. ባለፈው ሴሚስተር ከክፍላችሁ ከፍተኛ ውጤት በማምጣት 1ኛ የወጣችው ወይም የወጣው ተማሪ ማነው?
   ለ. ከክፍሉ ሁለተኛ የወጣው ወይም የወጣው/ችው ተማሪ ማነው ወይም ማናት?
   ሐ. ሰኞ ሰኞ የሒሣብ ትምህርት በስንተኛው ክፍለ ጊዜ ትማራላችሁ?
   መ. ማክሰኞ ማክሰኞ በ1ኛው ክፍለ ጊዜ የምትማሩት ትምህርት ምንድን ነው?
   ሠ. ባለፈው ሴሚስተር ከክፍላችሁ ከ1ኛ-5ኛ ደረጃ ያገኙትን ተማሪዎች ስም ዘርዝሩ፡፡

12.2 ሒሳባዊ ድርድሮች

የቡድን ሥራ 2

ቀጥሎ የተሰጠውን አራት ማዕዘን ወለል ድርድር በማጥናት ሳይቀቡ የቀሩትን አራት ጎኖች ቀቡ:: ከዚያም የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ::

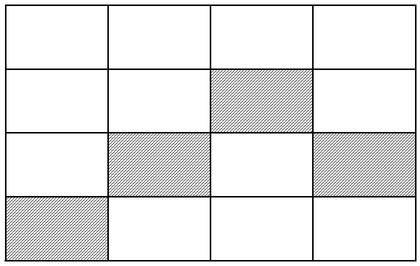

ሀ. ስንት የተቀቡ ቦታዎችን አገኛችሁ?

ለ. ስንት ያልተቀቡ ቦታዎች አገኛችሁ?

ሐ. በጠቅላላው ስንት ክፍልፋይ ሬክታንግሎች አገኛችሁ?

ምሳሌ

የሚተከሉትን ምሥሎች አቀማመጥ አጥኑ::

መልመጃ

ሀ. በምሳሌው መሰረት የሚከተሉትን ምሥሎች አቀማመጥ በማጥናት ቀጥሎ የሚመጣውን ምስል ሰርታችሁ አሳዩ::

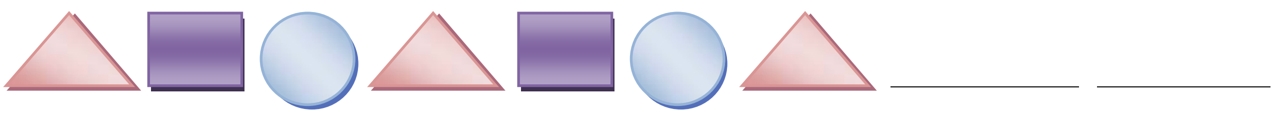

ለ. የሚከተሉት የቁጥሮች አቀማመጥ ድርድር አጥኑ::

2፣ 5፣ 8፣ 11፣ 14፣ 17 እና 20

በተከታታይ ሁለት ቁጥሮች መሀከል ያለው ልዩነት 3 ብቻ መሆኑን ተገነዘባችሁ?

ሐ. 0፣ 5፣ 10፣ 15፣ 20፣ 25፣ 30፣ 35 እና 40

በተከታታይ ሁለት ቁጥሮች መሀከል ያለው ልዩነት ስንት ነው?

መ. 90፣ 84፣ 78፣ 72፣ 66፣ 60፣ 54፣ 48፣ 42፣ 36 እና 30

በተከታታይ ሁለት ቁጥሮች መሀከል ያለው ልዩነት ስንት ነው?

ሠ. ቀጥሎ መቀባት ያለባቸውን ድርድሮች ቀቡ (ለዩ)።

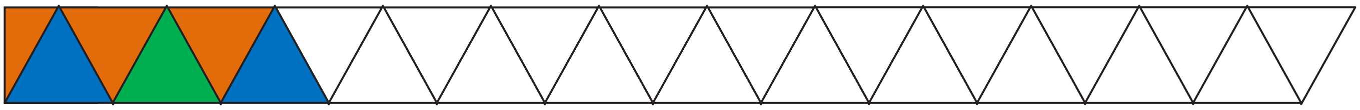

የማጠቃለያ መልመጃ

1. ባዶዎቹን ቦታዎች በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

ሀ. 4፣ 10፣ 16፣ 22 ________ ፣ ______ ፣ _______።

ለ. 1፣ 6፣ 11፣ 17፣ ________ ፣ ______ ፣ __________ ፣ ______።

ሐ. ____ ፣ ______ ፣ _______ ፣ 11፣ 14፣ 17፣ 20።

መ. ____ ፣ ______ ፣ _______ ፣ 24፣ 29፣ 34፣ 39።

ሠ. ____ ፣ ______ ፣ _______ ፣ 65፣ 60፣ 55፣ 50።

ረ. ____ ፣ ______ ፣ _______ ፣ 30፣ 20፣ 10፣ 0።

2. በሚከተሉት ምስሎች ቀጥሎ ባሉት ባዶ ቦታዎች መቀባት ያለባቸውን የቀለም ዓይነቶች ግለፁ።

ሀ.

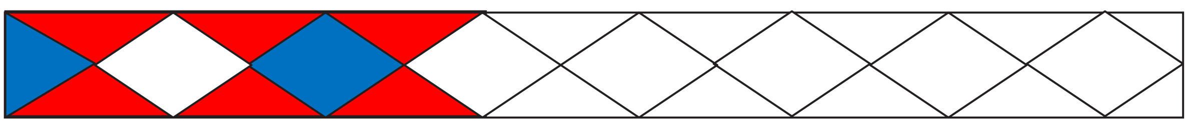

ለ.

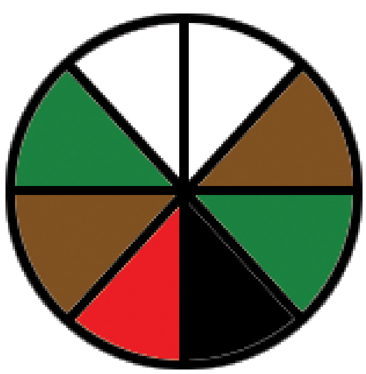

ሐ.